

C-902

13149

۳۰۷۷۹

از کتابخانه بانک مرکزی ایران
خارج شد

۱۳۴۵ / ۷ / ۱

هدیه

کتابخانه بانک مرکزی ایران

ایران در راه اصلاحات دمکراتیک

در تحت رهبری

جناب اشرف آقای قوام السلطنه

بیان عملیات و اصلاحات دولت در فروردین ، اردیبهشت

و خرداد ماه ۱۳۲۵

از انتشارات وزارت کار و تبلیغات

فهرست مطالب

صفحه	موضوع
۲	نطق جناب آقای نخست وزیر بمناسبت عید نوروز
۵	نظری به نطق رئیس معظم دولت
۸	مبارزه با فساد در دستگاه دولت
۱۱	اقدامات لازم برای منع کشت تریاک
۱۵	ازدیاد عوامد دولت
۱۸	تعلیمات عمومی و اصلاحات فرهنگی
۲۱	تامین بهداشت مردم
۲۴	ابلاغیه درباره مذاکرات ایران و شوروی
۲۵	متن نامه های متبادله راجع به تخلیه کامل ایران
۲۶	قرار تشکیل شرکت مختلط نفت ایران و شوروی
۳۰	نقشه حدود اراضی که در اختیار شرکت نفت ایران و شوروی گذاشته خواهد شد
۳۱	اهمیت کلی ابلاغیه مذاکرات ایران و شوروی
۳۵	ابلاغیه راجع بآذربایجان
۳۷	دستور منع کشت تریاک
۳۸	شورای عالی اقتصادی
۴۳	شورای عالی کار

- شورای عالی انتخابات ۴۵
- ابلاغیه در باره مذاکرات با نمایندگان اهالی آذربایجان ۴۷
- اعلامیه جناب آقای نخست وزیر ۴۹
- حسن استقبال جراید کشور از اعلامیه نخست وزیر ۵۳
- تعدیل میزان مال الاجاره ها ۵۹
- تقسیم خالصجات دولتی و طرح وزارت کشاورزی راجع بآن ۶۱
- تفسیر درباره طرح تقسیم خالصجات دولتی ۶۷
- نظر جراید راجع بتصویب نامه تقسیم خالصجات دولتی ۷۰
- قانون تشکیل صندوقهای تعاونی برای روستائیان و خرده مالکین ۷۳
- قانون کار ۷۷
- اعلامیه رئیس محترم دولت ۸۹
- تفسیر راجع باعلامیه رئیس محترم دولت ۹۴
- نطق جناب آقای فیروز معاون سیاسی نخست وزیر از رادیوی تبریز ۹۷
- متن موافقتنامه بین نمایندگی اعزامی دولت و نمایندگان اهالی آذربایجان ۱۰۰
- پیام جناب آقای نخست وزیر بملت ایران و اعلام تشکیل حزب دمکرات ایران ۱۰۴

متن نطق جناب آقای نخست وزیر

در رادیو تهران

بمناسبت عید نوروز سال ۱۳۳۵

خطاب بملت ایران

نوید اصلاحات اساسی - استقرار حسن تفاهم با اتحاد جماهیر شوروی
تعبیب و مجازات مختلسین در هر مقامی که باشند - تشویق خادمین و مجازات خائنین

عید سعید نوروز را به عموم هموطنان خود تبریک میگویم و امیدوارم موجبات رفاه و آسایش عموم ایرانیان در این سال جدید در سایه توجیحات اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و اتفاق و اتحاد و حل مشکلات داخلی و بین المللی بیش از پیش تأمین گردد.

البته بر هموطنان گرامی بوشیده نیست موقعی اینجانب قبول مسئولیت نموده و زمام کشور را در دست گرفتم که اوضاع مملکت چه از لحاظ داخلی و چه از جهات بین المللی بوخامت رسیده بود و چون افکار عمومی ایرانیان خواهان استقرار بهترین مناسبات بادولت همسایه و نیرومند شمالی ایران؛ اتحاد جماهیر شوروی میباشد بمنظور رفع کلیه سوء تفاهمات و حصول حسن تفاهم کامل مصمم شدم شخصاً به مسکو عزیمت نموده و مراتب دوستی و صمیمیت ملت ایران را بی واسطه به پیشوای محبوب و معظم اتحاد جماهیر شوروی ژنرال بلسیم استالین و سایر رجال بزرگ آن کشور دوست و متفق ابلاغ نمایم.

با اینکه از طرف اولیای امور اتحاد جواهر شوروی نهایت درجه احترام و ابراز احساسات مودت آمیز نسبت بشخص این جانب و ملت ایران بعمل آمد متأسفانه مقدور نگردید در مدت اقامت ۲۰ روزه اینجانب در مسکو کلیه سوء تفاهماتی که مولود سیاست های سابق بوده است برطرف گردد. ولی باحسن نیت شخص ژنرال یسیم استالین و مودت و دوستی که بین دو ملت ایران و اتحاد جواهر شوروی موجود است امیدوارم در سال ۱۳۲۵ به ایجاد حسن تفاهم کامل بین دو کشور موفق شوم تا دوره جدیدی در مناسبات ایران و شوروی آغاز گردد و دوستی دو کشور بر اساس ثابت استوار و احترام متقابل و برقرار شود.

با اینکه وضع ابهام آمیز فعلی در سیاست خارجی دنیا آغاز اصلاحات اساسی اجتماعی را در داخله کشور دچار اشکال نموده معذالك اینجانب مصمم هستم اصلاحات اساسی و ضروری را شروع نمایم و بمنظور انجام اصلاحات مقدمات لازم گردیده و از اول سال عملاً شروع به اصلاحات اساسی خواهد شد. بدیهی است همانطور که ضمن اعلامیه صادره خود اشاره نموده ام حفظ امنیت و تأمین آسایش مردم و جلوگیری از هر گونه تجاوز بحقوق افراد در درجه اول مورد نظر اینجانب است و برای انجام این منظور اصلاح و تقویت قوای انتظامی خصوصاً شهربانی و ژاندارمری مورد توجه مخصوص اینجانب میباشد.

بطوریکه ضمن بیانات خود در مجلس شورای ملی متذکر شدم مبارزه با فساد در دستگاه دولت و تصفیه ادارات از عناصر بد عمل مورد نظر مخصوص این جانب بوده و بهمین جهت دستور داده ام مختلسین اموال عمومی را در هر مقام که باشند شدیداً تعقیب و مجازات نمایند و مقامات مربوطه دادگستری در اجرای این نظریه قطعی که مقدمه انجام هر اصلاح است شروع به عمل نموده و یقین است با تقویتی که از آنها خواهد شد تصفیه قطعی در امور اداری کشور بعمل خواهد آمد.

نکته دیگری که بی نهایت جلب نظر این جانب را نموده مسئله کشت تریاک در ایران است: کشیدن تریاک طوری در ایران متأسفانه رواج پیدا کرده که اگر اغماض شود و بدین منوال توسعه یابد اساس ملیت و قومیت ما را چه در حال حاضر و چه در نسلهای آتی تهدید خواهد نمود.

بنا بر این دستور دادم کمیسیون مخصوصی جهت مطالعه در اطراف این موضوع تشکیل و گزارش خود را هر چه زود تر تهیه نماید تا اقدامات فوری جهت منع کشت تریاک و جلوگیری از کشیدن این سم مهلك بعمل آید.

در قسمت از دیاد عوائد دولت بوسیله رعایت صرفه جوئی و اصلاح جریانات اداری با توجه مخصوص بدخانیات و کلیه انحصارها و اقدام اساسی جهت اجرای تعلیمات عمومی و تأمین بهداشت مردم و اصلاح وضع کارخانجات دولت و اصلاحات اجتماعی و تشکیل نگاهبای ضروری جهت توسعه امور زراعت و آبیاری و سد سازی تعلیمات مقتضی داده شده و هر يك بنوبه خود در سال جاری اجراء خواهد گردید .

بدیهی است قسمتی از اصلاحات که محتاج بوضع قانون است بعزت فترت و تعطیل موقتی دستگاه قانون گذاری ناچار قدری بتأخیر خواهد افتاد ولی به محض موجود بودن مقتضات قانونی مصمم هستیم انتخابات عمومی را اعلان کنم تا ملت ایران بی هیچ نوع تحمیل و اعمال نفوذ و در نهایت آزادی بتوانند نمایندگان دوره پانزدهم را انتخاب نمایند .

امیدوارم با تأییدات الهی و توجهات اعلیحضرت همایونی و بابشتیبانی افکار عمومی حل مشکلات و انجام اصلاحات هر چه زود تر عملی شده ملت و مملکت بخواست خداوند بترقیاتی که آرزومند آن هستیم نایل و گامیاب شوند .

نظری به نطق رئیس معظم دولت

مناسبات ایران و اتحاد جماهیر شوروی

« تفسیر مفسر سیاسی اداره تبلیغات »

« در باره قسمتهای مختلف نطق »

« جناب آقای نخست وزیر »

نطقی که روز پنجشنبه جناب آقای نخست وزیر بمناسبت آغاز سال ۱۳۲۵ خطاب بملت ایران در رادیو ایراد فرمودند حاوی نکات برجسته و اساسی راجع بخط مشی دولت در سیاست داخلی و خارجی است .

مطالبی که رئیس محترم دولت در این نطق بدان اشاره فرموده اند در ضمن اینکه مشتمل بر حقایقی است که ناظرین دقیق بیطرف سیاست بدان اعتراف دارند متضمن فهرست بر نامه اصلاحی دولت است که از آغاز انقلاب مشروطیت همه آزادبخواهان و میهن پرستان! انتظار اجرای آنها میکشیدند و متأسفانه تاکنون هیچیک از قسمتهای آن بصورت عمل در نیامده است .

ما یقین داریم در نتیجه درایت و حسن تدبیر شخص نخست وزیر که امروز مظهر ابرانیت و شرافت شناخته شده اند نه تنها کلیه مشکلات عظیمی که امروز مملکت ما با آن مواجه است مرتفع خواهد شد بلکه تمام نقشه های اصلاح طلبانه معظم له چه در قسمت داخلی و چه در قسمت سیاست خارجی صورت عمل بخود خواهد گرفت .

ما سعی میکنیم در گفتارهای چندی قسمتهای مختلف نطق تاریخی رئیس محترم دولت را تشریح و تفسیر نموده و نظریات خویش را باستحضار خوانندگان گرامی برسانیم .

اکنون در این گفتار در پیرامون سیاست خارجی و مخصوصاً مناسبات ایران با کشور بزرگ اتحاد جماهیر شوروی سخن میرانیم .

جناب آقای نخست وزیر در آغاز بیانات بر قیمت خود بدشواری اوضاع مملکت در موقع قبول زمامداری و قضیه مسافرت ایشان بانحدار جماهیر شوروی وملاقات با پیشوای معظم همسایه بزرگ شمالی اشاره فرموده و در ضمن چنین فرمودند :

« متأسفانه مقدور نگردید در مدت اقامت بیست روزه این جانب در مسکو کلیه سوء تفاهمات که مولود سیاست های سابق بوده است بر طرف گردد . »

البته منظور جناب آقای نخست وزیر از این عبارت این بوده است که نمیتوان انتظار داشت که در ظرف بیست روز کلیه سوء تفاهماتی که زائیده سیاست وخط هشی بیست ساله گذشته است مرتفع شود .

البته حصول این مقصود متضمن مساعی بسیار است و چون فرد فرد ملت ایران باریس عالی مملکت هم آوازند رسیدن روز موفقیت را چندان دور نمیدانیم .

خود جناب آقای نخست وزیر نیز در نطق خود فرموده اند : « با حسن نیت شخص ژنرال ایسیم استالین ومودت ودوستی که بین دو ملت ایران وانحدار جماهیر شوروی موجود است امیدوارم در سال ۱۳۲۵ بایجاد حسن تفاهم کامل بین دو کشور موفق شوم تا دوره جدیدی در مناسبات ایران و شوروی آغاز گردد و دوستی دو کشور بر اساس ثابت استوار واحترام متقابل بر قرار شود . » آری دامنه مناسبات ملت ومملکت ایران با ملت ومملکت شوروی باندازه ای وسیع است که برقراری حسن تفاهم کامل را ایجاد میکند .

ایران از آراارات تا سرخس با خاك شوروی همجوار است و این مرز طولانی بر قراری مناسبات همجواری نزدیک را بین دو همسایه ایجاد میکند .

این دو کشور از لحاظ اقتصادی ومبادله کالا بیکدیگر احتیاج فراوان دارند وخوانندگان عزیز میدانند که نزدیکترین بازار محصول ولایات شمالی ایران اتحاد جماهیر شوروی است و همچنین ایران احتیاج مبرم به کالای ساخت جماهیر شوروی دارد و لازم بتوضیح نیست که با نزدیک بودن ایران بانحدار جماهیر شوروی داد و ستد بین دو مملکت مقرون به صرفه ملت است .

ملت ایران که واقف بسیاست دولت همسایه نیرومند شمالی پس از انقلاب اکثبر میباشد قطع و

یقین دارد که همواره پیشوایان معظم دولت شوروی رعایت حقوق و مصالح ایران را از نظر دور نخواهند داشت .

بهمین جهت است که نخست وزیر مدبر ایران در مقدمه بیانات خویش چنین اظهار داشته اند :

« چون افکار عمومی ایرانیان خواهان استقرار بهترین مناسبات بادولت همسایه و نیرومند شمالی ایران اتحاد جماهیر شوروی میباشد بمنظور رفع کلیه سوء تفاهمات و حصول حسن تفاهم کامل مصمم شدم شخصاً بمسکو عزیمت نموده و مراتب دوستی و صمیمیت ملت ایران را بی واسطه به پیشوای محبوب و معظم اتحاد جماهیر شوروی ژنرال یسیم استالین و سایر رجال بزرگ آن کشور دوست و متفق ابلاغ نمایم . »

همانطور که این اظهار جناب آقای نخست وزیر نوید موفقیت در ایجاد مناسبات حسنه و حسن تفاهم بین دو کشور را بما میدهد از بیانات مسیو مولونف در شب مهمانی ژنرال یسیم استالین که بافتخار جناب آقای قوام السلطنه در کاخ کرملین داده شد نیز همین مفهوم مستفاد میشود .

وزیر امور خارجه شوروی در آن ضیافت اظهار داشته اند : « گرچه تاکنون باسانی حسن روابط بین دو کشور آنطور که باید حاصل نشده ولی یقین دارم که این منظور بطور کامل عملی خواهد شد زیرا دو ملت شوروی و ایران آرزومند آن هستند . »

مبارزه با فساد در دستگاه دولت

خوانندگان گرامی. اکنون تفسیر دومین نکته اساسی نطق جناب آقای نخست وزیر را که از طرف مفسر اداره کل تبلیغات و انتشارات تهیه گردیده از نظر تان میگذرانیم.

سخن رانی پر مغز جناب آقای نخست وزیر در برابر رادیو تهران بمناسبت نوروز سال ۱۳۲۵ در داخل و خارج کشور اثر عمیق بخشیده و در همه جا مورد تفسیر قرار گرفته است در این چند روز عید در دید و باز دیدها و اجتماعات دوستانه هر گاه نیک به گفت شنود مردم گوش داده باشید قطعاً شنیده اید که تقریباً عموم افراد در این قول هم زیانند که نطق جناب آقای نخست وزیر طلیعه يك دوره امید بخش و سعادت آمیزی در تاریخ زندگی ملت ایران است زیرا معظم له تمام منویات ملت ایران و اصولی را که ضامن نیک بختی و عظمت يك ملت متمدن و بزرگ مانند ایران تواند بود در سخن رانی موجز ولی پر مغز خود بیان نمودند و کسی این حقیقت را انکار نتوان کرد که هر گاه مواعید جناب آقای نخست وزیر لباس عمل پوشد ملت ایران در سال ۱۳۲۵ به بسیاری از آرزوهای خویش خواهد رسید.

اثر نطق جناب آقای نخست وزیر در میان محافل خارجی کمتر از نتیجه آن در داخل کشور نیست و هر گاه در دو سه روز اخیر به اخبار رادیوهای بیگانه گوش داده باشید قطعاً در یافته اید که کمتر نطقهای نخست وزیران ایران تا این اندازه در دنیا اثر نیک بخشیده است و بسیاری از مفسرین رادیوهای خارجی نطق جناب آقای قوام السلطنه را بمنزله بهترین عیدی برای ملت ایران که تشنه اصلاحات اساسی است میدانند. ما وعده کرده ایم در اطراف نکات مهم این نطق برای خوانندگان عزیز خویش توضیحاتی بدهیم و به ملت ایران اطمینان کامل بدهیم که میتوانند از هر حیث به آینده امیدوار باشند.

در مقاله پیش شده ای در پیرامون اصلاحات اساسی که جناب آقای نخست وزیر برای سال ۱۳۲۵ وعده داده اند سخن رانیدیم و تأیید کردیم که در اثر فعالیت خستگی ناپذیر جناب آقای نخست وزیر تمام مقدمات لازم برای این اصلاحات اساسی فراهم گردیده و همانطور که معظم له در نطق خود تأیید فرمودند از اول سال ۱۳۲۵ عمل شروع با اصلاحات اساسی خواهد شد.

اینک میخواهیم در باره نکته دیگر مهم نطق جناب آقای نخست وزیر که عبارت از مبارزه با فساد در دستگاه دولت است صحبت میکنیم. جناب آقای قوام السلطنه در نطق خود راجع باین موضوع چنین فرمودند: « بطوریکه ضمن بیانات خود در مجلس شورای ملی متذکر شدم مبارزه با فساد در دستگاه دولت و تصفیه ادارات از عناصر بد عمل مورد نظر مخصوص اینجانب بوده و بهمین جهت دستور داده ام مختلسین اموال عمومی را در هر مقام باشند شدیداً تعقیب و مجازات نمایند و مقامات مویبوطه دادگستری در اجرای این نظریه قطعی که مقدمه انجام هر اصلاح است شروع بعمل نموده و یقین است با تقویتی که از آنها خواهد شد تصفیه قطعی در امور اداری کشور بعمل خواهد آمد ».

این اخطار مهم برای علاقه مندان به سعادت و نیک بختی و ترقی ایران بهترین مژده و برای آن عده بد بختانی که پرده مادیات دیده عقل وجدان آنان را بکلی بسته و در دره خود پرستی و دناات کاملاً و از گونشان ساخته است بمنزله ناقوس مرگ بود. . . . در این حقیقت بارز هیچکس انکار نتواند کرد که همانطور که جناب آقای نخست وزیر در سخن رانی خویش فرمودند مبارزه با فساد در دستگاه دولت و تصفیه ادارات از عناصر بد عمل مقدمه انجام هر اصلاح است زیرا شك نیست که سازمان اداری در هر کشور حکم سلسله اعصاب را نسبت به بدن دارد و همانطور که کوچکترین اختلال و فساد در مغز و سلسله اعصاب در مدت قلیلی بدن را از کار می اندازد و احیاناً آنرا بمرگ قطعی تهدید میکند در زندگی ملتها نیز بمحض اینکه دستگاه دولت دستخوش فساد و اختلاس و کج رفتاری گردد در ظرف مدت کمی آن ملت را به پست ترین درجه انحطاط و پستی سوق خواهد داد.

خوانندگان عزیز این موضوع جزء اسرار نیست که طی سالهای اخیر يك فساد خانه براندازی در سازمان اداری کشور ما راه یافته و برخی از فرزندان ناخلف این آب و خاک مهمترین اصل زندگی اسلاف خویش یعنی ایران باستان را که عبارت از « گفتار نیک و بندهار نیک و رفتار نیک » بود وطی قرون متمادی همچون گوهر تابناکی در تاج تمدن جهان میدرخشید بکلی فراموش کرده اند و برای آنکه از لایذی مادی چند صباح زندگانی کاملاً بهره مند گردند و شهوات پست خویش را از هر حیث ارضاء نمایند قدم از جاده درستی و امانت بیرون می نهند و برای نیل به ثروت و مقام از هیچ اقدامی کوتاهی نمی کنند بطوریکه صریحاً میتوان گفت در همان اثنایکه عده بیشماری از کارمندان دولت زندگی شرافتمندانه و وجدان آرام

و خدمت صادقانه به ملت را بر هر نوع عزت و افتخار و دارائی که از راه نامشروع بدست آمده باشد ترجیح میدهند و با نهایت امانت و درستکاری به انجام وظیفه خویش ادامه میدهند عده معدودی دیگر که از خصایص اخلاقی و ایمان مذهبی و گوهر شرافت و درستی محرومند برای نیل به دارائی و جاه و جلال از دست اندازی به بیت المال ملت و خیانت به برادران خود باك ندارند و متأسفانه اعمال دولتهای پیشین در جلوگیری شدید از عملیات این عناصر ناصالح و قطع ریشه فساد که همچون سرطان دستگاه دولت را تهدید می کند موجب آن گردیده است که این قبیل عناصر خائن در اقدامات زشت خویش بیش از پیش تشویق کردند و در نتیجه بکلی سازمان اداری کشور دستخوش اختلال و فساد عجیبی گردد.

اهمال در قطع این ریشه فساد گذشته از تولید اختلال در دستگاه دولت و جلوگیری از پیشرفت کار دارای يك خطر جانگداز تر دیگری است که عبارت از دلسرد کردن عناصر پاکدامن و لایق از کار و تحريك آنان به کناره گیری از امور اساسی و کارهای مهم است.

این اوضاع موجب آن گردیده است که خطر بزرگی که بود زحمر حکیم بزرگ ایرانی قرنهای قبل همواره ملت ایران را از عواقب وخیم آن بر حذر میداشت با قیافه مہیبی حیات ما را تهدید کند بدین معنی که امروز بسیاری از مقامهای بزرگ را اشخاصی اشغال کرده اند که هیچ شایستگی برای احراز آنها ندارند و بر عکس عده بیشماری که از هر حیث برای اشغال مقامهای بزرگ لیاقت دارند و در پرتو نبوغ خویش میتوانند خدمت بزرگی به میهن خویش بکنند و مژمر ثمر گرانها باشند از کار بر کنار باشند.

اینک نخست وزیر بیدار ایران برای رفع این خطر بزرگ و خانمانسوز دامن همت بکمر زده و تصمیم های مهمی گرفته اند که بزودی در دل خائنین و مختلسین و عناصر نامطلوب لرزه غریبی خواهد افکند و عموم کارمندان صالح و علاقه مند به عظمت کشور را بیش از پیش تشویق بخدمت خواهد کرد.

بنظر ما هیچ مصاحتی نمیتواند بقای عناصر مختلس و بد عمل را در مقامات مهم ایجاب نماید و اشاره جناب آقای نخست وزیر که مختلسین در هر مقامی که باشند تعقیب خواهند شد مردم را امیدوار ساخته که زندان دیوان کیفر از عناصر آفتابه دزد خالی گشته و کسانی که مقامات مهم کشور را وسیله سوء استفاده و اختلاس اموال عمومی قرار داده تعقیب و مجازات شوند. این بود تفسیر دومین نکته اساسی نطق جناب آقای نخست وزیر.

جناب اشرف آقای نخست وزیر هنگام بازدید کاخ دادگستری

اقدامات لازم برای منع کشت تریاک و جلوگیری

از کشیدن این سم مهلك

خوانندگان عزیز اینک به تفسیر سومین نکته مهم نطق جناب آقای نخست وزیر می پردازیم . سومین مهزده بزرگی که جناب آقای نخست وزیر بمناسبت نوروز ۱۳۲۵ بملت ایران دادند اعلام تصمیم جدی دولت به اقدام فوری در منع کشت تریاک در ایران و جلوگیری قطعی از کشیدن این سم در سر تا سر کشور است . جناب آقای نخست وزیر در این خصوص چنین فرمودند : « نکته دیگری که بینهایت جلب نظر اینجانب را نموده مسئله کشت تریاک در ایران است . کشیدن تریاک طوری در ایران متأسفانه رواج پیدا کرده که اگر اغماض شود و بدین منوال توسعه یابد اساس ملیت و قومیت ها را چه در حال حاضر و چه در نسلهای آتی تهدید خواهد نمود . »

ها در این گفتار نمیخواهیم در باره زیانهای خانه بر انداز این سم مهلك از اجزاء فیزیولوژی یا روانشناسی داد سخن دهم و بار دیگر تأیید کنیم که تریاک بزرگترین بلای جان يك خانواده و خطرناکترین آفت يك جامعه است زیرا در این خصوص آتقدر کتاب و مقاله و رساله انتشار یافته و باندازه ای سخن رانی شده و بقدری گفتار بقلم مطلعین بوسیله رادیو تهران انتشار یافته است که هر کودک دبستانی میداند که تریاکی بد بخت ترین فرد جامعه و تریاک خطرناکترین تیشه است که در مدت قلیلی ریشه سعادت و نیک بختی خانواده ها را از بن بر افکنده و آنها را با خاک یکسان کرده است . کدام فرد ایرانی است که بچشم خود ندیده باشد چه بسا کالهای عظیم و زندگی های پر جلال و خیره کننده که در ظرف چند روز تبدیل به دود شده و از حقه وافور بدر آمده است ؟

کیست که نداند تریاک در هر خانواده ای قدم نهد در يك چشم بر هم زدن طومار سعادت و نیک بختی آن جامعه را در میوردد ؟ بنا بر این تکرار زیانهای خانمانسوز تریاک برای خوانندگان توضیح واضحات و تأیید بدیهیات است و بنظر ما بهتر آنست که در تفسیر بیانات مهم جناب آقای نخست وزیر در این گفتار این موضوع را مورد بحث قرار دهیم که در صورتیکه در چین یعنی بزرگترین کشور مولد

مواد مخدره و مهم‌ترین مرکز تریاکبهای جهان مجازات کشیدن تریاک اعدام است و این خطر بزرگ بسرعت فراوان دارد از میان می‌رود چطور شده است که این بالای خانمانسوز تا این اندازه در ایران یعنی مرکز بزرگترین یلان جهان و مهد تا بناکترین مدنیت های دنیا بدینسان بنجه افکنده و دارد باشدت بی نظیری بنا بفرمایش جناب آقای نخست وزیر اساس ملیت و قومیت ما را چه در حال حاضر و چه در نسلهای آتیه تهدید میکند؟

شاید برخی چنین پندارند که علل رواج استعمال مواد مخدره در ایران و ازدیاد روز افزون عده تریاکبها جهل و نادانی و بیسوادی و مخصوصاً عدم اطلاع از عواقب خانه بر انداز این سم مهلك باشد ولی بنظر ما این باسوخ قانع کننده نیست زیرا در حدود ۳۰۰ سال پیش که در چین تریاک جزء غذای روزانه افراد بود و در ایران بیسوادی و جهل بمراتب از امروز شدید تر بود عده تریاکبهای ایران بسیار قلیل و کشت تریاک در ایران فوق العاده محدود بود... بنا بر این رواج تریاک در ایران علل دیگری دارد که شاید بیسوادی در صف آخر آنها قرار داشته باشد.

بنظر ما بزرگترین علت رواج تریاک در ایران و سوق جامعه ایرانی به اوضاع اسف انگیز کنونی مخصوصاً اهمال زمامداران گذشته در منع کشت تریاک و مجازات شدید استعمال کنندگان مواد مخدره است؛ در آننایکه در کشور های معتاد به تریاک هرروز برای جلوگیری از استعمال این سم مهلك تصمیم های شدید میگرفتند و حتی تریاکبها را در میدانهای عمومی اعدام میکردند؛ در همان هنگام که جامعه ملل کشت تریاک را بکلی ممنوع نموده و برای نابود کردن این اهریمن بدبختی و بیچارگی در دنیا قرار داد های محکم و بیمانهای مؤکد می بست، اولیای امور غافل ما بعنوان اینکه نمیتوان بیک بار کشور را از یک منبع بزرگ در آمد محروم کرد نه تنها از کشت تریاک جداً جلوگیری نمی کردند بلکه مناسفانه میتوان گفت که خود تا اندازه ای مشوق استعمال این سم مهلك بودند... این آقایان به این نکته بزرگ توجه نداشتند که در اننایکه از کشت تریاک در آمد ناچیزی عاید خزانة کشور میگردد هر روز هزاران جوان تنومند ایرانی همچون برگ خزان از درخت سعادت و نیک بختی فرو میریزند و با خاک یکسان میشوند و نسل آینده ایران دوچار یکی از بزرگترین خطرات تاریخی میگردد و راستی هنگامی که آدمی از خیابانها میگذشت و از دحام واجتماع مردم را در برامون شمع تریاک فروشی میدید بر زمامداران غافلی که نمیخواهند این خطر بزرگ

اجتماعی را بچشم مشاهده کنند و يك علاج قطعی برای رفع آن بیندیشند لعن میفرستاد . . . آری بزرگترین علت رواج تریاك در ایران بنظر ما اهمال زمامداران گذشته در جلو گیری از کشت و استعمال آن بوده است ولی این علت تنها نیست بلکه علل دیگری به این علت اساسی پیوسته و موجب سوق جامعه بوضع دلخراش کنونی گردیده است . علت مهم دیگر رواج این سم مهلك در کشور عزیز ما فقدان يك سازمان بهداشتی برای تسکین دردهای طاقت فرسایی است که طبقه رنجبر و نوده فقیر و روستایی این کشور را رنج میدهد . اگر بگوئیم يك قسمت اعظم تریاکبهای امروز ایران در اثر فقدان يك سازمان بهداشتی صحیح در کشور و اهمال زمامداران گذشته در تأمین صحت و سلامت افراد به این بلای بزرگ مبتلا شده اند گزاف نگفته ایم . . . آدمی وقتی به درد شدیدی مبتلا شد و برای تسکین آن دارو و پزشکی نیافت حاضر است برای تخفیف درد حتی برای چند دقیقه هم باشد دست بدامن اثر تسکین بخش افیون زند . یکی از زمامداران کنونی ایران که بیش از هر کس برای جلو گیری از این خطر خانمانسوز مطالعه نموده و برای از بیخ بر افکندن این ریشه نستی و بد بختی تصمیم های قطعی گرفته اند در تأیید اینکه علت مهم رواج تریاک در ایران فقدان سازمان بهداشتی و رسیدگی به درد مردم است ، چنین نقل میکردند :

« از يك تن روستایی که در پیش صاحب مال و معنک فراوان بوده ولی در اثر استعمال تریاك بخساک مسکنت نشسته و همه چیز خود را از دست داده و هر دقیقه صد بار از خدا مرگ طلب میکرد پرسیدم : بد بخت تو چرا به این روز افتادی ؟ در پاسخ سوگند یاد کرد که چند سال پیش مبتلا به دندان درد سختی شدم در دهات ما پزشکی حسابی نبود و درد دندان هر روز مرا بیشتر عذاب میداد و هر چه از دواهای خودمانی بکار می بردم کمتر نتیجه میگرفتم . تا پیر مردی بمن اندرز داد اندکی تریاك در موضع درد بگذارم . . . نصیحت او را بکار بردم و دردم تخفیف یافت ولی در اثر کثرت استعمال تریاك کم کم اثر خود را از دست داد و درد مجدداً شدت یافت . . . ناگزیر بار دیگر دست توسل بدامن همان پیر مرد زدم و علاج درد را از او خواستم . این بار مرا بکشیدن مقدار کمی تریاك توصیه کرد . . . از همان روز فرشته سعادت و نیک بختی از من روی بر تافت و در يك زندگی ملالت باری که مرگ هزاران بار بر آن ترجیح دارد قدم نهادم . . . باز کنید اگر پزشکی در دهات ما بود که با دواى شفا بخشی دردم و تسکین میداد هرگز به این دره فلاکت بدبستان واژگون نمیشدم !

حکایت این روستایی خود جمعی از داستان رواج تریاک در ایران است . . . اما باز علل دیگری هم مزید بر علت گردیده که اوضاع را دشوار تر کرده است و آن نقص بزرگ سازمان اجتماعی ایران است که موجب آن گردیده است که برخی از طبقات فاسد ایران که بغلط بر خود نام « اشراف » می نهند و از راه استثمار طبقه فقیر مکنات های سرشار بدست می آورند و خویشتن را کاملاً از کار کردن بی نیاز میدانند برای امرار اوقات بیکاری و رفع کسالت دست بدامن تریاک میزنند و علاوه بر این طبقات کارگر نیز هنگامی که برای تأمین وسایل زندگی خوبش موفق بیافتن کاری نشوند و شرمنده و دست خالی به خانه خوبش باز گشتند بخیمال خود برای رهائی از غم و اندوه این جهان به وافور متشبث میشوند تا دمی بخیمال خود در جهان شیرین دیگری سیر کنند و از غم این دنیای جفا کار برهند . . .

خوانندگان عزیز دولت کنونی بنا به راهنمایی جناب آقای نخست وزیر برای آنکه در سال ۱۳۲۵ بکلی جامعه ایرانی را از این آفت خانمانسوز نجات دهد چندی است که در اطراف علل رواج تریاک مطالعات کافی نموده است تا با رفع علت بتواند بطور قطع این ریشه فساد را از گلستان زندگی ایران بر افکند .

البته تا کنون برای از میان بردن آفت جانگداز تریاک قوانین سود مندی در ایران وضع شده است . چنانکه مثلاً در قانون استخدام کشوری پیش بینی شده است که باید جداً از استخدام کارمند تریاکی در ادارات خود داری نمود ولی متأسفانه این قوانین سودمند چنانکه باید تا کنون بمورد اجراء گذاشته نشده است . یکی از اقدامات فوری دولت مراقبت کامل در اجرای دقیق این مقررات و قوانین است و ضمناً قوانین و مقررات شدید دیگری پیش بینی شده است که در پرتو اجرای آنها بیاری ایزد توانا میتوان امید کامل داشت که دولت بتواند در سال ۱۳۲۵ کاملاً ایران را از این بلای موحش برهاند .

ازدبَاد عوآئد دولت

در گفتار پيش راجع به تصميم هاى جدى جناب آقاى نخست وزير براى جاو گيرى قطعى از كشت تريك در سال ۱۳۲۵ و از ميان بردن آفت خانمانسوز افيون در ايران براى خوانندگان عزيز خود توضيحات كافى داديم اينك در اين گفتار به چهارمين نكته اساسى نطق جناب آقاى نخست وزير در باره ازدبَاد عوآئد دولت مى پردازيم .

اين نكته بر ارباب بصيرت واضح است كه در زندگى ملتها مانند خانواده ها اصول سعادت و نيكبختى جامعه هنگامى بر مبانى استوار پايدار و مستقر ميشود كه بنيهٔ مالى و اقتصادى كشور بيش از پيش تقويت گردد، در پرتو حسن اداره امور مالى روز بروز بر عوآئد كشور افزوده شود و در نتيجه سطح زندگى افراد پيوسته رو بترقى نهد . حتى كسانيكه در مكتب سياست الف باهى بيش نياموخته اند نيز ميدانند كه سياست هر كشور در حقيقت فرعى از پيشرفت اقتصاد آنست و بسيارى از كشور هاى بزرگ دنيا كه امروز مقام شامخى در ميان ملتها احراز کرده اند تفوق بى نظير خویش را مخصوصاً به اوضاع اقتصادى عالى خود مديونند . كيست كه نداند امروز ملت آمريكا سعادت و نيك بختى خود را پند آمد بيكران خویش مديون است و شخصيت بين المللى بى نظير خویش را مخصوصاً در پرتو ثروت و محصولات صنعتى خویش بدست آورده است .

متفأسفانه كسانيكه تا كنون چرخهاى اقتصاد ايران را گردش داده و يا زهام امور مالى كشور را بعهدهٔ خود داشته اند با آنكه از اين حقيقت بارز آگاه بوده اند نخواسته و يا نتوانسته اند اوضاع مالى و اقتصادى كشور را بهبود بخشند و بر ثروت و دارائى ايران روز بروز بيفزايند و اينك با نهايت تأسف بايد اذعان كرد كه اوضاع مالى ايران خوب نيست و در آمدى كه عايد كشور ميشود براى تأمين احتياجات يك كشور مترقى و تهيه ضروريات زندگى قرن اتم بهيج روى كافى نيست .

اينك دولت كنوانى عزم دارد براى ازدبَاد عوآئد كشور در سال ۱۳۲۵ به اقدامات بزرگى دست زند كه نظير آن در كشور ما مشاهده نگريده است . جناب آقاى نخست وزير در نطق خود راجع به اين

موضوع چنین فرمودند: « در قسمت ازدیاد عوائد دولت بوسیله رعایت صرفه جوئی و اصلاح جریانات اداری با توجه مخصوص بدخانیات و کلیه انحصارها و اصلاح وضع کارخانجات دولت و اصلاحات اجتماعی و تشکیل نگاهبای ضروری جهت توسعه امور زراعت و آبیاری و سد سازی تعلیمات مقتضی داده شده و هر يك بنوبه خود در سال جاری اجرا خواهد گردید ».

باینطریق جناب آقای نخست وزیر عزم دارند که در سال ۱۳۲۵ دو اصل مهم را که برای تقویت بنیه مالی در هر کشور ضروری است اجرا کنند باین معنی که از طرفی حتی المقدور از مخارج غیر لازم و اسراف های بیهوده جلو گیری کنند و از طرف دیگر با اقدام عاجل در اصلاح امور ادارات و تأسیس کارخانه ها و اصلاحات اجتماعی و توسعه امور کشاورزی بیش از پیش از منابع سرشار کشور بهره برداری کنند و بر تروت عمومی بیفزایند. درباره صرفه جوئی باید گفت که اگر چه امروز بودجه اغلب وزارتخانه ها تأمین احتیاجات ضروری آنها را نمی کند با اینهمه تصدیق باید کرد که همان بودجه ناچیز نیز بطور هدر برانه مصرف نمی شود باین معنی که حد اکثر استفاده از اعتبار هر وزارت خانه گرفته نمی شود و مبالغ هنگفتی از اعتبار دولت صرف مخارج غیر لازم میشود. جناب آقای نخست وزیر دستور صریح فرموده اند که در هر وزارتخانه در این خصوص مطالعات بسیار دقیق بعمل آید و احتیاجات هر وزارت خانه بطوریکه مطابق با مقتضیات کنونی باشد تعیین گردد.

اما منظور جناب آقای نخست وزیر از اصلاح جریانات اداری و جلو گیری از اختلالات و خیانتهای پستی است که در تحصیل عوائد دولت روی میدهد و موجب زیان کلی به خزانه دولت میشود. جناب آقای نخست وزیر راجع به حیف و میلهائی که در در آمد کشور میشود اطلاعات مبسوطه بدست آورده و نیک میدانند که وضع برخی سازمانها از قبیل ادارات مالیهات رضایت بخش نیست و برخی از کارمندان پست. طینت و خیانتکار بعوض آنکه روز بروز در صدد توسعه و افزایش در آمد دولت باشند با بند و بستها و سازش با مأمورین مالیات که جز پر کردن کیسه خود خیالی ندارند مبالغ هنگفتی از در آمد کشور را از میان میبرند یعنی مبالغ هنگفتی از مالیات کشور را به رشوه ناچیزی میفروشند... دولت کنونی عزم جزم کرده است که نسبت به این عناصر خیانتکار کوچکترین رحمی روا ندارد و برای مختلسین و هرتشیان مجازاتهای بسیار شدید وضع کند و دست کارمندان خیانت پیشه را که بوسیله باز رسان دقیق و کار آزموده

بدام خواهند افتاد گرفته از ادارات بیرون بریزند. گذشته از این جناب آقای نخست وزیر مخصوصاً برای اصلاح وضع دخانیات و کلیه انحصارها که معمولاً باید در آمد سر شاری عاید خزانه کشور کنند و متأسفانه موجب زیان گردیده اند تصمیم های فوری اتخاذ کرده اند و در ظرف چند هفته اخیر عده ای از مطلعین مامور رسیدگی دقیق به موضوع دخانیات شده اند.

گذشته از این در ۱۳۲۵ کلیه کارخانه های موجود اصلاح و به ایجاد کارخانه های جدید کشور را بیش از پیش از واردات کالای بیگانه بی نیاز میکند اقدام خواهد گردید.

دولت کنونی مخصوصاً برای اصلاح وضع کشاورزی ایران که بدون اغراق میتوان گفت اصول آن نسبت به صد سال پیش چندان تفاوتی نکرده است تصمیم های مقتضی گرفته است و در نظر دارد انقلابی بزرگ در وضع فلاح ایران حاصل کند و روستائیان ایران را با اصول علمی و ماشین های فلاحی ارزان مجهز کند و در توسعه محصولات کشاورزی و مخصوصاً آبیاری مناطق وسیع ایران و استفاده کامل از آن اقدامات مؤثر و فوری بعمل آورد و همانطور که جناب آقای نخست وزیر در نطق خود اشاره فرمودند راجع بکلیه این مسائل تعلیمات مقتضی داده شده و هر يك بنوبه خود در سال جاری اجرا خواهد شد.

چنانکه خوانندگان گرامی ملاحظه میفرمایند نخست وزیر مدبر ایران کلیه درد های اساسی کنونی را نیک تشخیص داده و با يك فعالیت خستگی ناپذیری برای درمان يکا يک آنها دامن همت بکمر زده اند و هر گاه عناصر وطن پرست چنانکه باید با ایشان همکاری مؤثر کنند امید بسیار میتوان داشت که سال ۱۳۲۵ یکی از سعادت آمیز ترین سالهای ملت ایران باشد.

تعلیمات عمومی و اصلاحات فرهنگی

خوانندگان عزیز پنجمین و مهمترین نکته اساسی نطق جناب آقای قوام السلطنه موضوع (تعلیمات عمومی و اصلاحات فرهنگی) است. البته بر کسی پوشیده نیست که هر کشوری که بخواهد به اصلاحات اساسی بپردازد و زندگی آشفته خویش را سر و سامانی دهد اصلاحات فرهنگی و تعلیمات عمومی را در رأس اقدامات اساسی خویش قرار میدهد زیرا یگانه ضامن سعادت و نیک بختی هر ملت تعلیمات و فرهنگ خوب تواند بود. امروز حتی مترقی ترین ملت‌های جهان مانند فرانسه که طی قرون متمادی مشعل دار تمدن و فرهنگ جهان بوده اند با فعالیت خستگی ناپذیر و کوشش بیمانندی مشغول تجدید سازمان فرهنگی و تهیه نقشه‌ها و طرح‌های تعلیماتی وسیعی میباشند و بی مناسبت نیست در اینجا گفتار یکی از دانشمندان بزرگ فرانسه را که چند روز پیش در پاریس طی سخن رانی پر مغزی راجع به لزوم تجدید نظر در طرز تعلیمات فرانسه و اقدام به اصلاحات فرهنگی مهم ایراد گردید یاد آور شویم. همه میدانند که امروز فرانسه پس از ۶ سال جنگ خونین و خانمانسوز و پس از تلفات خونین و جانگداز و سالیان دراز آوارگی و هجرت مواجه با اوضاع آشفته و درهم و برهمی گردیده است که بمراتب از اوضاع ایران دشوار تر و دلخراش تر است و بقول (ژید) نویسنده بزرگ که در روزهای بعد از جنگ بین المللی گذشته میگفت فرانسه باید همه چیز را دو باره از نو بسازد « امروز نیز فرانسه باید در تمام سازمانهای سیاسی و فرهنگی و اجتماعی خود تجدید نظر نماید » و اتفاقاً دولت بیدار فرانسه هم که خود از این حقیقت نیک آگاه است نخست دست به اقدامات اصلاحی بزرگ در فرهنگ زده است. دانشمند نامبرده با اشاره به اوضاع آشفته کنونی فرانسه چنین گفت: « در میان این کشتی شعله‌ور تنها باید بفکر نجات یک چیز بود و آن فکر کودکان ما است ».

هر گاه سخن این مرد بزرگ را درست موشکافی کنیم ملاحظه میکنیم که شامل یک حقیقت بارز و یک اصل مسلم است زیرا هر گاه فرهنگ یک ملت درست شد همه چیز آن درست میشود و بهمین جهت است که عموم ملت‌ها اصلاحات فرهنگی را در سر لوحه اصلاحات اساسی قرار میدهند.

بنابر این اگر بگوئیم که مژده جناب آقای نخست وزیر راجع به اقدام اساسی در سال ۱۳۲۵ برای تعلیمات عمومی و اصلاحات فرهنگی بزرگترین مژده ای بود که طی سخن رانی جامع خودشان به ملت ایران دادند گزاف نگفته ایم. کیست که بتواند امروز این حقیقت بارز را انکار کند که فرهنگ ما نیاز بیکرشته اصلاحات فوری و اساسی و حتی انقلابی دارد؟ کیست که بتواند ادعا کند جوانانی که از دانشکده ها و دبیرستانها بیرون می آیند قادر به تأمین زندگی و سعادت و نیک بختی خود میباشند؟ گذشته از این آیا همین تعلیمات ناقص نیز در کشور ما عمومیت دارد؟ آیا تا کنون از قانون تعلیمات عمومی که از طرف مجلس شورای ملی بتصویب رسیده نتیجه مثبتی گرفته شده است؟ یکی از اعضای کابینه کنونی ایران ضمن صحبت از لزوم فوری اصلاحات فرهنگی تأکید میکردند که همان انقلابی که کیر نیک درعالم نجوم وارد ساخت دولت کنونی باید در فرهنگ بعمل آورد. بدینقرار که بکلی اصول پوسیده و کهن تعلیمات را که بهیچ روی در خور احتیاجات و مقتضیات قرن کنونی نیست زیر رو نموده و جای آن اصولی وضع کند که بتواند نیکبختی و سعادت جوانان آینده را تأمین نماید.

خوانندگان عزیز وقتی در روز نامه ها میخوانیم که فلان عده فارغ التحصیل فلان دانشکده بمناسبت بیکاری به مجلس متحصن شده و یا برای جستجوی کار دسته جمعی نزد فلان وزیر رفته اند و هر گاه اعلانات متعدد روز نامه ها را راجع به عده بیشماری از لیسانسیه ها و دیپلمه ها که کار میخواهند مطالعه میکنیم در حال این معما عاجز میشویم که چگونه میشود در یک کشور ۱۵ میلیونی که تعداد دیپلمه ها و تحصیل کرده های آن نسبت بتعداد بیسوادان اصلاً قابل مقایسه نیست جوانان زحمت کش و تحصیل کرده باید بیکار بمانند؟ پس از آنکه اندکی در این خصوص اندیشیدیم بیدرتنگ پی میبریم که علت این نقص بزرگ دو چیز است اولاً در اثر تعلیمات غلط و اصول فرهنگی قدیمی جوانان ما مجزوم و ساح داخل اجتماع نمی گردند و با معلومات کتابی و بش قادر به پیش بردن هیچ کاری نیستند و بقول «جان دیوئی» پراگماتیست معروف آمریکا جوانان تحصیل کرده ما حکم شنا گرانی را دارند که فن شنا را در خشکی آموخته اند و چون بدریا افتادند پس از چند لحظه دست و پا زدن در قعر امواج سرنگون میگردند. ثانیاً تشکیلات کشور ما طوری است که هنوز نتوانسته است برای افراد خود و مخصوصاً جوانان کار کافی تهیه کند و در انتابیکه انقلاب صنعت در دور ترین نقاط جهان اثر خود را بخشیده ایست هنوز در اثر اهمال

زمامداران گذشته تمدن ماشین در کشور ما راه نیافته است و حتی کفش و جوراب مورد احتیاج خود را باید از کشورهای بیگانه وارد کنیم. تاکنون برای بهره برداری از منابع سرشار و بیکران ایران کمترین اقدامی نشده است تا برای ابراز فعالیت و استفاده از معلومات جوانان زمینه از هر حیث فراهم گردد.

علاوه بر این طبقات فقیر و زحمت کش ایران بکلی از نعمت سواد و حتی معلومات شش کلاس ابتدائی محروم هستند و نه تنها در قصبات بلکه در شهرهای بزرگ برای آموزش و پرورش کودکان کودکستان، دبستان و دبیرستان موجود نیز طوری از اصول بهداشتی و فرهنگی دور است که کودکان را از تحصیل متنفر میکند. البته اصلاح این خرابیهای ملالت بار و مخصوصاً اقدام بیک انقلاب جانبخش در فرهنگ ایران کاری سهل و آسان نیست با اینهمه نخست وزیر بیدار ایران به موضوع فرهنگ ابراز علاقه فراوان نموده اند و از وضع تاسف انگیز فرهنگ کنونی ایران بسیار متأثرند و میتوان یقین داشت که معظم اله تصمیم جدی دارند که برای رهایی فرهنگ از وضع ملالت بار کنونی و تعمیم اصول فرهنگی نوین در ایران و مخصوصاً اقدام فوری در اجرای قانون تعلیمات اجباری تصمیم های فوری آغاز نمایند و حتی در این خصوص دستور های اکید صادر کرده اند.

تأمین بهداشت مردم

در گفتار گذشته نظریات جناب آقای نخست وزیر را برای اقدام اساسی در اصلاحات فرهنگی بطور خلاصه برای خوانندگان عزیز یاد آور شدیم اکنون میخواهیم راجع به ششمین نکته اساسی نطق ایشان یعنی نظر معظم له در باره وضع بهداشت و تصمیم هایی که برای اصلاح این اوضاع دلخراش اتخاذ فرموده اند توضیحاتی دهیم .

نظر جناب آقای نخست وزیر راجع به وضع خراب بهداری ایران همانست که از طرف دکتر اقبال وزیر بهداری کنونی اظهار شده است. باین معنی که هرگاه وزارت بهداری باوضع کنونی منحل شود گمان نمیرود که تغییر محسوسی در وضع بهداشت مردم حاصل گردد. منظور از این اظهار آن است که با مقایسه نسبت به سایر اوضاع شاید وضع بهداشت مردم از هر مسئله دیگر ایران امروز ملالت بار تر و اسف انگیز تر باشد و هرگاه دولت دلسوز و اصلاح طلبی بخواهد اوضاع بهداشت ایران را از حال خراب کنونی بدر آورد باید سازمان بهداشت کشور را بکلی تغییر بدهد و بجای آن يك سازمان بهداشتی نوینی که در خور مقتضیات قرن کنونی و احتیاجات امروز ایران باشد ایجاد کند .

تشریح وضع خراب بهداشت ایران بطور قطع موجب ملال و تأثر خوانندگان خواهد گردید. با اینهمه دولت کنونی که عزم دارد بکلی سیاست استتار را کنار گذاشته و حقایق را چنانکه هست به ملت اعلام و همکاری کلیه عناصر صالح را برای حل مسائل حیاتی جلب نماید خود اعتراف میکند که وضع کنونی بهداشت بیش از این قابل تحمل نیست و هر چه زود تر باید برای اصلاح بیمارستانها و مؤسسات بهداشتی و تأمین سلامت و صحت مردم دست به اقدامات بزرگی زد زیرا بدون هیچ شبهه اهمال در این خصوص موجب آن خواهد شد که نسل آینده ایران دوچار خطر بزرگی شود .

کدام ایرانی میهن پرست است که هر گاه داستانی یلان ایران باستان را مطالعه میکند و یا به مجسمه های سربازان جاویدان ایران و تصویر های بیستون و تخت جمشید و طاق بستان دقیق میشود و این داستانها و مناظر را با داستان زندگی کنونی مردم ایران و قیافه های رنگ پریده و اندامهای نحیف و

چشمه‌های تراخمی ایرانیان امروزی مقایسه میکند آه تأسف و تأثر از نهاد بر نیارورد و اشک حسرت از دیده نبارد؟ کدام ایرانی اصلاح طلبی است که وقتی بفهمد در جنوب کشور در اثر فقدان پزشکی و دارو در حدود هشتاد درصد از کودکان مبتلا به تراخم و در شمال سی درصد اقلاً دوجار بالای خانمانسوز مالاریا می باشد دلش بر حال هم میهنان عزیز خود نسوزد و بر کسانی که در انجام مسئولیت خویش و در مقابل ملت ایران کوتاهی کرده اند لعن و نفرین نفرستد؟ کیست که نداند در بیمارستانهای ما بعلمت قلت بودجه و کمی پزشکی و فقدان دارو هر روز عده زیادی زندگی را بدرود میگویند و در شهرها و قصبات فریاد مردم از بی دارویی و بی طبیی بلند است؟

آیا میتوان این حقیقت تلخ را انکار کرد که در ایران پزشکی کار شناس باندازه کافی وجود ندارد و هر سال هزاران تن از جوانان بیگناه ما در اثر تشخیص خطای پزشکان در عفوان شهاب یا يك دل پر آرزو بزیر خاک میروند؟ هرگاه از لحاظ بهداشتی آمار دقیقی از دانش آموزان بیمار آموزشگاههای ما تهیه شود مشاهده خواهد شد که اقلاً پنجاه درصد آنها با آنکه هنوز مراحل اول زندگی را می پیمایند تندرستی کامل ندارند و هر يك بدر سختی مبتلا میباشند. در بسیاری از قصبات ما حتی يك تن پزشکی حاذق وجود ندارد و مردم بد بخت برای تسکین درد های بیدرمان خود به وسائل قرون وسطی متشبث میشوند و عده بیشتری از ایشان برای تسکین درد به استعمال تریاک و حتی خوردن این سم مهلك متوسل میشوند

دولت کنونی و مخصوصاً شخص جناب آقای نخست وزیر با اینکه در این روزهای دشوار مواجه با پیچیده ترین مسائل سیاسی گردیده اند دقیقه ای از توجه به این اوضاع دلخراش و ملالت بار که زائیده اعمال و کوتاهی زمامداران گذشته و مسئولین امری است که جز به مقام و منافع خود به چیز دیگری توجه نداشته و هیچوقت به ندای وجدان گوش نداده اند، غفلت نمی فرمایند و شب و روز با کار شناسان مشغول مذاکره برای حل این مسائل دشوار و رهایی ایران از این وضع ملالت بار هستند و امید بسیار است که بعضی اینکه از تصریح سیاست خارجی کاملاً فراغت حاصل فرمودند برای اصلاحات اساسی در مسائل حیاتی کشور اقدامهای عاجل و مؤثر نمایند.

این بود شش نکته مهمی که در سخن رانی جناب آقای نخست وزیر بیش از نکات دیگر جلب

توجه میکرد و اداره کل تبلیغات خود را موظف دید که راجع به آن توضیحاتی چند بدهد. البته غیر از این نکات مهم در نطق جناب آقای نخست وزیر وعده های جانبخش دیگری میتوان یافت که هرگاه یاری خدای متعال در سال ۱۳۲۵ عملی شود بدون شك میتوان امیدوار بود که ایران از این وضع تحمل ناپذیر رهایی یابد.

خوانندگان عزیز بطوریکه از تفصیل شش نکته اساسی نطق جناب آقای نخست وزیر بر می آید مسائلی که دولت کنونی مواجه با آن گردیده است بسیار دشوار و بفرنج است و با وجود اراده راسخ و فعالیت خستگی ناپذیر دولت کنونی نباید چنین تصور کرد که تنها ۱۰ یا ۱۲ تن که هیئت دولت را تشکیل میدهند بتوانند بنهایی با اقدامات معجز آسا در مدت قلبلی ایران را بهشت برین کنند و در ظرف چند روز تمام اشکالات حیاتی را حل کنند بلکه همانطور که جناب آقای نخست وزیر در نطق خود اشاره فرمودند دولت باید کاملاً متکی بر افکار عمومی و پشتیبانی ملت باشد و عموم عناصر میهن پرست و اصلاح طلب باید دولت را در مبادرت به اقدامات بزرگ اصلاحی و انقلابی یاری نمایند و همواره این حقیقت تلخ را در مد نظر داشته باشند که سنگهای کاخ عظیم مدنیت خیره کننده ایران در اثر غفلت و اهمال فرزندان ناخلف آن دارد بتدریج میریزد ولی هنوز به استحکام آن لطمه ای وارد نیامده و کار از کار نگذشته است و تنها اندکی همت و اراده و خلوص نیت و میل به اطفاء شہوات خود پرستی و خود خواهی میخواید تا این کاخ عظیم بزودی مرمت شود و بار دیگر انوار تمدن و بزرگی و عظمت ایران را در سر تا سر گیتی پراکنده کند.

ما تفسیر این نطق پر مغز را که بعقیده بسیاری از علاقه مندان به عظمت ایران در سال ۱۳۲۵ مرحله جدیدی را در زندگی ملت ایران آغاز خواهد کرد با سخنان شخص آقای قوام السلطنه در پایانب نطق خویش خاتمه میدهم که شب عید در آخر بیانات خود چنین فرمودند:

* امیدوارم با تأییدات الهی و توجهات اعلیحضرت همایونی وبا پشتیبانی افکار عمومی حل مشکلات و انجام اصلاحات هر چه زود تر عملی شده ملت و مملکت بخواست خداوند بترقیاتی که آرزومند آن هستیم نایل و کامیاب شوند. *

ابلاغیه

درباره مذاکرات شوروی و ایران

مذاکراتیکه از طرف نخست وزیر ایران در مسکو با اولیاء دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی آغاز و در تهران پس از ورود سفیر کبیر شوروی ادامه یافت در تاریخ پانزدهم فروردین ۱۳۲۵ موافق با چهارم آوریل ۱۹۴۶ به نتیجه ذیل رسید و در کلیه مسائل موافقت کامل حاصل گردید .

۱ - قسمتهای ارتش سرخ از تاریخ ۲۴ مارس ۱۹۴۶ یعنی یکشنبه ۴ فروردین ۱۳۲۵ در ظرف یکماه و نیم تمام خاک ایران را تخلیه مینمایند .

۲ - قرار داد ایجاد شرکت مختلط نفت ایران و شوروی و شرایط آن از تاریخ ۲۴ مارس تا انقضای مدت هفت ماه برای تصویب بمجلس پانزدهم پیشنهاد خواهد شد .

۳ - راجع بمسئله آذربایجان چون امر داخلی ایران است ترتیب مسالمت آمیزی برای اجرای اصلاحات بر طبق قوانین موجوده و با روح خیر خواهی نسبت با اهالی آذربایجان بین دولت و اهالی آذربایجان داده خواهد شد .

نخست وزیر دولت شاهنشاهی ایران - احمد قوام

سفیر کبیر دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مقیم تهران - سادچیکف

جناب اشرف آقای نخست وزیر و جناب آقای سفیر کبیر اتحاد جماهیر شوروی
هنگام امضاء اعلامیه مشترک

نامه های متبادله

موافقتنامه های مربوطه به

تخلیه کامل ایران

بتاریخ ۴ آوریل ۱۹۴۶

۱۵ فروردین ماه ۱۳۲۵

جناب آقای نخست وزیر

بدینوسیله محترماً باستحضار جنابعالی میرساند که از طرف فرماندهی نیروی شوروی در ایران طبق دستورات واصله تمام عملیات مقدماتی برای اینکه در مدت یکماه و نیم از ۲۴ مارس ۱۹۴۶ کلیه واحدهای ارتش سرخ مقیم ایران تمام خاک کشور مزبور را تخلیه نماید انجام گردیده است .
با احترامات فائقه

جناب آقای قوام السلطنه نخست وزیر

دولت شاهنشاهی ایران

شهر تهران

۴ آوریل ۱۹۴۶

بتاریخ ۱۵ فروردین ماه ۱۳۲۵

آقای سفیر کبیر

بدینوسیله محترماً باستحضار جنابعالی میرساند که از مدلول نامه آن جناب مشعر بر اینکه از طرف فرماندهی نیروی شوروی در ایران در نتیجه وصول دستورات مربوطه تمام عملیات مقدماتی برای اینکه کلیه

واحد های ارتش سرخ ایران را در مدت یکماه و نیم که از ۲۴ مارس شروع می شود خارج نمایند انجام گردیده است اطلاع حاصل نمود.

موقع را مقتضی شمرده احترامات فائقه را تجدید مینماید.

جناب آقای سادچیکف سفیر کبیر

اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

تهران

قرار تشکیل شرکت محتلط نفت ایران و شوروی

۴ آوریل ۱۹۴۶

تاریخ ۱۵ فروردین ماه ۱۳۲۵

آقای سفیر کبیر

پرو مذاکرات شفاهی که بین ما بعمل آمده است محترماً باستحضار آن جناب میرساند که دولت شاهنشاهی ایران موافقت می نماید که دولتین ایران و شوروی شرکت محتلط ایران و شوروی برای تجسّسات و بهره برداری اراضی نفت خیز در شمال ایران با شرایط اساسی ذیل ایجاد نمایند:

۱ - در مدت بیست و پنجسال اول عملیات شرکت چهل و نه در صد اسهام بطرف ایران و پنجاه و یک در صد اسهام بطرف شوروی متعلق خواهد بود و در مدت بیست و پنجسال دوم پنجاه در صد اسهام بطرف ایران و پنجاه در صد اسهام بطرف شوروی متعلق خواهد بود.

۲ - منافعی که بشرکت عاید گردد متناسب مقدار اسهام هر یک از طرفین تقسیم خواهد شد.

۳ - حدود اراضی اولی که برای تجسّسات اختصاص داده میشود همان است که در نقشه ای که

جناب عالی ضمن مذاکرات در روز ۲۴ مارس باینجانب واگذار فرموده اید باستانهای قسمت خاک آذربایجان غربی که در باختر خطی که از نقطه تقاطع حدود اتحاد شوروی و ترکیه و ایران آغاز و بعد از سواحل شرقی دریاچه رضائیه گذشته تا شهر میاندوآب می رسد واقع است. همانطوری که در نقشه مزبور روز ۴ آوریل ۱۹۴۶ اضافه تعیین گردیده است.

ضمناً دولت ایران متعهد میگردد خاکی را که در طرف غرب خط فوق الذکر واقع است بامتیاز کمپانی های خارجی یا شرکت های ایرانی با اشتراك خارجی ها یا با استفاده سرمایه خارجی واگذار ننماید.

۴ - سرمایه طرف ایران عبارت خواهد بود از اراضی نفت خیز مذکور در ماده ۳ که پس از عملیات فنی دارای چاههای نفت و محصول آن قابل استفاده شرکت خواهد گردید و سرمایه طرف شوروی عبارت خواهد بود از هر قبیل مخارج و آلات و ادوات و حقوق متخصصین و کارگران که برای استخراج نفت و تصفیه آن مورد احتیاج خواهد بود.

۵ - مدت عملیات شرکت پنجاه سال است.

۶ - پس از انقضای مدت عملیات شرکت دولت ایران حق خواهد داشت اسهام شرکت متعلق بطرف شوروی را خریداری نماید و یا مدت عملیات شرکت را تمدید کند.

۷ - حفاظت اراضی مورد تجسسات و چاههای نفت و کلیه تاسیسات شرکت منحصراً بوسیله قوای تأمینیه ایران خواهد بود.

قرار داد ایجاد شرکت نفت مختلط شوروی و ایران مزبور که بعداً مطابق متن این نامه عقد میشود به مجردی که مجلس شورای ملی ایران تازه انتخاب شده و بعملیات قانون گذاری خود شروع نماید در هر حال نه دیر تر از مدت هفت ماه از تاریخ ۲۴ مارس سال جاری برای تصویب پیشنهاد خواهد شد.

موقع را مفتاح شمردن احترامات فائده را تجدید مینماید .

جناب آقای سادچیکف سفیر کبیر

اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

تهران

بتاریخ ۴ آوریل ۱۹۴۶

۱۵ فروردین ماه ۱۳۲۵

جناب آقای نخست وزیر

بدینوسیله وصول نامه مورخ (۴) آوریل ۱۹۴۶ جنابعالی را نایب و با کمال احترام اشعار میدارد که بمناسبت اطمینانیکه جنابعالی بنام دولت شاهنشاهی ایران داده اید دولت شوروی موافقت خود را مبنی بر اینکه شرکت مختلط شوروی و ایران برای تجسسات و بهره برداری اراضی نفت خیز در شمال ایران با شرایط اساسی ذیل ایجاد نمایند اظهار میدارد :

۱ - در مدت بیست و پنجسال اول عملیات شرکت چهل و نه در صد سهام بطرف ایران و پنجاه و یک در صد سهام بطرف شوروی متعلق خواهد بود و در مدت بیست و پنجسال دوم پنجاه در صد سهام بطرف ایران و پنجاه در صد سهام بطرف شوروی متعلق خواهد بود .

۲ - منافعی که بشرکت عاید گردد به تناسب مقدار سهام هر يك از طرفین تقسیم خواهد شد .

۳ - حدود اراضی اولی شرکت که برای تجسسات اختصاص داده می شود همان است که در نقشه ای

که اینجناب ضمن مذاکرات در روز ۲۴ مارس بجنابعالی واگذار نموده ام باستثنای قسمت خاک آذر با بجان غربی که در باختر خطی که از نقطه تقاطع حدود اتحاد شوروی و ترکیه و ایران آغاز و بعد از سواحل شرقی دریاچه رضاییه گذشته تا شهر میاندوآب می رسد واقع است . همانطوریکه در نقشه مزبور روز ۲۴ آوریل ۱۹۴۶ تکمیل تعیین گردیده است . ضمناً دولت ایران متعهد میگردد خاکی را که در طرف غرب خط فوق الذکر واقع است با امتیاز کمپانی های خارجی یا شرکت های ایرانی با اشتراك خارجی ها با استفاده سرمایه خارجی واگذار ننماید .

۴ - سرمایه طرف ایران عبارت خواهد بود از اراضی نفت خیز مذکور در ماده (۳) که پس از عملیات فنی دارای چاههای نفت و محصول آن قابل استفاده شرکت خواهد گردید و سرمایه طرف شوروی عبارت خواهد بود از هر قبیل مخارج و آلات و ادوات و حقوق متخصصین و کارگران که برای استخراج نفت و تصفیه آن مورد احتیاج خواهد بود .

۵ - مدت عملیات شرکت پنجاه سال است .

۶ - پس از انقضای مدت عملیات شرکت دولت ایران حق خواهد داشت اسهام شرکت متعلق بطرف شوروی را خریداری نماید و یا مدت عملیات شرکت را تمدید کند .

۷ - حفاظت اراضی مورد تجسسات و چاههای نفت و کلیه تاسیسات شرکت منحصراً بوسیله قوای تأمینیه ایران خواهد بود .

قرار داد ایجاد شرکت نفت مختلط شوروی و ایران مزبور که بعداً مطابق متن این نامه عقد میشود بمجری که مجلس شورای ملی ایران تازه انتخاب شده و بعملیات قانون گذاری خود شروع نماید در هر حال نه دیر تر از مدت هفت ماه از تاریخ ۲۴ مارس سال جاری برای تصویب پیشنهاد خواهد شد .

موقع را مقتنم شمرده احترامات فائمه را تجدید مینماید .

جناب آقای قوام السلطنه نخست وزیر

دولت شاهنشاهی ایران

شهر تهران

نقشه ایران

حدود اراضی که برای تجسات و بهره برداری نفت در اختیار شرکت مختلط نفت ایران و شوروی گذاشته خواهد شد.

اهمیت کلی ابلاغیه مذاکرات

شوروی و ایران

اگر بگویم سازی که در تاریخ بانزدهم فروردین ۱۳۲۵ بین اتحاد جماهیر شوروی و دولت ایران حاصل گردید یکی از بزرگترین حوادث تاریخ يك قرن اخیر ایران است که نه تنها فصل نوینی در زندگی ملت ایران باز میکند بلکه در تغییر جریان تاریخ جهان نیز تأثیر فراوان خواهد داشت و صلح دنیا را برای مدت مدیدی تأمین خواهد نمود گراف نگفته ایم و بهمین جهت است که کمتر خبری مانند این مژده بزرگ تا این اندازه در دنیا صدا کرده و کمتر قرار دادی تا این اندازه مورد بحث و قلمفرسائی روز نامه های جهان قرار گرفته است. امروز شایسته است که ملت ایران بمناسبت این پیروزی بزرگ شادمانیها کند و جشنهای سرور بر پا نماید.

اینک مقاله را که مفسر سیاسی اداره کل تبلیغات و انتشارات در باره اهمیت کلی این سازش تاریخی نگاشته درج مینمایم.

خوانندگان عزیز پس از روز های ظلمانی و طاقت فرسائی که کشتی میهن ما در میان امواج هولناک شك و تردید و بلا تکلیفی گرفتار بود و نگرانی خاصی نه تنها دل عموم افراد این کشور بلکه قلب دنیائی را آزار میداد اینک برای نخستین بار در پرتو عنایت ایزد متعال و حسن تفاهم همسایه بزرگ و محبوب ما اتحاد جماهیر شوروی و فعالیت خستگی ناپذیر و درایت و روح میهن پرستی جناب آقای قوام السلطنه که فرمان این کشتی متلاطم را در روز های پر آشوب اخیر بدست گرفته بود خورشید سعادت و نیکبختی مجدداً بر ملت باستانی ایران لبخند میزند و همای موفقیت و پیروزی پس از مدت مدیدی بر ایرانیان خسته دل که در اثر گر باد حوادث و سیاست های غیر مدبرانه زمامداران ساف بکلی نسبت بآینده مأیوس شده بودند سایه هیافکند.

تاریخ ایران قطعاً این تصادف را هرگز فراموش نخواهد کرد که انتشار مژده سازش قطعی بین اتحاد جماهیر شوروی و ایران درست ۴۸ ساعت پس از پایان مراسم با شکوه سیزده عید باستانی ایران صورت گرفت. گومی روز سه شنبه ایرانیانی که در میان چمنهای خرم غلط میزدند و در دامن کوههای براق و در کنار نهر های خروشان بهاری نخوست سیزده عید را بدر میکردند و قلب خود را با سیقل صفا و نشاط و انبساط از غبار مالتهای گذشته میزدودند در دل بطوریکه کسی نداند و نشنود با خدای ایران راز و نیاز نموده و از نگهبان کشور باستانی سپروس و دار یوش استدعا میکردند که باین وضع مالالت بار و جانگدازی که چندست میهنشان را فرا گرفته پایان بخشد و بحال افراد پریشانی که در این سر زمین باستانی روزگار میگذرانند ترحم نماید و ابواب روز های بهتری را بروی آنها بگشاید.

استجاب این دعای خالصانه يك ملت کهن سال و خدا پرست دبری نپایید زیرا ۴۸ ساعت بعد در انتابیکه دنیا نسبت به مقدرات کشور ما مأیوس بود و حتی بیم آن داشت مبادا موضوع ایران همچون کبریتی برای اشتعال نائرة سوین جنگ بین المللی بکار رود مژده جانبخش سازش شوروی و ایران و حل کلیه مسائل موجود بین دو کشور منتشر گردید و بیکبار سرور و نشاط عظیمی در سر تا سر دنیا بر قرار ساخت. گومی از ۴۸ ساعت پیش رادیو های جهان با بخش اخبار هیجان انگیز و فرح بخش مربوط به سازش ایران و شوروی کنسرت جانبخشی تشکیل داده اند که امواج آن دنیا را غرق در یک نوع نشاط و شادی مخصوصی نموده است زیرا هر ایستگاهی را که چرخ میدهیم آهنگ مسرت و نغمه امیدواری بکوش میرسد.

آری این تنها مقدرات ایران نبود که بر طبق ابلاغیه مورخ ۱۵ فروردین ماه ۱۳۲۵ روشن شد و از بوته ابهام و تاریکی بدر آمد بلکه بدون اغراق میتوان گفت که سر نوشت تمام دنیا و زندگی نسلهای آینده و مقدرات صلح جهان بود که بر طبق سازش بین شوروی و ایران از یکی از بزرگترین خطرات تاریخ رهائی یافت. بهمین جهت است که صیت شهرت و نامبرداری آقای قوام السلطنه سیاستمدار بزرگ و مین پرست ایران که بسر انگشت عقل و تدبیر و فعالیت او گره یکی از معضلاتین مسائل بین المللی گشوده شد از مرز های ایران تجاوز نموده و در سر تا سر جهان پراکنده شده و بار دیگر کاردانی و لیاقت

مردان بزرگ ابراه را بجهانیان ثابت کرده است . امروز در سر تا سر دنیا کمتر روزنامه بارادبوتی است که از طرز حل قضیه ایران اظهار خرسندی نکند و تدبیر و درایت جناب آقای قوام السلطنه را که بحل این قضیه مهم پیروز آمدند ستایش نکند و ایرانیان میتوانند اطمینان داشته باشند که تاریخ بین المللی نام قوام السلطنه را در سلك بزرگترین مردان سیاسی جهان ثبت خواهد کرد .

آنچه که برای ملت ایران مایه خرسندی و افتخار است و موجب آن گردیده که سرور و شادمانی بی نظیری در سراسر کشور حکمفرما گردد آن است که سازش شوروی و ایران علی رغم شایعات غرض آلود عده ای معدود از بد خواهان و مغرضین از هر حیث مطابق با استقلال کامل و حاکمیت مطلق ایران بوده و کاملاً با مصالح و منافع ایران موافقت دارد .

گذشته از این سازش جدید صد در صد بنفع ایران است و به نیکوترین وجهی حسن نیت اتحاد جماهیر شوروی را بایران اثبات میکند .

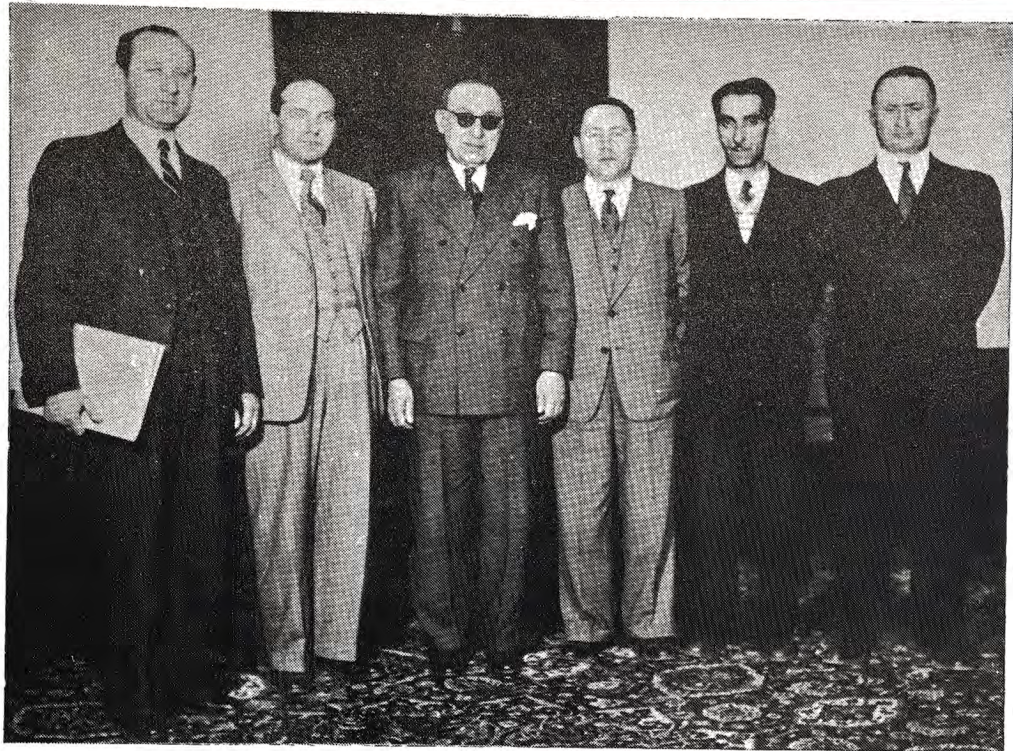
ابلاغیه مورخ ۱۵ فروردین ۱۳۲۵ بکلی آسمان سیاست دنیا را از ابرهای شك و تردید و بدبینی پاک نمود و گذشته از اثبات حسن نیت اتحاد جماهیر شوروی نسبت بایران این حقیقت بزرگ را نیز مدلل ساخت که زمامداران شوروی به همکاری بین المللی و سازمان ملل متفق ایمان دارند و حاضرند برای تأمین صلح پایدار در دنیا صمیمانه با اولیای امور سایر کشور های بزرگ همکاری نمایند .

بهین جهت است که از ۴۸ ساعت پیش انقلابی عظیم بر اثر سازش ابراه و شوروی در محیط سیاست دنیا حاصل گردیده است زیرا از طرفی سازمان ملل متفق که کعبه آمال کلیه ملتهای صلحخواه جهان است در اثر ابلاغیه ۱۵ فروردین از يك خطر مرگبار رهائی یافت و گذشته از این يك تغییر ناگهانی در عقاید عمومی بین المللی نسبت بانحاد جماهیر شوری و سیاست آن حاصل گردید .

برای ملت ایران و مخصوصاً شخص جناب آقای قوام السلطنه مایه بسی افتخار است که با حل قضیه ایران و شوروی در حقیقت سازمان ملل متفق را همچون آهن گداخته ای آب داد و کاری کرد که بیش از پیش بر استحکام سازمان ملل متفق افزوده شود .

در اثر همین حادثه تاریخی بود که برنس وزیر امور خارجه آمریکا بیدرننگ پیشنهاد کرد که انجمن وزیران امور خارجه پنج کشور در پاریس تشکیل یابد و سایر مسائل مهم جهانی از قبیل امضای عهد نامه های صلح با کشور های همدست سابق آلمان را نیز تصفیه نماید .

بنا بر این ملاحظه میشود که ابلاغیه ۱۵ فروردین نه تنها از لحاظ داخلی بلکه از لحاظ بین المللی نیز یکی از بزرگترین حوادث مهم جهان است که مرحله جدیدی در سیاست جهان آغاز خواهد کرد .

چند لحظه بعد از امضاء اعلامیه مشترك ایران و اتحاد جماهیر شوروی

از راست بچپ آقای کاسایف مترجم سفارت کبرای اتحاد شوروی - آقای مظفر فیروز معاون سیاسی و پارلمانی نخست وزیر - آقای آشوراف دبیر سفارت کبرای اتحاد شوروی - جناب اشرف آقای نخست وزیر - جناب آقای سادچیکوف سفیر کبرای اتحاد شوروی - آقای کبشاراف دبیر سفارت کبرای اتحاد شوروی

ابلاغیه

از بدو تشکیل دولت فعلی که امور آذربایجان محل اعتنا و توجه مخصوص قرار گرفت و اصلاحات آن سامان جلب نظر نمود پس از غور و مطالعه در منوبات آن هموطنان گرامی هیئت وزیران تصمیم گرفت تا حدی که قانون اساسی و سایر قوانین موضوعه به قوه مجریه اجازه میدهد آمال ساکنین آن استان بر آورده شده و با آغوش باز آن هموطنان عزیز را پذیرفته و به وحدت و اخوت دعوت نماید. این است که تصویب نامه هیئت دولت که در این موضوع صادر شده برای اطلاع عامه ذیلا نشر میشود:

اختیاراتی که در قانون مصوب ربیع الثانی ۱۳۲۵ قمری بموجب اصل ۲۹ و ۹۰ و ۹۱ و ۹۲ و ۹۳ متمم قانون اساسی برای انجمن های ایالتی و ولایتی تصویب شده در آذربایجان بطریق ذیل تصریح و تأیید میگردد.

۱ - رؤسای کشاورزی و بازرگانی و پیشه و هنر و حمل و نقل محلی و فرهنگ و بهداری و شهربانی و دوائر داد رسی و داد ستانی و ناظر دارائی بوسیله انجمنهای ایالتی و ولایتی انتخاب و مطابق مقررات احکام رسمی آنها از طرف دولت در تهران صادر خواهد شد.

۲ - تعیین استاندار با جلب نظر انجمن ایالتی با دولت خواهد بود و نصب فرماندهان قوای نظامی و ژاندارمری از طرف دولت بعمل خواهد آمد.

۳ - زبان رسمی آذربایجان مانند سایر نواحی کشور ایران فارسی میباشد و کار های دفاتر

در اداره های محلی و کار های دوائر داد گستری بزبانهای فارسی و آذربایجانی (ترکی) صورت میگردد .

۴ - هنگام تعیین عایدات مالیاتی و اعتبارات بودجه کشور دولت درباره آذربایجان ضرورت بهبود

آبادی و عمران شهر ها و اصلاح کارهای فرهنگی و بهداری و غیره را در نظر خواهد گرفت .

۵ - فعالیت سازمانهای دموکراتیک در آذربایجان و اتحادیه ها و غیره مانند سایر نقاط کشور

آزاد است .

۶ - نسبت باهالی و کار کنان دموکراسی آذربایجان برای شرکت آنها در نهضت دموکراتیک

در گذشته تزییقات بعمل نخواهد آمد .

۷ - با افزایش عده نمایندگان آذربایجان به تناسب جمعیت حقیقی آن ایالت موافقت حاصل است

و در بدو تشکیل دوره پانزدهم تقنینیه پیشنهاد لازم در این باب بمجلس تقدیم خواهد شد که پس از تصویب

کسری عده برای همان دوره انتخاب شود .

نخست وزیر - قوام السلطنه

دستور منع کشت خشخاش

خوانندگان عزیز، ما در ضمن تفسیر نکات اساسی نطقی که جناب آقای نخست وزیر بمناسبت نوروز ۱۳۲۵ در برابر رادیو تهران خطاب بملت ایران ایراد فرموده بودند، تاکید کردیم که در آینده نزدیک وعده های ذی قیمت جناب آقای نخست وزیر بمرحله اجراء در آمده و سال جاری از لحاظ اقدامات و اصلاحات اساسی در سیاست خارجی و داخلی برای ملت ایران بتمام معنی سال پر برکتی خواهد بود. در صفحات گذشته اقدامات مهمی که در حل مسائل خارجی و داخلی در طی چند ماه اخیر صورت گرفته است از نظر خوانندگان گذشت. اکنون اقدامات دیگر دولت جناب آقای قوام السلطنه را که از مدت ها پیش غایت آمال ایرانیان میهن پرست بوده و با نهایت بی صبری انتظار اجرای آنها از طرف زمامداران وقت میکشیدند از نظر شما میگذرانیم.

یکی از بدبختیهای بزرگی که سالهاست گریبان گیر جامعه ایرانی شده است مسئله کشت تریاک و رواج استعمال آن میباشد.

جناب آقای نخست وزیر در نطق نوروز خود با اشاره به مضار خانمانسوز آن وعده فرمودند که جهت جلوگیری از استعمال و رواج این سم مهلك اقدام عاجلی بعمل خواهند آورد. ما نیز در تفسیر این نکته اساسی نطق ایشان بخوانندگان عزیز تاکید کردیم که منتظر عملی شدن این طرح مفید در آینده نزدیکی باشند.

خوشبختانه از موعود این نطق تاریخی دیری نگذشته بود که دستور اکید ذیل در تاریخ بیست و یکم فروردین ماه از طرف جناب آقای نخست وزیر بتمام نقاط کشور ابلاغ و صادر شد و باین طریق مهمترین قدم اساسی برای مبارزه با این خطری که نسل ایرانی را مورد تهدید روز افزون قرار داده بود توسط نخست وزیر شجاع و محبوب ایران برداشته شد.

در تعقیب تصمیم رئیس محترم دولت راجع بمبارزه بابلای خانمانسوز تریاک وجلوگیری از کشت خشخاش از طرف جناب آقای نخست وزیر بکلیه استاندار ها بوسیله تلگراف دستور داده شده که از امسال

در تمام نقاط کشور کشت تریاک را ممنوع کنند و مراقبت کامل بعمل آورند که بهیچ نحو محصول مزبور کشت نگردد.

این تصمیم بوزارت دارائی و وزارت کشاورزی ابلاغ گردید که در انجام امر رئیس محترم دولت منتهای کوشش را بعمل آورند .

چنانچه ملاحظه میشود خوانندگان عزیز میتوانند یقین داشته باشند که این آرزو بالاخره صورت واقعیت بخود گرفت و اکنون میتوان این مسئله را يك کار انجام شده تلقی کرد که باهمت عالی جناب آقای نخست وزیر صورت گرفته است .

شورای عالی اقتصادی

روز یازدهم فروردین ماه جلسه شورای عالی اقتصادی کشور تحت ریاست عالی جناب آقای قوام السلطنه رئیس محترم دولت با حضور آقای مظفر فیروز معاون پارلمانی و سیاسی نخست وزیر و آقای دکتر امینی ، آقای عبدالعزیز نیک پور ، آقای ابوالحسن ابتهاج رئیس بانک ملی ، آقای سلمان اسدی ، آقای علی وکیلی ، آقای حسن کورس ، آقای خسرو شاهی و آقای آرامش تشکیل یافت ابتدا جناب آقای نخست وزیر در طریقی نطق مشروحی موجبات تشکیل شورا ووظایف آنرا بدین طریق بیان فرمودند :

آقایان محترم

وضع اقتصادی ایران امروز از هر جهت بحران آمیز و موجب نگرانی است . واحد سطح زندگانی نوده های عظیم ملت ایران هر چند قبل از جنگ بی اندازه پست بود ولی امروز بر اثر عوامل جنگ تنزل بیشتری کرده است . هزینه زندگانی در سنوات اخیر بقدری بالا رفته که سبب بزرگترین انحطاط اخلاقی جامعه شده است قوه تولید نسبت بزمان قبل از جنگ نقصان فاحشی یافته ولی کاهش قوه خرید و مصرف ملی بطور کلی خیلی بیشتر محسوس گشته است .

خرابی وضع اقتصادی در تمام شئون زندگانی اجتماعی و سیاسی مملکت اثرات شومی از خود باقی گذاشته است و تعادل واردات و صادرات مملکتی بر اثر جنگ بکلی از بین رفته است .

از این جهت است که از شما آقایان دعوت شده که شورای عالی اقتصادی مملکتی را تشکیل دهید و وظائف سنگینی را بر عهده گیرید و لذا لازم میدانم که حدود وظایفی را که در عهده میگیرید خاطر نشان ساخته و کلیات خط مشی و روش اقتصادی را که باید تعقیب شود یاد آور شوم .

سیاست اقتصادی دولت بر روی محور اساسی تأمین جهات اقتصادی مملکت قرار گرفته و لذا باید دو اصل زیر مورد توجه مخصوص قرار گیرد .

۱ - بالا بردن واحد سطح زندگانی چه از لحاظ فراهم آوردن وسائل ازدیاد تولید و چه از دیاد مصرف .

۲ - تعدیل در توزیع ثروت تولیدی .

شورای عالی اقتصادی باید این هدف کلی سیاست اقتصادی دولت را نصب العین خود ساخته و برای رسیدن بآن مطالعات کافی نموده و نقشه های اساسی طرح و پیشنهاد نماید و بملت ایران اطمینان میدهد که دولت در عملی ساختن نقشه روش اقتصادی خود منتهای سعی و کوشش را خواهد نمود چه که فقط با بهبود و ازدیاد فعالیت اقتصادی و بالا بردن واحد سطح زندگانی در توزیع ثروت تولیدی است که میشود شالوده جدید و جاودانی برای بقاء ملت ایران ریخت و ملت ایران را بشاهراه ترقی و تعالی ارشاد و رهبری نمود . با تأییدات اعلیحضرت همایون شاهنشاهی دولت این وظیفه سنگین را انجام خواهد داد و تحول اجتماعی و اقتصادی لازم را در مملکت بوجود خواهد آورد .

اکنون مسائل اساسی را که باید شورای عالی اقتصادی مورد مطالعه دقیق قرار داده و طرح های لازم برای آن تهیه نماید متذکر میشوم . آن قست از طرحهای و نقشه های تنظیمی شورای عالی اقتصادی که محتاج بوضع قانون نباشد بلا فاصله وسائل اجرای آن فراهم خواهد شد و برای سایر قسمتها لوایح قانونی آن باید تهیه شده و بتصویب هیئت دولت رسیده و اجرا گردد و در اولین فرصت ممکنه نیز بتصویب مجلس خواهد رسید .

۱ - قانون انحصار تجارت خارجی کماکان پایه و اساس سیاست اقتصادی مملکت خواهد بود و

عند اللزوم برای تحکیم مبانی این قانون چنانچه مقررات دیگری ضرورت پیدا کند فوراً وضع خواهد شد .
۲ - سعی لازم در بهبود صادرات و طرز بسته بندی و تزئین تولید و تطبیق قیمت‌های کالا های صادراتی با قیمت‌های بین المللی باید بعمل آمده و مقررات ضروری وضع گردد و هم چنین در صورت لزوم برای کالاهای صادراتی جوایز لازم بر قرار گردد .

۳ - کالا های وارداتی کشور اصولاً باید سهمیه بندی شده و محدودیت آن بمنظور جلو گیری از رقابت با مصنوعات مشابه داخلی عمل گردد ولی برای کم بود فعلی احتیاجات داخلی از حیث قند و قماش و غیره باید سریعاً اقدام عاجل بعمل آید که پس از تأمین آن به بازار سیاه و چیره بندی و فساد ناشیه از آن خانه داده شود و اقدامات اساسی برای تنزل قطعی زندگانی باید پیش بینی شده و فوراً نیز اجراء خواهد گردید .

۴ - تعیین روش صنعتی کردن مملکت و طرح نقشه ایجاد صنایع از حیث اهمیت و لزوم آن است . بدون ایجاد صنایع اساسی فعالیت اقتصادی ملت ایران تأمین نشده و شالوده ملیت ایران بر اساس صحیحی استوار نخواهد شد . صنایع موجود مملکت اعم از دولتی و ملی که مولود قانون انحصار تجارت خارجی می باشد کما کلف مورد حمایت قرار گرفته و باین صنایع که مواد خام آن در خود مملکت تهیه میشود این قدر باید توسعه داده شود که مصنوعات و فرآورده های آن رفع احتیاجات داخلی را بنماید نقشه تکمیل توسعه صنایع موجود و هم چنین راه تأمین و فراهم آوردن موجبات انجام این کار از حیث سرمایه و غیره باید معین شود در طرز اداره کارخانجات دولتی و ملی باید طرحی تهیه شود که از مضار مداخله بیش از حد لزوم و سوء استفاده اجتماعی جلو گیری شود .

۵ - تعیین تکلیف روابط بین کار گر و کار فرما باید مورد دقت و توجه مخصوص قرار گرفته و قوانین لازم تهیه شود و برای اینکه در این مورد بخصوص که حائز کمال اهمیت است توفیق حاصل شود باید باداره بین المللی کار برای راهنمایی مراجعه گردد و در صورت لزوم دعوت شود که کمیسیون برای همکاری و کمک در طرح قوانین لازمه اعزام دارند .

۶ - در ایران در شصت شهر مؤسسه شهرداری وجود دارد و کلیه اهالی این شهر ها حتی تهران که پایتخت مملکت است از نعمت کلیه وسائل عادی زندگانی که نظافت و روشنایی و بهداشت و آب آشامیدنی

و تلفن باشد بکلی بی بهره‌می باشند. يك نقشه پنج ساله ای برای شهر سازی به منظور واقعی آن باید تهیه شود. قانون شهرداری ها باید طوری تنظیم شود که شهرداری هر شهری دارای استقلال کامل گشته و بتواند برای رفع نیازمندی های خود از بازار های مالی دنیا مبالغ کافی استقراض کرده و قرضه های طولیل المدت خود را اصلا و فرعاً از محل عواید خود مستهلك سازد.

۷- حد متوسط عایدات فعلی هر زارعی در مملکت باید معین شده و يك حد اقل عایدانی که خوراك و پوشاك و مسكن زارع و خانواده او را تامین نماید در نظر گرفته شده و طرح قانونی آن بدولت تسلیم گردد. تناسب تهیه عوامل زراعتی چه بوسیله مالك و چه زارع كه امروز پایه و اساس تقسیم محصولات ارضی است نباید ملاك عمل قرار گیرد بلکه تقسیم محصول بر روی اصل تامین رفاه و آسایش زارع و خانواده او بعمل آید.

۸- طرح تقسیم و فروش اراضی باقساط در خالصجات دولتی بمنظور آزمایش در ایجاد طبقه خورده مالك باید سریعاً تهیه شده و عملی گردد.

۹- برای بالا بردن سطح زراعت و ازدیاد محصولات زراعتی در مملکت باید تهیه آب کافی بشود و باین منظور باید طرحهایی مقتضی تهیه گشته و کمیسیونهای فنی برای مطالعه تمام قسمتها و فراهم آوردن وسائل لازم تشکیل گردد. در درجه اول ایجاد تسهیلات فنی در حفر قنوات باید مورد مطالعه قرار گیرد و دستگاه لازم برای کندن چاه های آب و استفاده از موتور های برقی و چاه ارتیزین بوجود آید. تحول لازم در نكار انداختن ماشین آلات فلاحتی باید صورت پذیرد. نقشه های ضروری برای سد بندی و آبیاریهای بزرگتر و دانه دار نیز باید طرح شده و وسائل عملی ساختن آن هم فراهم گردد.

۱۰- حمل و نقل ارزان بمنزله قدم اول اصلاحات اقتصادی مملکتی است و این مسئله باید مورد دقت کامل قرار گرفته و نقشه توسعه راه آهن ایران به منظور تامین راه تجارتي و ترانزیتی تهیه شود و بعلاوه مطالعات لازم برای ایجاد خطوط حمل و نقل هوایی باید بعمل آمده و موجبات تامین آب فراهم گردد.

۱۱- معادن ایران از هر حیث قابل توجه و اهمیت است و ثروت تحت الارضی ایران باید مورد استفاده و بهره برداری ملی قرار گرفته و بازار وسیعی برای مصرف آنی در دنیا تهیه شود و بهترین

طرز و روش این بهره برداری و تهیه و مسائل آن از قبیل سرمایه و غیره باید معین گردد.

وزارت خانه ها و ادارات مربوطه دستور لازم صادر شده است که هر گونه اطلاعاتی که لازم باشد و داشته باشند باختیار شورای عالی اقتصادی بگذارند و شورا میتواند از متخصصین فنی وزارت خانه ها و کلیه مطلعین کمیسیونهای فرعی برای مطالعات خود تشکیل دهد و شورای عالی اقتصادی دارای دفتر مخصوص نخست وزیر خواهد بود و نیز لزوماً تذکر میدهم که از وجود شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متفق هم میتوان کاملاً استفاده کرد و در صورت لزوم کمیسویی هم از متخصصین برای مشاوره و طرح نقشه دعوت کرد و دولت و مسائل این کار را بر حسب احتیاج فراهم خواهد کرد.

منظور دولت این است که شورای عالی اقتصادی يك نقشه پنج ساله ای در حدود مسائلی که فوقاً ذکر شد تهیه نماید و این جانب شخصاً مراقبت خواهیم نمود که تمام وسائل و تسهیلات لازم برای کار شورا فراهم شود و از همین لحاظ اهمیت موضوع و زمان است که شخصاً ریاست شورا را قبول میکنم و توفیق آقایان را در انجام این خدمت بزرگ ملی صمیمانه آرزومندم.

آنگاه پس از مذاکرات مفصلی که راجع بچریان امور اقتصادی کشور بعمل آمد. آقای دکتر امینی سمت منشی کل شورای عالی اقتصادی تعیین و انتخاب گردیدند و مقرر شد کمیته فرعی از آقایان دکتر امینی منشی کل شورا، آقای عبد الحسین نیک پور و آقای اسدی وظائف مربوطه شورا را با در نظر گرفتن بیانات و منویات رئیس محترم دولت تحت مذاقه قرار داده و پیشنهاداتی جهت طرز عمل شورا و تعیین شعب مختلفه فنی آن تهیه و در جلسات بعدی شورا گزارش دهند.

شورای عالی کار

روز دوشنبه ۲ اردیبهشت ۱۳۲۵ بر حسب دعوتی که از طرف جناب آقای نخست وزیر بعمل آمده بود کمیسیونی مرکب از آقایان ذیل :

آقای مظفر فیروز معاون پارلمانی و سیاسی نخست وزیر ، آقای دکتر معظمی استاد دانشگاه
آقای دکتر سنجابی استاد دانشگاه ، آقای کورس ، آقای روستا رئیس اتحادیه کارگران ، آقای صادقی
معاون وزارت راه ، و آقای آرامش معاون وزارت بازرگانی و پیشه و هنر ، آقای مهدی مشایخی شهردار
تهران بعنوان شورای عالی کار تشکیل گردید . جناب آقای نخست وزیر در سالن وزارت امور خارجه
تشریف فرما شده و نطق مشروحنی باین شرح بیان فرمودند :

بطوریکه آقایان اطلاع دارند به عرض تشکیل دولت حاضر آغاز اصلاحات اساسی واجتماعی را مورد
نظر قرار داده و بوزارتخانه های مربوطه نیز دستورات اکید جهت پیشرفت عملی این مقصود صادر و ابلاغ
گردیده و بدیهی است یکی از مسائل قابل توجه که در ایران تا حال کمتر مورد دقت قرار گرفته اصول
تعیین روابط بین مالک و زارع و کارگر و کار فرما و تأمین آسایش و رفاه آنها از لحاظ بهداشت و فرهنگ
و بیمه اجتماعی و همچنین جلوگیری از بیکاری و تهیه پروژه های مفصل جهت ایجاد کار برای بیکاران میباشد .
و بدیهی است که اساس کلیه اصلاحات اجتماعی باید مبنی بر تدوین مقررات و تنظیم آئین نامه ها
که بوسیله آن نظم اجتماعی و رفاه و آسایش عموم مردم تأمین شود باشد و همچنین رسیدگی دقیق به
بودجه های وزارت خانه ها از لحاظ صلاح و صرفه کشور و حذف ارقام زیادی و مصرف ارقام مزبور به مصارف
مفید تر جهت تأمین کار باید از وظایف اصلی شورا باشد که در نهایت سرعت و دقت وظایف خود را انجام
داده و به بودجه های وزارتخانه ها و ادارات رسیدگی نموده و گزارش دهد .

تشکیل شورای عالی کار به منظور ایجاد نظم اجتماعی و تعیین تکلیف قطعی روی موازین عدالت
و با در نظر گرفتن روش متداول در نزد ملل راقیه جهت کلیه طبقات کشور میباشد . انتظار دارم باعلاقه و

حسن نیتی که در آقایان سراغ دارم این شورا سوابق مربوطه که راجع بمسائل فوق در وزارتخانه ها و ادارات مختلف موجود است مورد مطالعه قرار داده باتوجه به نظریات افراد خبره و متخصص داخلی تصمیمات مقتضی اتخاذ و هرچه زود تر برای تصویب دولت پیشنهاد نماید.

بطوریکه آقایان مستحضر هستند دستور تلگرافی بتمام استاندارها و فرماندهان صادر نمودم که راجع به تعیین روابط مالک و زارع در هر نقطه از نقاط کشور با تشکیل کمیسیون ها و جلب نظر مالکین و زارعین و با توجه باینکه باید وضع زندگی زارع را از هر حیث تأمین کرد پیشنهادانی تهیه و ارسال دارند بدیهی است این شورا منتظر وصول نظریات مزبور نبوده و خود شروع به مطالعه این امر خطیر خواهد نمود و از عناصر خبره و متخصص که از اوضاع و احوال نقاط مختلف کشور آگاه و مستحضر هستند و مقیم تهران میباشند استفاده نموده مطالعات مقدماتی جهت تدوین مقررات لازمه و برای تعیین روابط بین مالک و زارع خواهد نمود. بدیهی است که در حین جریان رسیدگی، گزارشاتی که از ولایات در این باب میرسد باستحضار شورا خواهد رسید.

امیدوار هستم اقدامات شورا بحال کشور مفید واقع شده و منجر به تدوین مقررات و نظامات لازم خواهد گردید، بطوریکه نظم اجتماعی مملکت و رفاه و آسایش عموم مردم تأمین گردد.
بنا بر این وظیفه اصلی این شورا عبارت است از:

- ۱ - تعیین رابطه بین کارگر و کارفرما بوسیله پیشنهاد قانون کار.
- ۲ - تعیین رابطه بین زارع و مالک بوسیله مقررات مخصوص.
- ۳ - تهیه پروژه های ایجاد کار به منظور جلوگیری از بیکاری.
- ۴ - رسیدگی و بازرسی بودجه های وزارتخانه ها بمنظور حذف ارقام زیادی و مصرف آن بمصارف مفید تر بمنظور ایجاد کار.

که هر يك از این مسائل مستلزم مطالعه و توجه مخصوص است که باید این کمیسیون مطالعه و تدابیر عملی و قانونی برای حصول نتیجه اتخاذ نماید و مقرر فرمودند که این کمیسیون گزارشات خود را برای اتخاذ تصمیم به هیئت دولت تسلیم نماید.

پس از استماع بیانات جناب آقای نخست وزیر آقای دکتر معظمی و آقای فیروز معاون پارلمانی و سیاسی نخست وزیر و سایر اعضاء این کمیسیون هر يك توضیحاتی راجع به اهمیت وظیفه این کمیسیون داده و در خاتمه آقای دکتر سنجابی استاد دانشگاه بسمت منشی کل شورای کار انتخاب شدند .

شورای عالی انتخابات

روز ۴ اردیبهشت ۱۳۲۵ بر حسب دعوت جناب آقای نخست وزیر شورای عالی انتخابات باحضور آقایان مظفر فیروز ، اللهیار صالح ، ممقانی ، موسوی زاده ، سید هاشم و کیل ، تشکیل گردید و بدو از طرف جناب آقای نخست وزیر بیاناتی که خلاصه آن اینک نقل میشود ایراد گردید :

البته آقایان مستحضر هستند که بعد از تخلیه ایران از ارتش خارجی باید طبق مقررات قانون انتخابات دوره پانزده آغاز شود و چون این امر بسیار مهم و حیاتی است که در سر نوشت آینده کشور بینهایت مؤثر خواهد بود مورد توجه مخصوص اینجانب است و مصمم هستم که انتخابات در نهایت آزادی بدون تحیل هیچگونه مداخله از طرف اعمال داخلی و خارجی در نهایت صحت و بیطرفی جریان باید در نظر گرفته شود شورای مخصوصی با عضویت آقایان تشکیل دهم و انتظار دارم آقایان با نهایت جدیت در این امر مهم ملی با دولت تشریک مساعی نمایند .

آقای اللهیار صالح در اظهارات خود از خدمات برجسته دولت و شخص جناب آقای نخست وزیر در رفع نگرانی مردم اظهار قدر دانی نموده و متذکر شدند که البته باید در صحت جریان انتخابات و نظارت در آن کمال مراقبت بعمل آید و من بهم خود حاضر هستم در نهایت صمیمیت در این راه خدمت

نمایم. آقایان معقانی، سید هاشم و کیل و موسوی زاده شرحی مبنی بر خدمات بر جسته شخص جناب آقای نخست وزیر بکشور ایراد و مخصوصاً آقای موسوی زاده اظهار داشتند تشکیل این شورا بمنظور نظارت در جریان انتخابات قدم بسیار بزرگ اصلاحی بشمار میرود. آقای مظفر فیروز اظهار داشتند که طبق اوامر صادره از طرف جناب آقای نخست وزیر وظایف این شورا بقرار زیر خواهد بود:

۱ - نظارت در تهیه مقدمات انتخابات.

۲ - نظارت در اعمال مأمورین دولت در نقاط مختلفه کشور بمنظور تامین حسن جریان انتخابات.

۳ - جلوگیری از هر گونه اعمال نفوذ داخلی و خارجی و خلاصه مبادرت بکلیه اقدامات مقتضی

و راهنمایی دولت جهت تامین بیطرفی کامل در انتخابات و حسن انجام آن وصحت عمل مأمورین مربوطه.

بعداً به پیشهاد آقای مظفر فیروز آقای الیهیاس صالح بسمت منشی کل شورای عالی انتخابات

انتخاب شدند.

پس جلسه اول شورا خانمه یافت ومقرر گردید که آقای صالح در محل نخست وزیری دفتر شورای

عالی انتخابات را تشکیل داده ومشغول انجام وظیفه گردند.

ابلاغیه

در این موقع که افکار عمومی منتظر و متوجه جریان مذاکرات بین دولت و نمایندگان آذربایجان میباشد لازم میدانم نتیجه مذاکرات پانزده روزه اخیر را باستحضار عامه رسانیده تا اذهان عموم را بوسیله تشریح حقایق روشن سازم .

بر خود آقایان نمایندگان اهالی آذربایجان که به تهران آمدند پوشیده نیست که این جانب با کمال حسن نیت و رویه مسالمت به منظور حل مسائل مورد بحث مساعی لازمه را میبذول داشته و کوشش نمودم که در حدود قوانین موضوعه مملکت تقاضاهای آقایان نمایندگان آذربایجان را تا مین نامم بطوری که پس از صدور ابلاغیه مورخه ۲۵ / ۲ / ۱ و انتشار مواد هفتگانه دولت از طرف بعضی محافل مورد ایراد واقع شدم که تصور نمودند رویه این جانب حتی از حدود قوانین موضوعه نیز تجاوز نموده است .

در نتیجه مذاکرت پانزده روزه اخیر با اینکه به حسن نیت آقایان نمایندگان آذربایجان اعتماد داشته و دارم متأسفم که بعضی از تقاضاهای آنان از حدود اختیارات قانونی و مواد هفتگانه دولت خارج بود و بدین جهت تا پیدا شدن راه حل ؛ جریان مذاکرات ناچار بتعمیق افتاده و آقایان نمایندگان به تبریز مراجعت نمودند .

مواردی که تقاضاهای نمایندگان اهالی آذربایجان با اختیارات قانونی و مواد هفتگانه دولت مغایرت داشته بقرار ذیل میباشد :

۱ - طبق ماده ۲ ابلاغیه دولت مورخه ۲۵ / ۲ / ۱ تعیین استاندار آذربایجان با جلب نظر انجمن ایالتی با دولت خواهد بود و حال آنکه نمایندگان اهالی آذربایجان اصرار داشتند که انتخاب استاندار

برحسب پیشنهاد انجمن ایالتی و تعیین دولت صورت گیرد

۲ - طبق ماده ۲ ابلاغیه مورخه ۲۵/۲/۱ مقرر شده بود که نصب فرماندهان قوای نظامی و ژاندارمری از طرف دولت بعمل آید و حال آنکه نمایندگان آذربایجان معتقد بودند که تعیین فرماندهان مزبور باید با پیشنهاد انجمن ایالتی و تصویب دولت صورت گیرد.

۳ - موضوع تقسیم اراضی خالصجات دولتی و انتقالی میان زارعین که در تحولات اخیر آذربایجان صورت گرفته طبق قوانین موضوعه باید از طرف مجلس شورای ملی تنفیذ گردد و اتخاذ تصمیم راجع بآن از حدود اختیارات قانونی دولت خارج میباشد. موارد فوق و بعضی مسائل دیگر مورد بحث و مذاکره قرار گرفت و چون نسبت با اکثر موارد مزبور می بایست از طرف مجلس شورای ملی تعیین تکلیف شود لذا بدون اینکه تصمیمی فعلا اتخاذ گردد آقایان نمایندگان اهالی آذربایجان برای دادن گزارش و کسب تکلیف به تبریز مراجعت نمودند.

نظر باینکه این جانب با کمال حسن نیت و مسالمت مایل به حل مسائل مورد بحث میباشم بدیهی است برای ادامه مذاکره و حل این مشکل بوسیله اتخاذ تدابیری که با قانون کشور مغایرت نداشته باشد حاضر خواهم بود و چون موافق مقررات قانون و با در نظر گرفتن تعهد دولت طبق موافقت نامه های متبادله با دولت اتحاد جماهیر شوروی راجع به نفت شمال که مجلس پانزدهم را در مدت هفت ماه از تاریخ امضاء موافقت نامه های مزبور تشکیل دهد هر چه زود تر انتخابات عمومی را در تمام کشور اعلام نمود، انتظار دارم آقایان نمایندگان آذربایجان تسهیلات لازمه را فراهم نمایند تا دولت طبق مقررات قانون بتواند انتخابات عمومی را اعلام نموده و اهالی آذربایجان نمایندگان خود را آزادانه انتخاب و به مرکز اعزام دارند.

امیدوارم با حسن نیت و حس وطن پرستی که در نمایندگان اهالی آذربایجان احساس نموده ام موجباتی فراهم شود که نگرانی عمومی بر طرف و با در نظر گرفتن وظایف قانونی دولت مشکلات فعلی از هر جهت مرتفع گردد.

نخست وزیر - قوام السلطنه

اعلامیه

در این موقع تغییر فصل و شروع تابستان و گرما مشاهده می شود که از يك طرف گلها و ریاحین در حال روئیدن و شکفتن است و از طرف دیگر انواع حشرات از رخنه ها سر در آورده آزادانه در جنب و جوش و فعالیت و خروش میباشند. بدیهی است در چنین موقع وظیفه هر باغبان ماهر و علاقمند بزینت و طراوت باغ و بستان جز این نیست که گلپای زیبارا شاداب داشته حشرات مودی را دفع نماید و از میان بردارد.

باید تذکر داد که امروز وظیفه زمامداری بادر نظر گرفتن مصالح وقت و مقتضیات روز ایجاد میکند که در حین ترویج افراد صالح و وطن پرست از اقدامات ارتجاعی و سوء نیت مفسدین نیز با کمال قدرت جلو گیری شود تا رفاه و آسایش مردم از هر حیث تامین یافته و تحکیم پذیرد.

بطوریکه هموطنان من اطلاع دارند این جانب موقعی قبول مسئولیت نموده و زمام امور کشور را در دست گرفتم که وضع مملکت بر اثر هوس های پی در پی و خبیات های نمایان دچار تشنج و تشتت گردیده بود و چه از لحاظ سیاست خارجی و چه از حیث سیاست داخلی و ترقی هزینه زندگی افکار عمومی دچار منتهای نگرانی و تشویش بوده و روزی که قبول مسئولیت کردم بتصدیق عموم وارث وضع نا مطلوبی شدم که در ایجاد آن کوچک ترین مداخله و مسئولیتی را نداشتم.

در نتیجه زحمت شبانه روز که در این مدت تحمل نمودم نگرانی و تشویشی که در افکار عمومی بود تا حدی تسکین یافت و سوء تفاهماتی که در نتیجه افکار و اعمال سیاستمداران بوالهوس و نمایندگان تحمیلی

در روابط بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی حاصل شده بود تبدیل بحسن تفاهم و تشدید مناسبات حسنه گردید و اتخاذ چنین سیاست تأثیر مهمی در تسکین افکار و رفع نگرانی مردم بوجود آورد. در نتیجه اقدامات جدی و ندابیری که بعمل آمد هزینه زندگی نیز تنزل محسوس نمود و از این جهت نیز کمک مؤثری در رفاه و آسایش مردم حاصل گردید.

مقدمات اصلاحات مهم و اساسی بوسیله تشکیل شورا های مختلف تهیه شده که به مجرد حل مسئله آذربایجان که یکی از اصول سیاست این جانب است در سر تاسر کشور آغاز خواهد گردید. با نمایندگان آذربایجان تماس حاصل شد و مذاکرات لازم بعمل آمد بقرسی که از عقاید و افکار یکدیگر کاملاً آگاه و مستحضر شدیم و اگر چه هنوز توافق کامل حاصل نشده ولی روش مسالمت آمیز اینجانب و اطمینان بحسن نیت نمایندگان آذربایجان حل این مشکل را که مورد علاقه عموم ایرانیان وطن پرست می باشد البته فراهم خواهد نمود.

با وصف این اقدامات بعضی اشخاص تصور میکنند کثرت مشغله اینجانب مانع از آنست که از امور کشور و اعمال خیانتکارانه اشخاص مطلع باشم یا عملیات آنها را بسکوت و اغماض بگذرانم و در تحت تأثیر همین اشتباه است که شروع بدساتس و تحریکات نموده اند تا مگر بتوانند با این تشبیهات خائنانه موقعیت اینجانب را متزلزل سازند و مقاصد سوء خویش نائل گردند.

میگویند اینجانب استعفا داده و یا قصد استعفاء دارم.

میگویند در سیاست کشور دچار اشتباهات بزرگ شده ام.

میگویند چرا با نمایندگان آذربایجان حاضر بمذاکره و مسالمت گردیدم؟

میگویند چرا بمسکو رفته و با دولت اتحاد جماهیر شوروی حسن تفاهم پیدا کردم؟

بر هموطنان عزیز پوشیده نیست روزی که قبول مسئولیت نموده و زمام امور کشور را در دست گرفتم نه از راه احتیاج بود و نه بعلت جاه طلبی و اگر به مجرد امر اعلیحضرت همایون شاهنشاهی بدون تردید حاضر بقبول مسئولیت شدم برای این بود که احساس نمودم افکار عمومی متمایل و متوجه این جانب گردیده و در این موقع بحران مملکت، ملت ایران از خدمتگزار قدیم خود یاد نموده و انتظار فدا کاری داشته است.

اینجاست که روی سخن من به‌عناصر ارتجاع و نمایندگان تحمیلی و مغفور معطوف میشود. اگر این آقایان بقدر ذره وجدان و انصاف داشته باشند باید تصدیق کنند که تمام مصائب و مشکلاتی که امروز دچار آن هستیم حاصل اعمال جنایت آمیز پی در پی آنها میباشد.

اینها هستند که روابط ایران را با اتحاد جماهیر شوروی بوسیله اعمال جنون آمیز از روی عمد و سوء نیت تیره و تار نمودند

اینها هستند که بدون هیچ مدرک و دلیل صرفاً روی نیت پلید خود اعتبار نامه آقای پیشه‌وری و دیگرانرا رد نمودند و با این اقدام مغرضانه تخم کینه و نفاق را در این کشور کاشتند.

اینها هستند که در نیمه مجلس سیزدهم و تمام دوره مجلس چهاردهم يك قدم برای آسایش مردم برداشتند و جز حفظ مقام و جمع مال از طریق نامشروع هدفی برای خود اختیار نکردند.

اینها هستند که بمنظور نفاق دائماً سفارت خانه‌ها رفته بدسیسه و تحریک پرداختند غافل از اینکه هیچ دولت خارجی در امور داخلی ایران بهیچ وجه نباید مداخله نماید و البته مداخله نخواهند کرد.

اینها هستند که امروز در مقابل تاریخ و ملت ایران مسئول شناخته میشوند و باید نتایج تلخ این مسؤلیت سنگین را تحمل کنند.

اینها هستند که دولت‌های ناصالح و فرومایه را روی کار آورده و وضع مملکت را دچار تشنج فعلی نمودند. امروز همین عناصر مردود چون مأیوس از حمایت دولت میباشد بمنظور اینکه بتوانند خود را در انتخابات آینده بار دیگر بر مردم تحمیل کنند میخواهند مملکتی را که دچار اینهمه بدبختی و اختلافات و هرج و مرج نموده‌اند باز با حیله و دسیسه دردست آلوده خود گرفته و آنرا ملعبه اغراض و آمال خود سازند غافل از اینکه من از کلیه اغراض و مطامع آنها مستحضرم و اگر نمیخواهم حتی الامکان نسبت به هموطنان خود اعمال شدت نمایم نباید ارفاق من حمل برضعف گردد و تصور شود که اجازه خواهم داد این قسم تحریکات و دسائس بر علیه مصالح مملکت ادامه پیدا کند.

باید بدانند که من نه تنها در چنین موقع حاضر باستغفاء نیستم بلکه ترجیح راحت شخصی و کناره‌گیری از کار را گناه میدانم و بر خود فرض می‌شمارم که باتکای افکار عمومی و پشتیبانی ملت ایران اصلاحات ضروری را که مملکت و مردم تشنه آن هستند آغاز کنم و بانجام برسانم.

این عناصر بد خواه که عمر خود را مصروف هوسهای پست نموده و ایران عزیز را دچار وضع نا مطلوب فعلی نموده اند باید بترسند از روزیکه دست انتقام از آستین عدالت و ایران دوستی بیرون آید و مغز خیانت کاران و بد خواهان را متلاشی کند و بهمین جهت است بآنها تذکر میدهم اگر دست از دسیسه و تحریک نکشند باید بدون هیچ گله عواقب وخیم اعمال خود را تحمل نمایند زیرا ارفاق من تا وقتی است که بضرر و زیان کشور نبوده و با حفظ مصالح ایران منافی نباشد .

هموطنان با استحضار از سیاست خارجی اینجانب که عبارت از حفظ تعادل و موازنه و تحکیم مناسبات مودت و دوستی با کلیه دول متحابه خصوصاً اتحاد جماهیر شوروی و بریتانیای کبیر و ممالک متحده آمریکا و تامین استقلال و عظمت و تمامیت ارضی ایران میباشد و با توجه به لزوم اصلاحات اساسی و ضروری در سر تا سر کشور و وعده میدهم به مجرد حل مسئله آذربایجان اصلاحات ضروری بمنظور آبادی کشور و تامین رفاه و آسایش مردم خصوصاً طبقه کارگر و زارع که مقدمات آن تهیه شده فوراً شروع گردد و برای پیشرفت این هدف در نظر دارم از عناصر مترقی کشور حد اکثر استفاده را بنمایم و مخصوصاً تأکید میکنم که بهیچوجه اجازه نخواهم داد عناصر ارتجاعی و خیانتکار با دسیسه و حيله سدی را در راه اصلاحات مملکت ایجاد نمایند و مانع شوند که ملت ایران به آرزوهای حقه خود برسد و از سایر ممالک راقیه عقب بماند و برای حفظ مصالح کشور با نهایت قدرت افراد بد خواه را مانند حشرات موذی دفع خواهم کرد و از هر نوع دسیسه و عملی که مانع موفقیت اینجانب گردد با نهایت شدت جلو گیری خواهم کرد و بدیهی است برای حصول موفقیت در انجام وظایف خود همانطور که در گذشته متکی به افکار هموطنان عزیز بوده ام در آینده نیز پشتیبانی ملت ایران را برای تحکیم وحدت ملی و سلامت و سعادت کشور انتظار دارم و البته از این موهبت برخوردار خواهم بود .

قوام السلطنه

بتاریخ ۲۸ اردیبهشت ۱۳۲۵

حسن استقبال جراید کشور از اعلامیه

جناب آقای نخست وزیر

روزنامه رهبر در سرمقاله روز یکشنبه ۲۹ اردیبهشت خود اینطور مینویسد :

اعلامیه روز گذشته آقای نخست وزیر از لحاظ سیاسی و اجتماعی حائز اهمیت بسزائی است و میتوان آنرا يك سند ذیقیمت رسمی و يك ادعا نامه واقعی بر علیه عناصر ارتجاعی این کشور تلقی نمود . بسیار خرسندیم که آقای نخست وزیر بوسیله يك اعلامیه رسمی با کمال وضوح پرده از روی اعمال ننگین این عناصر خیانتکار برداشته و بدینطریق یکبار دیگر اعلام داشته اند دست این اشخاص را از گریبان ملت ایران کوتاه نمایند .

از مجموع اعلامیه میتوان بر نامه آینده آقای نخست وزیر را باینطریق استنتاج نمود .

- ۱ - تعقیب و مجازات شدید خائنین و عناصر ماجرا جو که هنوز درصدد مشوب کردن اذهان عمومی و ایجاد سوء تفاهم با همسایه نیرومند ما اتحاد جماهیر شوروی هستند .
- ۲ - تجدید مذاکرات برای حل مسالمت آمیز مسئله آذربایجان .
- ۳ - استفاده کردن از عناصر مترقی کشور و آزادی خواهان بمنظور اصلاحات اساسی .

ما این اعلامیه را باکمال خرسندی استقبال میکنیم و امیدواریم که آقای نخست وزیر برای انجام منظورهای خویش هر چه زود تر نه تنها بتحریرکات مرتجعین خانه دهند بلکه دست عمال آنها را نیز کوتاه کرده وضربت جدیدی بر بیکر ارتجاع وارد آورند واطمینان داشته باشند که برای اجراء این نظریات حزب نیرومند ما و کلیه آزادیخواهان ایران از ایشان پشتیبانی خواهند نمود .

روزنامه ایران در مقاله اساسی خود در اطراف اعلامیه آقای نخست وزیر چنین مینگارد :
موضوع مهمی که آقای نخست وزیر در اعلامیه خود بدان اشاره کرده اند اوضاع وخیمی بود که دولتهای گذشته در این مملکت بوجود آورده بودند .

در حقیقت گناه متوجه عده از نمایندگان تحمیلی مجلس بود که میخواستند اوضاع فقط و فقط بفرع آنها باشد و باوجود آنکه دنیا هر روز جلو میرفته و در هر مملکتی یکی پس از دیگری اصلاحات اجتماعی انجام میگرفت آنها نه فقط راضی نبودند ذره ای از منافع خویش صرف نظر کنند بلکه پیوسته در پی منافع جدیدی بودند .

بنظر ما اعلامیه آقای نخست وزیر دارای دو قسمت متمایز است .

اول تذکر عملیات خطرناک گروهی که ایران را دچار اینهمه مصائب کردند و اعلام بیداری دولت نسبت بکارهای مضر آنها و اینکه اگر دست از دیسه و تحریک بر ندارند عواقب وخیم اعمال خود را تحمل خواهند کرد .

قسمت دوم برنامه مثبت ایشان مبنی بر حفظ استقلال مملکت و تعادل و موازنه و تحکیم مناسبات مودت و دوستی با کلیه دول متحابه و حل مسئله آذربایجان و اصلاحات ضروری و اجتماعی است .
افکار عمومی با آقای قوام السلطنه و با نظریه ایشان که در این اعلامیه از آن با کمال شجاعت و صراحت صحبت کرده اند موافق است و مملکت ایران انتظار دارد که هر چه زود تر خارهاییکه در سر

راه ترقی موجود است نابود گشته و اصلاحات اساسی و سیاست اصلاح طلبانه ایشان آغاز گردد .
روزنامه ایران ما در سرمقاله خود در پیرامون اعلامیه آقای نخست وزیر باین شرح اظهار
عقیده میکند :

این اعلامیه بدون تردید یکی از اعلامیه های برجسته و تاریخی خواهد بود که با مضای آقای
قوام السلطنه منتشر شده است و دارای نکات مهمی است که اگر عملی شود نتایج مهمتری بوجود
خواهد آورد .

در اعلامیه عبارات و جملاتی است که در یک اعلامیه دولتی ایران خیلی نازکی دارد . بخصوص
از این حیث که با قدرت و جدیت بسیار بیان شده است .

در هر حال مواد و مفاد آن اهمیت بسیار دارد زیرا آنچه را که در طول هفته ها و ماهها در یکی
دو سال اخیر روزنامه ها نوشته بودند و در ضمن آنها فعالیت باند مرتجعین و خیانتکاران دولتی و نمایندگان
تحمیلی مجلس را متذکر شده بودند رسماً تأیید مینمود و بخصوص وعده میداد مخالفین فعالیت آزادبخواهانه
و اصلاح طلبانه را بقول رادبو لندن « مانند پشه » از میان بردارد .

البته از شخصیت برجسته و مقتدری مثل قوام السلطنه همین انتظار هم میرود
روزنامه آئین سر مقالته روز چهارشنبه سی و یکم اردیبهشت خود را با اعلامیه آقای نخست
وزیر اختصاص داده و در تحت عنوان « پادشاه عمل » چنین مینگارد :

اعلامیه محکم و پر مغز جناب آقای نخست وزیر که روز ۲۹ اردیبهشت صادر کشت حاکی از
رزانت رأی و درایت شخص آقای قوام السلطنه و توجه ایشان بجزئیات امور داخلی کشور بود و مسلم
میداشت که از پس این اعلامیه اعمالی هم نمودار شده و مشتبهای محکم بر سر عده ای از خائنین فرو
کوفته خواهد شد .

دست قدرت از آستین عدالت پنجه برآورده و میخواید گلری خاتین را بفشارد و محصول کشته های آنها را بخوردشان بدهد و جان ملتی را از شر وجود آنان آسوده و فارغ کند .

ملت ایران با آرزوی روزی رسیده است که اکنون سپیده دم آن طلوع گشته است . ملت بیمار ایران در جستجوی طیب حاذق و دلسوزی است که اکنون بچنگ آورده تا داروی شفا بخش بار بدهد . ما در انتظار بودیم که فرزند صالحی از میان جمع بر خیزد و بناله های جگر خراش مادر وطن پاسخ دهد و دست نوازش بر سر و روی او بکشد و این بیمار نحیف و عزیر را جرعه ای داروی شفا بخش بدهد . اکنون که آقای قوام السلطنه در ضمن حل معضلات سیاسی خارجی و رفع مشکل آذربایجان اقدام بمجازات خاتین نموده اند بایشان تبریک میگوئیم و ایشان را با موافقت افکار عمومی تقویت و پشتیبانی میکنیم .

روزنامه نجات ایران در سرمقاله روز دوشنبه ۳۰ اردی بهشت شرح مبسوطی در باره اعلامیه آقای نخست وزیر منتشر نموده در ضمن آن اینطور اظهار عقیده میکند :

ملت ایران برای اولین بار از زبان و قلم یک رئیس دولتی تمام شکایات و افکار و عقاید خود را شنیده اند . این اولین بار است که در ایران رئیس دولت با ملت خود همعقیده و همزبان و هم فکر است .

قوام السلطنه در این اعلامیه خود با سمت و عنوان رئیس دولت قانونی و سیاستمدار و مورد اعتماد و احترام افکار عمومی کشور تمام نگارشهای چهار ساله اخیر ما و سایر روزنامه های آزادبخواه ایران را بصورت یک سند رسمی و معتبر در جهان منتشر و عرضه کرده است .

آنچه را که ملت ایران در ظرف این چهار سال وسیله جرائد ناشر افکار خود ضمن هزاران مقاله و تلگراف و هیئتینگ و سخنرانی و نمایش اعلام کرده بود اکنون با خامه نیرومند قوام السلطنه

نخست وزیر چکیده و خلاصه شده و بصورت نهیب مرگک در گوش متولیانی تحمیلی مجلس چهار دهم و ما قبل خوانده شده است .

ما اعلامیه آقای قوام السلطنه را عصاره ای از فکر عمومی ملت ایران و قابل ستایش و احترام میدانیم همانطور که در تمام محافل اثر عمیقی کرده و قلوب و احساسات همه را بطرفداری از روش متین دولت برانگیخته است .

روزنامه نسیم شمال در سر مقاله خود راجع باعلامیه آقای نخست وزیر چنین مینگارد :

اعلامیه که از طرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر ایران انتشار یافت در محافل آزادخواهان ایران شادی و خوشبینی زیادی تولید کرد و اغلب از روزنامه های کشور ام از دست چپ با دست راست و بیطرف در باره آن مفصلاً بحث کرده اند و بطور کلی همه معتقد بوده اند که این اعلامیه بزرگترین و معتبر ترین سندی است که در تاریخ باقی خواهد ماند و صادر کننده آن اعلامیه هم نامش در ردیف کسانی ثبت خواهد گردید که برای عظمت ایران و سر بلندی و افتخار ملت ستمدیده ایران زحمت کشیده اند .

برای اولین بار در تاریخ يك نخست وزیر ایران آنچه که ملت در دل دارد بروی کاغذ میآورد و منتشر میکند . آقای قوام السلطنه راجع بعناصر ارتجاعی و نمایندگان تحمیلی و منفور صحبت میدارند . ما نیز باین موضوع واقف بوده و مستول بد بختیهای ملت ایران را همین عناصر میدانیم و دستگیری آنان را خواهیم .

ما نیز معتقدیم که افق آسمان سیاست ما خیلی تاریک بود که آقای قوام السلطنه قبول مسئولیت نمودند و با وجودیکه بااستراحت احتیاج داشتند شب و روز کار کردند تا موفق شدند کدورتهای سابق را با شوریها بر طرف سازند . ما میدانیم که این بزرگترین قدمی بود که در راه دموکراسی برداشته شده است .

روزنامه ستاره در سر مقاله خود راجع باعلامیه جناب آقای نخست وزیر اینطور اظهار

عقیده میکند :

آقای قوام السلطنه برده را بیک اندازه که مصلحت کشور و سیاست مدبرانه معظم له اجازة میداده است بالا زند و گفته اند عده ای مردم ربا کار و خائن و مرتجع هستند که در صد اخلاص کار میباشند و تصور کرده اند که دولت از اعمال آنها غافل است. زهی تصور باطل، دولت حاضر بیدار و هوشیار کار است و از آنها جلو گیری خواهد نمود. این عناصر همان سنگهای بزرگ و کوچک در مجرا و مسیر تکامل و ترقی میباشند، قوام السلطنه مظهر و نماینده ناموس تکامل شده، هر مصلح و دلسوز دیگری هم اگر بود همین عنوان را داشت و برای پیشرفت کار بناچار باید این موانع را از بین برداشت. اگر هم مقاومت کنند بیک صورت بدتر و هولناکتر از بین خواهند رفت.

آقای قوام السلطنه چون با یک نیت با یک عهده دار امور کشور شده اند افکار عمومی صد در صد پشتیبان ایشان است و هر گز هم استعفا نخواهند داد و تبلیغات مضر و زبان بخش در باب کناره گیری ایشان اعصاب قوی و متین این پهلوان بزرگ سیاست را متزلزل نخواهد کرد و با یک روح جوان و نیرومند و اراده آهنین زمام امور را بدست گرفته با متانت و درایت قابل تحسین و اعجابی کشتی حیات مسلک و ملت را بساحل نجات رهبری میکنند.

روزنامه داد در سه مقاله روز دوشنبه ۳۰ اردیبهشت خود که به اعلامیه جناب آقای نخست وزیر اختصاص داده شده است باین شرح اظهار نظر میکند:

اعلامیه آقای نخست وزیر یک سند رسمی است که سیاهکارهای حکومتهای گذشته و مجلس چهارم را تصدیق میکند.

آقای قوام پس از ذکر علل خرابی کشور در گذشته و تصریح باینکه تمام این فسادها در اثر خرابکاری عمدی و سوء نیت عده ای ماجراجو و بدخواه میباشد و اکنون همان عناصر بدخواه میخواهند کشور را ملعبه خود قرار دهند بهمان افراد خطاب کرده و میگویند:

«بآنها تذکر میدهم اگر دست از دسیسه و تحریک نکشند باید بدون هیچ گله عواقب و خیم اعمال خود را تحمل نمایند، زیرا ارفاق من تاوقتی است که بضرر و زیان کشور نبوده و با حفظ مصالح ایران منافعی نباشد»

آقای قوام که در چند مورد از اعلامیه خود به پشتیبانی ملت مستظفر شده اند میدانند که با همین چند قدمی که بر داشته اند تا چه اندازه توجه و احساسات عمومی را بخود جلب نموده اند. حال هم اگر بحال اکثریت این ملت که قرنهایست در قید رقیت يك اقلیت مختصری است توجهی نمایند آنوقت اهمیت افکار و احساسات عمومی و ارزش واقعی آنها درك خواهند نمود.

تعدیل میزان مال الاجاره ها

یکی از عوامل مهم ترقی سطح زندگی موضوع کرایه خانه میباشد که بخصوص در طی ۶ سال جنگ اخیر بمیزان زیادی بر تنگی معیشت طبقه متوسط و طبقه سوم کشور ایران افزوده است. شاید اغراق نباشد که بیش از نود درصد اهالی ایران کرایه نشین میباشند و از این لحاظ قسمت اعظم در آمد خانواده ها صرف پرداخت کرایه خانه میگردد. بنا بر این طبیعی است وقتی بر میزان کرایه خانه چندین برابر افزوده شد و از طرفی بهای ها بحتاج اولیه زندگی نیز بطور سرسام آوری قوس صعودی را پیمود هر چند هم بر در آمد خانواده ها افزوده شود باز فشار سنگین بر دوش مستأجرین وارد میگردد. در طی جنگ این مسئله بصورت بسیار شدیدی گریبان گیر طبقه متوسط و سوم کشور شده و فریاد اعتراض مردم را از اطراف کشور بلند کرده بود. باوجودیکه دولتهای وقت جسته و گریخته

باقداماتی توسل جستند تا این مسئله را بطریق مناسبی حل و فصل نمایند معیناً چون هیچ يك از این اقدامات جنبه اساسی و عمومی بخود نگرفته بود این مسئله همچنان حل نا پذیر باقی ماند .

در میان مستأجرین بیش از همه بکسانی اجحاف میشد که فقط يك با چند اطاق را در اجاره داشتند و بعلت عدم استطاعت و احتیاج قادر نبودند يك بنای کامل را کرایه نمایند . موجرین نیز که احتیاج مبرم اهالی را بکرایه اطاقهای جداگانه در یافته بودند سعی میکردند حتی المقدور منازل خود را با این ترتیب اجاره دهند و استفاده بیشتری حاصل کنند .

این بود که جناب آقای قوام السلطنه که تأمین رفاه عمومی و تنزل سطح زندگی را نخستین ماده سیاست داخلی خود قرار داده اند باین مسئله توجه کامل معطوف کردند .

بر اثر اوامر مؤکد رئیس محترم دولت دائر بتعدیل میزان مال الاجاره اطاقها بخصوص در جنوب و جنوب شرقی شهر تهران وزارت دادگستری باز رسان چندی مأمور آن قسمت کرد که بکمک کارشناسان شروع برسیدگی بشکایات کرایه نشینان نموده و در محل احکام صادر کرده اند که بلا فاصله بموقع اجرا گذارده شده است .

مطابق گزارشی که بمقام نخست وزیری رسیده از تاریخ چهارم تا بیست و پنجم اردیبهشت ماه جاری باز رسان مزبور بالغ بر ۵۱۷۴ رأی نسبت بمیزان مال الاجاره ها صادر شده است و حد اقل میزان تقلیل ۴۶ در صد بوده است .

چنانکه خوانندگان عزیز ملاحظه میکنند نتیجه عملیات این هیئت باز رسان در عرض سه هفته طوری بوده است که امیدواری میدهد در آینده نزدیک این مسئله مشکل بطریق عادلانه ای حل شود و از بار سنگین زندگانی که عمده فشار آن بر دوش طبقه متوسط و طبقه سوم ملت وارد میآید بمیزان قابل توجه ای کاسته شود .

تقسیم خالصجات دولتی بین کشاورزان

هیئت وزیران در جلسه ششم خرداد ماه ۱۳۲۵ تصویب نمودند که در ضمن اصلاحات اساسی کشاورزی از قبیل بهبودی وضعیت زارعین از حیث تقسیم سهم مالک و رعیت و محدودیت میزان مالکیت که دولت در نظر گرفته و مشغول تهیه طرح آنست عجلتاً شروع بتقسیم مجانی اراضی خالصجات دولتی نموده و بانک کشاورزی را در تحت نظر وزارت کشاورزی مامور اجرای فوری این منظور نماید. و چون تقسیم اراضی خالصه بین زارعین باید از اول تیر ماه ۱۳۲۵ بدون تخلف شروع شود وزارت کشاورزی مکلف است در ظرف ده روز هر گونه پیشنهاد عملی را خواه از طرف افراد متخصص و خواه از جانب انجمنهای کشاورزی باحسن قبول پذیرفته و مورد توجه قرار دهد.

بدیهی است در موقع افتتاح دوره پانزدهم دولت این طرح را بتصویب مجلس شورای ملی خواهد رسانید.

طرح وزارت کشاورزی در باره تقسیم خالصجات دولتی

متن تصویب نامه هیئت دولت راجع به تقسیم خالصه های دولتی بین زارعین در تعقیب طرحی صادر شده است که از طرف آقای امیر علائی کفیل وزارت کشاورزی در این باره به هیئت وزیران تقدیم شده و پس از مطالعه به صدور تصویب نامه منجر گردیده است.

اکنون عین مواد پیشنهادی وزارت کشاورزی راجع به واگذاری مجانی خالصه های دولتی بین زارعین در اینجا نقل میشود .

ماده ۱۰ - منظور تشویق خرده مالکین و تهیه وسائل مالکیت برای کسانی که حرفه آنها کشاورزی است از این تاریخ سرمایه زیر با اختیار وزارت کشاورزی گذارده میشود :

الف - کلیه خالصجات دولتی اعم از املاک دایر و بایر چه آنهاییکه خالصه و چه آنهاییکه جزو املاک واگذاری میباشد مراتع و جنگلهای دولتی و همچنین مستغلات دولتی بجز آنهاییکه مورد احتیاج ادارات دولتی میباشد .

تبصره - کلیه سازمان مربوط با املاک نامبرده با بودجه آن بوزارت کشاورزی منتقل میگردد .

ب - تا مدت پانزده (۱۵) سال سالیانه مبالغی معادل حد اقل یکصد و پنجاه ملیون ریال .

ج - نصف سود ویژه بانک ملی ایران در مدت ۱۵ سال .

ماده ۲ - کلیه این دارائی بجز مراتع عمومی و جنگلهای دولتی که مستقیماً تحت نظر وزارت

کشاورزی اداره خواهد شد به بانک کشاورزی و پیشه و هنر ایران منتقل میشود که از تاریخ تصویب این تصویب نامه تحت نظر وزارت کشاورزی بوده و وزیر کشاورزی نماینده صاحبان سهام خواهد بود و همچنین وجوه نقدی که از طرف وزارت دارائی یا بانک ملی پرداخته میشود بآن بانک پرداخت و بانک این وجوه را طبق مقررات این تصویب نامه بمصرف خواهد رسانید .

ماده ۳ - بعد از پایان ۱۵ سال مجموع سرمایه های مذکور در ماده (۱) این تصویب نامه کماکان

در اختیار بانک کشاورزی و جزء سرمایه آن بانک خواهد بود و بمصرف های مذکور در این تصویب نامه و تصویب نامه بهبود حال روستائیان و خرده مالکین و انجام عملیات عام المنفعه آن بانک خواهد رسید .

ماده ۴ - برای اجرای مقررات این تصویب نامه هیئت مرکزی مرکب از : معاون وزارت

کشاورزی ، معاون وزارت دارائی ، معاون وزارت کشور ، معاون اول دادستان دیوان کشور ، مدیر کل

ثبت اسناد و املاك در مركز تشكيل و حسن جريان امور را نظارت كامل خواهند كرد .

ماده ۵ - در هر شهرستان هيئتي تحت نظر فرماندار وقت مركب از : رئيس دارائي ، رئيس كشاورزي ، دادستان و نماينده ثبت مطابق دستور هيئت مركزي ناظر حسن اجرائي اين تصويب نامه خواهند بود .

ماده ۶ - بانك كشاورزي مجاز است اراضي و قراء خالصه و هر ده و ملك ديگري را كه مطابق اين تصويب نامه به بانك متعلق خواهد شد بر حسب وضعيت محلي با در نظر گرفتن اصول (كشت و آبش بندي و آبياري) بقطعات مختلف تقسيم نموده و بلا عوض به كشاورزان محلي منتقل نموده و سند مالكيته بنام آنان صادر نمايد . باستثنای دهاني كه براي ايجاد ده نمونه كشاورزي مورد نياز وزارت كشاورزي است .

ماده ۷ - مقصود از كشاورز شخصي است كه در هر قريه عمل زراعتي انجام داده و بهره برداري بنمايد .

تبصره ۱ - كشاورزاني كه در محل سكونت ندارند در صورتی بآنها زمين داده خواهد شد كه در محلي سكونت نمايند .

تبصره ۲ - اشخاصي كه مالك زمين ميشوند بباستي شخصاً به كشت و كار اشتغال ورزند . تعاون كاري بين افراد محافل ممنوع نيست .

تبصره ۳ - در صورت تخلف از مواد اين تصويب نامه تا مدت ۲۵ سال دولت حق فسخ خواهد داشت .

تبصره ۴ - بانك كشاورزي موظف است اعياني متعلق بکشاورزاني را كه حاضر بسكونت و تصدي در محل نيستند و در نتيجه بآنها زمين و آب داده نميشود ارزيايي وارزش آنها را به صاحبان اعياني بپردازد .

ماده ۸ - اشخاصي كه در نتيجه اجرائي اين تصويب نامه صاحب زمين و آب ميشوند حد اكثر بيش از ده هكتار زمين مالك نخواهند شد و نباستي در ساير نقاط كشور زمين زراعتي داشته باشند . ملاك

عمل برای هر آیش سه هکتار خواهد بود. بدین معنی در محل هائیکه دو آیش میشود برای هر کشاورز شش هکتار و در محل هائیکه سه آیش میشود برای هر کشاورز ۹ هکتار تخصیص داده میشود و در هر صورت یک هکتار برای باغچه، طویله و غیره نیز علاوه داده میشود.

ماده ۹ - در هر ده معادل یکدهم از اراضی دایر آن از تقسیم خارج و بلا عوض به برزگران ساکن همان ده که لا اقل نصف سرمایه لازم جهت تهیه بذر و گاو و ادوات زراعتی را داشته باشند واگذار خواهد شد.

تبصره - تا موقعی که این اراضی بعلت عدم توانایی برزگران برای تهیه سرمایه و بذر و گاو و ادوات زراعتی آنها واگذار نگردیده است بطور پاداش توسط کلیه کشاورزان کاشته خواهد شد و بهره مالکانه آنها تحویل صندوق های تعاونی محل خواهد گردید.

ماده ۱۰ - پس از تقسیم اراضی هرده بانک کشاورزی موظف است اعیانی منازل و باغ و آسیاب و مستغلات (بجز مستغلانی که مورد احتیاج ادارات دولتی میباشد) و اماکن عمومی از قبیل حمام و غیره را طبق مقررات مخصوصی که از طرف وزارت کشاورزی وضع میشود مورد استفاده عمومی و مجانی آنان قرار دهد.

ماده ۱۱ - دولت میتواند بوسیله بانک کشاورزی و از محل اعتباریکه بانک در اختیار دارد در هر نقطه املاکی را که مالکین آن مایل بفروش بدولت باشند طبق نظر خبره از طریق ارزیابی مطابق معمول خریداری نموده و قیمت آنرا در مدت ۴ سال به اقساط متساویه چهار گانه پرداخت نماید.

قسط اول در موقع خرید نقداً و بقیه باقساط سه گانه پرداخت خواهد شد. در صورتیکه فروشنده مایل باشد در مقابل اقساط بعدی اسناد خزانه داده خواهد شد که طبق معمول فرع سالیانه بان تعلق گرفته و بعلاوه این اسناد در بانک های دولتی قابل تنزیل خواهد بود.

ماده ۱۲ - هرگاه پس از تقسیم و واگذاری اراضی یک ده مقداری باقی بماند وزارت کشاورزی میتواند اراضی زائد را بوسیله بانک کشاورزی به کارمندان دولت اعم از خدمتگزاران جزء و کارمندان دیگر که

داوطلب تصدی با مرعات بامواد این تصویب نامه باشند و از خدمت دولت صرف نظر نمایند، بهمان نحویکه در باره کشاورزان ملحوظ شده مجانباً واگذار نماید.

ماده ۱۳ - وزارت کشاورزی موظف است برای اراضی بایر خالصه و املاکی که مشمول این تصویب نامه میباشد و استمداد آبادی را بالقوه دارند آب تهیه کرده و با شرایط مذکور در فوق مورد استفاده کشاورزان قرار دهد.

ماده ۱۴ - وزارت کشاورزی راجع باراضی خوزستان و سیستان که قبلاً از طرف دولت واگذار شده است اختیار دارد مطالعات لازم برای تطبیق آن با مفاد این تصویب نامه نموده و نتیجه را برای تصویب به هیئت وزیران تقدیم نماید.

ماده ۱۵ - بانک کشاورزی بایستی عرضهٔ ابنیه متعلق بکشاورزان را در اراضی خالصه و املاکی که مشمول این تصویب نامه میباشد مجانباً بکشاورزان واگذار نماید.

ماده ۱۶ - برای تقویت بنیه مالی کشاورزان خرده مالک مشمول این تصویب نامه، بانک کشاورزی و پیشه و هنر مقررات خاصی باجلب نظر وزارت کشاورزی وضع خواهد نمود. مخصوصاً وامهای طولی - المدت که حد اقل آن ۱۵ سال باشد با فرع حد اکثر ۵۰ (بدون هیچ هزینه دیگری) بآنها خواهد داد.

ماده ۱۷ - سند واگذاری و تنظیم سند مالکیت و تحویل آن به خرده مالکین مجانی بوده و حق تمیر از آن در یافت نخواهد شد.

ماده ۱۸ - وزارت کشاورزی وسائل کشاورزی را برای کشاورزانی که بر اثر اجرای این تصویبنامه خرده مالک میشوند فراهم خواهد ساخت از قبیل: رسانیدن بذرهای خوب به نرخ تمام شده و مراقبت های دامپزشکی، دفاع در مقابل آفات نباتی و غیره. بعلاوه وزارت کشاورزی مراتب وضع اقتصادی و کشاورزی این کشاورزان خواهد بود و آنها را برای استفاده از مزایای قانونی هدایت و راهنمایی خواهد کرد.

ماده ۱۹ - اعتبارات و سرمایه بانک کشاورزی در درجه اول طبق آیین نامه بانک برای مساعدت و عمران املاك خرده مالکین فوق باید مصرف شود .

ماده ۲۰ - وجوهیکه بموجب این تصویب نامه در اختیار بانک کشاورزی گذاشته میشود قابل صرفه جوئی نمی باشد و هر مبلغی که در يك سال بمصرف نرسد به بودجه سالهای بعد بمنظور اجرای این تصویب نامه اضافه خواهد شد .

ماده ۲۱ - جنگل های دولتی فروخته نخواهد شد بلکه تحت نظر سازمانی که از طرف وزارت کشاورزی داده میشود و طبق قوانین مربوطه اداره و بهره برداری شده و در آمد آنها بسرمایه منظور در ماده اول این قانون اضافه خواهد شد .

ماده ۲۲ - خرده مالکین برای اداره کردن امور ده خود سه الی پنج نفر از معتمدین محلی را بمنوان شورای ده از میان خود انتخاب خواهند کرد . اشخاصی که باین ترتیب انتخاب میشوند از میان خود يك نفر را بسمت دهدار انتخاب و به بخشدار و کشاورزی محل معرفی خواهند نمود .

وظایف شورای ده طبق آیین نامه مخصوصی که از طرف وزارت کشاورزی تهیه میشود تعیین خواهد شد .

ماده ۲۳ - شورای ده به کلیه امور کشاورزی و اجتماعی آن ده نظارت نموده و مسئول حسن جریان امور خواهد بود .

ماده ۲۴ - آیین نامه های لازم بوسیله وزارت کشاورزی تهیه وبموقع اجراء گذارده خواهد شد .

ماده ۲۵ - طرح تصویب نامه اساسی راجع به تعیین سهم و روابط بین رعیت و مالک در املاك خصوصی بایستی تنظیم و بعداً برای تصویب به هیئت وزیران فرستاده شود .

ماده ۲۶ - وزارت کشاورزی مامور اجرای این تصویب نامه میباشد .

- « متن تفسیری که مفسر اداره کل »
- « تبلیغات بمناسبت تقسیم خالصه ها »
- « و املاك واگذاری نگاشته است »

بزرگترین قدم اصلاحی

قولهاییکه از طرف جناب آقای قوام السلطنه در سخنرانی نوروز ۱۳۲۵ برای نامین رفاه حال مردم و مخصوصاً طبقه فقیر و روستائی داده شد اینک بسرعت جامعه عمل میبوشد و هر روزه امید اصلاح طلبان و ترقیخواهان را به تولید انقلاب میمونی در وضع رقت بار زندگی امروز ایرانیان بیشتر میکند. پس از آنکه مبارزه با تریاک با موفقیت شایان مواجه گردید و کشت خشخاش بکسر و ممنوع و سپس تریاکها برای ترك این عادت مذموم بطرف بیمارستانها و درمانگاه ها روان شدند، پس از آنکه در وضع زندانیان بهبودی فراوان حاصل شد، پس از آنکه قیمت زندگی بوضع محسوسی پائین آمد و برای رفاه حال مستأجرین اقدامات سریع و جدی بعمل آمد اینک دولت بزرگترین قدم اصلاحی خود را برای تولید يك انقلاب بزرگ در وضع کشاورزی ایران آغاز کرده است و با تصویب آیین نامه تقسیم خالصه ها و املاك وا گذاری برایگان بین کشاورزان ابواب يك آینده پرسعادت و امید بخشی را برای طبقه روستائی و کارگر این کشور که بدون شبهه از بدبخت ترین افراد روی زمین بشمار میروند و در اثر سالیان متممادی جور و ستم مالکین و سوء سیاست دولتهای پیشین کمر شان بکلی در زیر بار رنج و محنت خم شده است مفتوح خواهد کرد. بهمین جهت است که برای نخستین بار پس از سالیان دراز در این روزها بر قیافه کارگران بد بخت ایران نور

امیدی می بخشد و روستائیان ایران در یافته اند که ایران نیز فرزندان بزرگی مانند قوام السلطنه دارد که با نهایت تهور و بدون توجه به آشفته‌گی و عصبانیت مشتی ماده پرست که تروت‌های هنگفت کشور را راكد گذاشته و برای اطفاء آتش غریزه خود پرستی از هیچگونه رنج و ستمی بر برادران بینوای خود فرو گذار نمیکنند دست بیک اقدام انقلابی مقدسی میزنند که هر گاه بدرستی تعقیب شود ممکن است در ظرف مدت قلیلی ایران را تبدیل به بهشت برین نماید .

تجربه در اتحاد جماهیر شوروی و لهستان و چک اسلواکی و آمریکا و بسیاری از کشور های دیگر به ثبوت رسانیده است که تقسیم اراضی بین رعایا در آبادانی کشور تأثیر سحر آسانی دارد. زیرا این اصل مسلم است که یکی از بزرگترین غرایز آدمی غریزه مالکیت است و برزگری که میداند زمین متعلق بخود اوست بطور قطع صد چندان بر میزان فعالیت و کوشش خویش برای بدست آوردن محصول بهتر و بیشتری خواهد افزود و گذشته از این وقتی زمین به قطعات کوچک تقسیم گردید و برای هر قطعه يك نگهبانی دلسوز تعیین شد مسلم است که در مدت قلیلی زمین آباد و برای بهره برداری آماده خواهد گردید و بهمین جهت است که با وجود اینکه لهستان در اثر شش سال جنگ و خونریزی دائم به تل خاك تبدیل شده بود در اثر استقرار اصلاحات کشاورزی و تقسیم زمین در ظرف مدت قلیلی بطوری رو به ترقی و آبادانی سیر کرده است که خبر نگاران خارجی را که به لهستان قدم می‌نهند متحیر ساخته است . آئین نامه تقسیم خالصه ها و املاک و اگذاری بیشتر از آنچه در ایران تأثیر بسیار نیکی خواهد بخشید که دولت با نهایت تدبیر سعی کرده است که وسائل کار از هر جهت برای رعایا فراهم سازد باینقرار که نه تنها زمین را برابگان تحت اختیار آنها قرار خواهد داد وزارت کشاورزی را نیز منعقد کرده است که آنپ این اراضی نیز تأمین کند . بطوریکه اکنون در برتو تصویب این آئین نامه زمینه کار از هر جهت برای روستائیان ایرانی فراهم گردیده است و اینک بر رعایا و دهقانان ایرانی است که از این فرصت بزرگ که پس از سالیان دراز برای آنها دست داده است استفاده نموده و برای تأمین سعادت و نیک بختی خود و کشور هنهای کوشش را میبذول دارند .

بدیهی است که بزرگترین نتیجه این تصویب نامه گذشته از تأمین سعادت و نیک بختی روستائیان

صد چندان بر در آمد کشور خواهد افزود و در نتیجه آن يك جنبش بزرگ در صنایع ایران نیز حاصل خواهد شد زیرا افزایش در آمد دهقانان طبعاً قدرت خرید آنها را اضافه خواهد کرد و در نتیجه تقاضا بیشتر خواهد شد و در صنایع نیز پیشرفت بزرگی حاصل خواهد گردید. بهمین جهت است که بدون شبهه میتوان گفت که تقسیم املاک خالصه و واگذاری بین روستائیان بزرگترین اقدام اصلاحی است که تا کنون از طرف دولت بیدار جناب آقای قوام السلطنه برای بهبود وضع ملالت بار طبقه فقیر و دهقان این کشور صورت گرفته است.

دولت در این تصویب نامه کارمندان دولت را نیز فراموش نکرده است که پس از تقسیم اراضی خالصه بین رعایا و دهقانان اگر زمین اضافی ماند باید بین کارمندان دولت که حاضر به کناره گیری از کارهای دولتی باشند تقسیم شود. ضمناً کارگرانی که بخواهند از این تصویب نامه سوء استفاده نمایند یعنی پس از بدست آوردن ورقه مالکیت راحت در بستر استراحت بیارامند باید آگاه باشند که راه سوء استفاده آنها کاملاً مسدود گردیده است زیرا مقرر گردیده است که هر گاه در مدت معینی نتوانند از زمین خود درست بهره بردارند زمین از آنها پس گرفته شود. در هر صورت تقسیم اراضی خالصه و واگذاری در حقیقت آغاز يك مرحله جدید در تاریخ ایران است که آنها میتوان دوره بهبود و رفاهیت حال طبقه فقیر و بی چیز این کشور نامید و قطعی است که در تعقیب این اقدام دولت با اقدامات دیگری دست خواهد زد که بتدریج عملی خواهد شد.

یک قدم اساسی برای پیشرفت در راه دموکراسی

هیئت وزیران بموجب تصویب نامه ای که با اتفاق آراء امضاء شده است تصمیم گرفت از اول تیر ماه ۱۳۲۵ کلیه املاک خالصه در سر تا سر ایران بین دهقانان تقسیم شود .

بنظر ما تصویب نامه ششم خرداد یکقدم اساسی است که در راه دموکراسی کردن رژیم ایران از طرف دولت آقای قوام السلطنه برداشته شده و یقین داریم بانوجه مخصوصی که افکار کلیه آزادبخواهان ایران بموضوع دموکراسی کردن رژیم زمین دارند قدمهای مؤثر تر دیگری نیز در این زمینه برداشته شود . اگر به متن تصویبنامه مراجعه شود بخوبی واضح میگردد که دولت تصمیم ندارد تنها به تقسیم املاک خالصه اکتفا نماید بلکه اصولا در صدد است که راجع بطرز استفاده از حق مالکیت مقرراتی وضع نماید .

اگرچه این تصویب نامه فقط کلیات این اصلاح مهم را ذکر نموده و جزئیات اجراء آن را موکول به مطالعات وزارت کشاورزی نموده است لیکن چون حاکی از نظریات اصلاح طلبانه رئیس دولت است و افق جدیدی در برابر ملت ایران باز میکند ما صمیمانه این اقدام اساسی را بایشان و کلیه آزادبخواهان ایران تبریک میگوئیم .

« روزنامه رهبر »

تصویب نامه مهم دولت

تصویب نامه مهم متمم املاک خالصه را بی شك باید منشأ تغییرات و اصلاحات اساسی ایران نوین شمرد. دولت قوام السلطنه در این اقدام قدم بسیار بلندی بسوی ترقی و آبادی و رفاه و آسایش توده های وسیع بزرگران و زارعین کشور بر میدارد و بعبارت دیگر باید گفت قوام السلطنه صمیمانه و از روی صفا و خلوص قدم بلندی بسوی قلوب میلیونها رنجبران کشاورز ایرانی بر میدارد و در تاریخ تحول ایران جدید نام پر افتخاری جهت خود ثبت میکند.

این اقدام فوق العاده مهم انمکاس و اثر عجیبی در داخل و خارج کشور خواهد بخشید. این اقدام قابل ستایش پس از دستگیر شدن عناصر مخرب و خائن، دومین قدم اساسی و بزرگ قوام السلطنه در راه نجات ایران است. ما از صمیم قلب بنام ملت ایران و مخصوصاً بنام زارعین و دهقانان رنج دیده و ستم-کشیده کشور در مقابل این از خود گذشتگی و شجاعت و وطن پرستی با قای قوام السلطنه تبریک میگوئیم و اجرای مدبرانه این رفورم مهم را انتظار میبریم.

« روزنامه نجات ایران »

اقدام بزرگ دولت آقای قوام السلطنه

شب سه شنبه تصویب نامه ای در هیئت وزیران بتصویب رسید که میتوان آنرا بمنزله بزرگترین اقدامات دولت کنونی در باره بهبود زندگی طبقه روستائیان کشور دانست و آن تقسیم مجانی اراضی خالصه دولتی میان دهقانان و کشاورزان است.

از طرف وزارت کشاورزی دو لایحه یکی متضمن فروش اراضی و یکی هم لایحه تشکیل صندوق

تعاون به هیئت وزیران تقدیم شده بود و در نتیجه مذاکرات در اطراف این لوایح تصویبنامه ایکه در حکم
بررگترین مژده برای اصلاح طلبان و ترقیخواهان است بتصویب رسید .

تصویب این تصویبنامه قدم بزرگی در راه اصلاحات اجتماعی و اقتصادی ایران است و ما این قدم
بزرگ و مؤثر را که دولت و مخصوصاً شخص آقای نخست وزیر از روی کمال حسن نیت تصمیم بعملی
کردن آن گرفته اند تبریک میگوئیم .

« روزنامه اطلاعات »

يك قدم بزرگ بسوی دموکراسی واقعی

از روزیکه جناب آقای قوام السلطنه بنا بر اراده ملت مصدر کار شدند و زمام امور کشور را
بدست گرفتند جز اصلاحات اساسی و بامین آوردن سطح زندگی و فرهنگ عمومی منظور دیگری را
دنبال نکردند و باوجود آنکه در بحرانیترین ادوار برمسند نخست وزیری تکیه زدند معهداً توانستند کشتی
شکسته و طوفان زده سیاست را بساحل نجات برسانند و اکنون که کمی خیالشان از آن بابت راحت و فارغ
گردیده است هدف اصلاحی خود را بسرعت دنبال میکنند . از زمانی که اعلامیه مشترک ایران و شوروی
انتشار یافت یعنی از روزیکه آقای قوام السلطنه سیاست خارجی ما سر و صورتی دادند و افق آنرا روشن
ساختند سیاست داخلی پرداختند و تصویبنامه ای که در تاریخ ششم خرداد در جلسه هیئت وزیران تصویب
شد نمونه بارزی از اقدامات اصلاح طلبانه ایشان است . ما هر قدر در باره این تصویبنامه که باید نام قانون
را روی آن نهاد بحث کنیم جا دارد . زیرا قدم بزرگی بسوی دموکراسی و برای بهبود وضع اقتصادی دهقانان
و زحمتکشان است .

این تصویبنامه میرساند که آقای قوام السلطنه سعادت ملت ایران را میخواهد و شخصی است
وطن پرست . امیدواریم که آقای قوام السلطنه موفق شوند چندین لایحه مفید دیگر نظیر این طرح
تصویب نمایند .

« روزنامه فرمان »

قانون تشکیل صندوقهای تعاونی

برای روستائیان و خرده مالکین

هیئت وزیران در جلسه اخیر خود بنا بر پیشنهاد وزارت کشاورزی بمنظور بهبود حال روستائیان و خرده مالکین و صندوقهای تعاون مواد زیر را تصویب نمودند.

ماده ۱ - از این تاریخ بمنظور کمک بکشاورزان و بهبود حال خرده مالکین در هر دهستان یا بخش صندوقهایی باسم صندوق تعاون تشکیل یافته و وظائف آنها از قرار زیر خواهد بود.

الف - سر پرستی مجانی اشخاص محلی علیل و آنهاییکه در اثر سوانح غیر مترقبه فاقد قدرت کار میشوند و نگاهداری پیران بی بضاعت بی سر پرست و نگاهداری و تربیت اطفال یتیم و تهیه وسائل کار آنها و نگاهداری بیماران بی بضاعت.

ب - جلوگیری از تعدیان ربا خواران و دادن وام به فرع نازل به کشاورزان بی استطاعت و مخصوصاً در مواردیکه در نتیجه پیش آمد های غیر مترقبه قادر بادامه رعیتی خود نباشند. از قبیل تلف شدن گاو، کار و یا نداشتن بذر و غیره.

پ - دادن وام بروستائیان جهت اصلاح اغنام و احشام و بهبود وضع زراعت.

ت - دفاع از دهقانان و حفظ حقوق آنها.

ث - ساختمان و تأسیس کودکستانها و دبستانها و بیمارستانها و داروخانه ها و استخدام پزشک سیار. وزارت بهداری و فرهنگ نیز بنوبه خود تکالیف عمومی خود را انجام خواهند نمود.

ج - بیمه های اجتماعی در مقابل آفات بخیندان، تگرگ، سیل، آفات عمومی، دامی و نباتی و غیره.

ج - تأسیس شرکتهای تعاونی جهت فروش یا نگهداری محصولات کشاورزی و جلوگیری از سلف خری و سلف فروشی و تعدیبات واسطه ها در معاملات و تهیه ما یحتاج کشاورزان بقیمت مناسب .

ح - خریداری و نگهداری ماشینهای کشاورزی و اجاره دادن آنها بقیمت مناسب .

ماده ۲ - مالکین سه در صد در آمد مالکانه خود و زارعین که دارای گاو بندی هستند يك و نیم در صد از کل در آمد خود و سایر ساکنین دهات و قصبات که دارای کسبههای مختلف و دارای باغ و اسباب میباشد معادل يك و نیم در صد از در آمد خود را به صندوق تعاون محل بپردازند .

تبصره - در مورد محصولاتیکه فاسد نمیشوند از قبیل غلات و حیوانات خشکبار پنبه و غیره عین جنس و در مورد محصولات فاسد شدنی مانند تره بار و میوجات قیمت نقدی آن باقابط در عرض همان سال زراعتی باید تحویل شود .

ماده ۳ - برای اداره امور صندوقهای تعاون هر دهستان یا محل هیئت مدیره مرکب از هفت نفر بشرح زیر تعیین خواهد شد : زارعین هر ده یکنفر را با نظارت مالک تعیین و بنمایندهگی کشاورزی بخش معرفی و تمام نمایندگان دهات در مرکز بخش پنج نفر را از بین خود یا از معتمدین محل انتخاب و بنماینده کشاورزی بخش معرفی خواهند نمود و دو نفر دیگر نمایندگان وزارت کشاورزی و بانک کشاورزی خواهند بود .

حقوق و مزایای قانونی نمایندگان وزارت کشاورزی و بانک کشاورزی از طرف وزارت کشاورزی و بانک کشاورزی پرداخت خواهد شد و چنانچه در بعضی نقاط بانک کشاورزی نماینده نداشت تنها نماینده وزارت کشاورزی کافی خواهد بود .

ماده ۴ - در آمد هر ده که طبق ماده ۲ این تصویبنامه جمع آوری میشود نلت آن در اختیار شورای ده بوده و به مصرف لازمه فوری آن ده خواهد رسید و بقیه در آمد قسمت جنسی آن در يك انبار مرکزی باختیار هیئت مدیره صندوق تعاون محل بادر خود مالک خود شورای ده خواهد بود که در مواقع لازم بر طبق حواله هیئت مدیره صندوق بمصرفهای لازم برسد و وجوه نقد در شعبه بانک کشاورزی و در

صورت نبودن شعبه آن بانک در نزدیکترین شعبه بانک ملی نگهداری خواهد شد .

ماده ۵ - سود وام های اعطائی از طرف صندوق به کشاورزان از نظر تشویق کلیتاً از ۴٪ در سال تجاوز نخواهد کرد .

ماده ۶ - دولت مکلف است بتدریج بتشخیص وزارت کشاورزی در هر سال مبلغی در بودجه آن وزارت برای کمک به تأسیس صندوق های تعاونی منظور نموده که در موقع تأسیس هر صندوق از سی الی یکصد هزار ریال بلا عوض بآن صندوق پرداخت شود .

ماده ۷ - صندوقهای تعاون دهستانهای مختلف یک بخش یک صندوق مشترکی بنام صندوق تعاون بخش در مرکز بخش تشکیل خواهند داد و سالیانه ده درصد از درآمد سالیانه خود را بآن صندوق خواهند سپرد تا در مواردی که در نتیجه پیش آمد فوق العاده یا آفات عمومی صندوق یک دهستان قادر بانجام تقاضای مراجع کنندگان نباشد از طرف صندوق بخش بآن صندوق بصورت وام بفرع نازل کمک شود .
بهین ترتیب صندوقهای بخشها در مرکز شهرستانها و صندوقهای شهرستان در مرکز استان و صندوقهای استانها در تهران یک صندوق تعاونی تشکیل خواهند داد .

ماده ۲۳ - وزارت کشاورزی در جریان امور این صندوقها مخصوصاً وصول درآمدها و رسانیدن آنها بمصارف لازم و حسن جریان کارها نظارت دائمی خواهد داشت .

ماده ۹ - در صورتیکه مالک بازرعی از پرداخت مبلغی که ضمن این تصویبنامه تعیین شده بصندوق تعاون استنکاف نمایند هیئت مدیره صندوق تعاون حق خواهد داشت از اولین محصول آنها مقدار مبلغ مورد تصویب را بعلاوه صدی شش جریمه بفتح صندوق تعاونی محلی وصول نماید .

ماده ۱۰ - بانک کشاورزی به این صندوقها و شرکتهای تابعه آنها وام های طویل المدت با فرع صدی سه با موافقت وزارت کشاورزی خواهد پرداخت .

ماده ۱۱ - برای بیمه در مقابل آفانی که جنبه عمومی دارد از قبیل آفات نباتی و حیوانی و غیره زارعین و مالکینی که مایل باین بیمه باشند باید علاوه بر مواردیکه در ماده ۲ این تصویبنامه ذکر شده مبلغ دیگری هم طبق آیین نامه که بعداً تهیه و بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید بصندوق تعاون بپردازند .

ماده ۱۲ - از این تاریخ در هر بخش انجمنی بمنظور شور در پیشرفت امور کشاورزی تشکیل خواهد یافت .

ماده ۱۳ - انجمن کشاورزی بخش تشکیل میشود از بخشدار و نماینده وزارت کشاورزی و نماینده بانک کشاورزی و در صورت نبودن بانک کشاورزی نماینده بانک ملی و از ۵ تا ۷ نفر از معتمدین محل بانتخاب مالکین و زارعین آن بخش .

ماده ۱۴ - عضویت در انجمنهای کشاورزی عموماً افتخاری است ولی هزینه های اداری ضروری از محل صندوق تعاون هر محل تامین خواهد شد و مبلغ آن از صدی پنج در آمد هر صندوق نباید تجاوز نماید .

ماده ۱۵ - در مرکز هر شهرستان انجمن کشاورزی مرکب از فرماندار و رئیس کشاورزی و رئیس بانک کشاورزی محل و دو نفر نماینده انجمن های کشاورزی هر بخش تشکیل خواهد یافت و در صورت عدم امکان حضور نمایندگان بخشها از میان ملاکین مقيم مرکز شهرستانهای همان بخش عده لازم انتخاب خواهد شد .

ماده ۱۶ - آیین نامه های مربوطه این تصویب نامه توسط وزارت کشاورزی تنظیم و پس از تصویب هیئت وزیران بموقع اجرا گذارده خواهد شد .

ماده ۱۷ - وزارت کشاورزی مأمور اجرای این تصویبنامه میباشد .

قانون کار

فصل یکم - کلیات

- ماده ۱ - بمنظور اجرای این قانون و آئین نامه ها و مقررات مربوط بآئین مادمیکه وزارت کار تشکیل نشده سازمانی بنام اداره کل کار در وزارت بازرگانی و پیشه و هنر ایجاد میشود .
- ماده ۲ - بنگاههای صنعتی و معدنی و ساختمانی و بازرگانی و باربری و بنگاه صنعتی کشاورزی و امثال آنها که مشمول این قانون خواهند بود بوسیله اداره کل کار تشخیص و با تصویب شورای عالی کار تعیین میگردد .
- بنگاههای نامبرده در این قانون کار گاه نامیده خواهند شد .
- ماده ۳ - کارگر از لحاظ این قانون کسی است که در کارگاه بدستور کار فرما در مقابل دریافت دستمزد یا حقوق معین کار میکند .
- تبصره - اداره کل کار با مشارکت وزارت کشاورزی آئین نامه مخصوصی جهت کارگران و مزدوران کشاورزی تهیه خواهد نمود .

فصل دوم - مدت کار

- ماده ۴ - ساعات کار نباید در هیچ يك از بنگاههای مشمول این قانون از چهل و هشت ساعت کار حقیقی در هفته تجاوز نماید .
- تبصره ۱ - نوع کارهاییکه اجتناب میکند کارگر کمتر از ۸ ساعت در روز کار کند طبق آئین نامه ای که با پیشنهاد شورای عالی کار به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید تعیین خواهد شد .

تبصره ۴ - ساعات کار حقیقی برای کار های مختلف طبق آیین نامه ای که از طرف اداره کل کار تنظیم و بتصوب شورای عالی کار خواهد رسید تعیین میگردد .

ماده ۵ - کار فرما میتواند با موافقت کار گر در مواقع تعطیل و یا علاوه بر ساعت مقرر در ماه فوق از کار گر کار اضافی بخواهد ولی میزان دستمزد کار اضافی سی و پنج در صد زیاد تر از میزان مزد معمولی خواهد بود .

در هر حال مجموع کار های عادی و اضافی نباید بیش از دوازده ساعت در شبانه روز و بطور کلی مجموع ساعات کار اضافی برای صنایع فعلی نباید از ششصد ساعت در سال و برای صنایع دیگر از ۴۰۰ ساعت در سال تجاوز نماید .

تبصره ۶ - کار گر انیکه بطور دائم شبکاری میکنند ساعات کار شان مشمول مقررات اضافه کار بوده و مدت کار آنها از هشت ساعت در شبانه روز نباید تجاوز نماید .
تبصره ۴ - ساعات شبکاری بین ساعت ۲۲ و شش صبح میاشد .

فصل سوم - مرخصی و تعطیلات

ماده ۶ - هر کار گر در هفته حق يك روز راحتی (جمعه) را دارد و چنانچه بعمل فنی کار طوری باشد که کار گر در روز جمعه هم کار کند کار فرما موظف است يك روز دیگر در هفته را بجای جمعه بکار گر راحتی بدهد .

تبصره - در صورتیکه کار فرما دستمزد روز جمعه را بکار گر نپردازد موظف است حقوق هفتگی او را طوری بپردازد که دستمزد شش روز کار معادل دستمزد هفت روز باشد .

ماده ۷ - هر کار گر در مقابل شش ماه کار متممادی در يك کارگاه حق يك هفته و در مقابل يك سال کار متممادی در يك کارگاه حق ۱۵ روز مرخصی با استفاده از مزد دارد . روز های استراحت هفتگی طبق ماده ۶ و تعطیلات موضوع تبصره ۳ این ماده جزو این يك هفته با ۱۵ روز محسوب نخواهد شد .

تبصره ۱ - شش ماه بایکسال مدت خدمت متمادی عبارت از مجموع مدت کار ومدت مرخصی های مذکور در این ماده و تبصره های آن خواهد بود .

تبصره ۲ - کار فرما میتواند حقوق ایام تعطیل های رسمی را به کار گران پرداخت نموده و بحساب ۱۵ روز مذکور بالا محسوب دارد .

تبصره ۳ - تبصره فوق شامل شش روز ذیل که محققاً بکار گران مرخصی با حقوق داده میشود نخواهد بود .

عید نوروز ، عاشورا ، ۲۱ رمضان ، جشن مشروطیت ، عید غدیر ، اول ماه مه .

فصل چهارم - شرایط کار زنان و کودکان

ماده ۸ - بکار گماشتن اطفالیکه سن آنها کمتر از ۱۲ سال تمام باشد مجاز نیست مگر در موارد کار آموزی که در آئین نامه پیش بینی خواهد شد و در هر صورت سن آنها نایستی کمتر از ده سال تمام و مدت کار روزانه از شش ساعت تجاوز نماید .

ماده ۹ - کار شب برای اطفال کوچکتر از ۱۶ سال و زنان ممنوع است .

تبصره ۱ - استخدام دختران کوچکتر از ۱۶ سال برای فروشندهی در مغازه و رستوران و اماکن عمومی ممنوع است جز در مواردیکه با اولیاء خود کار کنند .

ماده ۱۰ - در کارگاهی که کارگر زن دارد کار فرما موظف است محلی بعنوان شیر خوارگاه ایجاد نماید .

ماده ۱۱ - به مادران شیر ده که سن اطفال آنها کمتر از یکسال و نیم باشد بایستی پس از هر سه ساعت کار نیم ساعت فرجه برای شیر دادن بطفل داده شود .

ماده ۱۲ - کار کردن زنان بار دار شش هفته قبل از وضع حمل و شش هفته بعد از آن ممنوع است .

تبصره - نصف دستمزد این مدت از طرف کار فرما و نصف دیگر از طرف صندوق تعاون کارگاه باید پرداخت شود .

ماده ۱۳ - کارهای سخت و خطرناک برای اطفال کوچکتر از ۱۶ سال و زنان ممنوع است .

تبصره ۱ - نوع کارهای سخت و خطرناک مطابق آیین نامه اداره کل کار که بتصویب شورای عالی کار خواهد رسید تعیین میگردد .

تبصره ۴ - متخلفین از مقررات مواد این فصل طبق آیین نامه در هر مورد برای دفعه اول بجزس تادیبی از هشت روز الی یکماه و یا پرداخت جریمه از یکهزار ریال تا پنجهزار ریال و در صورت تکرار بجزس تادیبی منتهی تا سه ماه و یا پرداخت جریمه ۵۰۰۰ ریال محکوم خواهند شد .

فصل پنجم - قرار داد کار

ماده ۱۴ - پیمانهای انفرادی و جمعی مربوط بکار که بین کارگر و کارفرما یا بین اتحادیه های کارگران و کارفرمایان از تاریخ تصویب این قانون منعقد میشود باید کتبی بوده و مغایرتی با این قانون و قانون بیمه کارگران و آیین نامه مربوطه نداشته باشد .

تبصره ۱ - آیین نامه مربوطه به چگونگی قرار داد کار و طرز اجرای آن بوسیله اداره کل کار تهیه و بتصویب شورای عالی کار خواهد رسید .

تبصره ۴ - در صورتیکه بر طبق قرار داد بین کارگران و کارفرما در کارگاهی برای کارگران مزایا و حقوقی بیش از آنچه در این قانون تعیین شده موجود باشد تا آخر مدت قرار داد و پس از آن بتراضی طرفین قابل اجرا خواهد بود .

فصل ششم - بهداشت

ماده ۱۵ - کلیه امور مربوطه به بهداشت و حفاظت کارگران بوسیله آیین نامه ای که از طرف اداره کل کار با مشارکت وزارت بهداشتی تدوین و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید تعیین میگردد و کارفرمایان موظفند با نظارت اداره کل کار آیین نامه مزبور را بموقع اجرا گذارند . متخلفین به پرداخت جریمه از یکهزار ریال الی ده هزار ریال محکوم خواهد شد .

ماده ۱۶ - کار فرما مکلف است علاوه بر اجرای قانون بیمه کار گران برای حفظ آنا ن از خطرات احتمالی کار مقررات فنی لازم را نیز که در آئین نامهٔ مربوطه پیش بینی خواهد شد بموقع اجرا گذارد و در صورت تخلف نسبت بهر مورد به پرداخت جریمه از یک هزار ریال الی پنجاه هزار ریال محکوم خواهد شد و اگر عمل او متضمن بزه دیگری باشد به مجازات بزه محکوم میگردد .

فصل هفتم - بیکار شدن کار گر

ماده ۱۷ - کار گر میتواند با اخطار قبلی کتبی هفت روز کار خود را ترك کند و کار فرما نیز میتواند با اخطار قبلی کتبی کار گر را هفت روز مرخص کند چنانچه اخطار قبلی هفت روز از طرف کار فرما رعایت نشود موظف است مزد هفت روز مدت اخطار را بکار گر بپردازد .

تبصره ۱ - فقط کار گرانیکه اقلا دو ماه سابقه در همان کار گاه داشته باشند مشمول ماده فوق نخواهند بود .

تبصره ۳ - کار گر مرخص شده در صورتیکه لا اقل چهار ماه سابقهٔ کار در این کار گاه داشته باشد میتواند از عمل کار فرما در عوض دو هفته به هیئت حل اختلاف شکایت نموده و رای مزبور قطعی و لازم الاجرا خواهد بود و از موقع ارجاع شکایت تا صدور رای کار فرما مکلف است دستمزد کار گر را بپردازد .

ماده ۱۸ - در صورتیکه کار فرما طبق ماده ۱۷ بخدمت کار گر خانمه دهد اضافه بر دستمزد اخطار قبلی در مقابل هر یکسال متمادی خدمت مزد هفت روز کار گر مرخص شده بمیزان آخرین مزد از محل صندوق تعاون کار گاه بکار گر پرداخت خواهد شد . ولی در صورتیکه کار گر بخواهد از کار کناره گیری کند و یا مدت کار او کمتر از یکسال متوالی باشد از محل صندوق نامبرده حقوق باو پرداخت نمیشود .

تبصره - کار گرانیکه برای انجام کار مشخص یا برای مدت محدودی قرار داد کتبی منعقد نموده اند مشمول مقررات این ماده نخواهد بود .

ماده ۱۹ - چنانچه کار فرما پس از تشخیص ادارهٔ کل کار بعمل اقتصادی و یا پیدایش عیب یا نقص اساسی در افزار و ادوات کار و یا نرسیدن مواد اولیهٔ مجبور به تعطیل کار و یا تقلیل عدد کارگر شود مطابق ماده ۱۷ عمل خواهد نمود ولی در صورتیکه تعطیل بعلمت فرس ماژو مانند سیل و زلزله و حریق و غیره باشد تعهدی در مقابل کار گر نخواهد داشت .

تبصره - در صورتیکه تعطیل کارخانه تعمداً بعمل آید خواه بعلمت عدم تهیه مواد اولیه و اسباب و ابزار یدکی و تخریب عمل مینماید و دستمزد کار گران و هزینهٔ دائر کردن کارخانجات را از عواید و غرامت بیمه و غیره صاحب کارخانه خواهد پرداخت .

ماده ۴۰ - ادارهٔ کل کار موظف است با نظر شورای عالی کار برای بنگاههای کار یابی خصوصی و دولتی و طرز عمل آنها مقرراتی تهیه و به تصویب هیئت وزیران برساند .

فصل هشتم - اتحادیه ها

ماده ۴۱ - کار گران و کار کنان مرتبط بیک کار گاه و یا یک حرفهٔ معینی میتوانند برای حفظ منافع مشترک مربوط بحرفه و بهبود وضع مادی و اجتماعی خود اتحادیه تشکیل دهند . اتحادیه برای اداره امور خود هیئتی بنام هیئت مدیره انتخاب خواهند نمود و هیئت مزبور باید بمنظور احراز شخصیت حقوقی اساسنامه اتحادیه را به ثبت برسانند . اعضاء هیئت مدیره بایستی تبعهٔ ایران باشند .

تبصره ۱ - کار فرمایان مربوط بیک حرفه نیز میتوانند بترتیب بالا تشکیل اتحادیه بدهند .

تبصره ۴ - آئین نامه به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید مقررات مربوط باتحادیه ها را تعیین خواهد نمود .

ماده ۴۲ - وادار کردن افراد به ورود در اتحادیه های یا مانع شدن از ورود آنها باتحادیه ها بعنف یا تهدید ممنوع است و هرکس مبادرت باین عمل نماید بمجازات از هشت روز الی یکماه حبس تادیبی محکوم می شود و در صورتیکه عمل متضمن بزه دیگری باشد به مجازاتیکه برای بزه مزبور نیز مقرر است محکوم میگردد .

ماده ۴۳ - در صورتیکه اتحادیه بر خلاف مقررات مذکوره در ماده ۲۱ تشکیل و یا پس از تشکیل از حقوق و حدود مشخصه تجاوز نماید یا موجبات اختلال امنیت را فراهم کند اداره کل کار بوسیله دادستان از دادگاه شهرستان محل بر حسب موارد، تقاضای انحلال یا تعطیل از يك هفته تا يكسال آن اتحادیه و تجدید انتخاب هیئت مدیره آنرا خواهد نمود.

تبصره ۱ - رسیدگی دادگاه فوری و خارج از نوبت خواهد بود. رای دادگاه در مورد انحلال قابل پژوهش و در سایر موارد قطعی است.

تبصره ۴ - هر يك از اعضا هیئت مدیره که عملیات او موجب محکومیت اتحادیه شده است تا سه سال از حق عضویت هیئت مدیران آن اتحادیه محروم و بعلاوه اتحادیه مسئول جبران خسارت وارده خواهد بود.

فصل نهم - مزد

ماده ۴۴ - مزد کار باید بپول رایج کشور و در انتهای هر هفته و یا پانزده روز یکبار پرداخت شود مگر در مواردیکه در آیین نامه مربوط که بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید پیش بینی شده باشد و مزد مقرر باید تمام و کمال در محل کار بکارگر برسد.

تبصره ۱ - حد اقل دستمزد کارگر باقتضای نقاط مختلفه کشور باید طوری باشد که تا همین هزینه زندگی او و عائله او (طبق آیین نامه های مربوطه) را بنماید. میزان حد اقل دستمزد در نقاط مختلفه توسط هیئت مذکور در ماده ۲۱ در اول هر سال برای مدت یکسال معین و با تصویب شورای عالی کار بموقع اجرا گذارده خواهد شد. چنانچه در ظرف سال بواسطه پیش آمد های فوق العاده تغییر میزان حد اقل دستمزد لازم شود بنا بتقاضای کارگران و یا کارفرمایان در آن تجدید نظر خواهد شد.

تبصره ۴ - پرداخت دستمزد نیابستی در روز های تعطیل انجام گیرد.

تبصره ۳ - آنچه از مزد کارگر بعنوان جریمه یا صندوق تعاون و یا بیمه و بهداشت با امثال آن باید کسر شود طبق آیین نامه هائی خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران برسد. در غیر از موارد

پیش بینی شده هیچگونه برداشتی از مزد کارگر مجاز نخواهد بود. متخلف باید بلافاصله پس از اخطار اداره کل کار مبلغ برداشت شده را به ذیحق بپردازد و متخلف طبق قوانین جزایی تعقیب شده و بکیفر خواهد رسید.

تبصره ۴ - مزد کارگر زن و مرد در شرایط متساوی کار یکسان خواهد بود.

ماده ۳۵ - مزد کارگران در عداد دیون ممتازه بوده و قبل از سایر قروض باید تامین و پرداخت گردد. مزد نمیتواند مورد توقیف و برداشت بستانکاران کار فرما واقع شود.

ماده ۳۶ - بستانکاران کارگر نمیتوانند بیش از یک چهارم مزد کارگر را در مقابل طلب توقیف نمایند.

تبصره ۱ - نفقه زن و اطفال کارگر از قاعده فوق مستثنی است و نفع آنها قابل توقیف و برداشت است.

تبصره ۴ - مزد کارگر صغیر بایستی مستقیماً بخود او پرداخته شود و لیکن این امر مانع از حمایت قانونی کارگر صغیر توسط ولی یا قیم نخواهد بود.

فصل دهم - حل اختلافات

ماده ۴۷ - در هر کارگاهی شورایی بنام شورای کارگاه مرکب از یک نفر نماینده کارگران آن کارگاه و یک نفر نماینده کار فرما و نماینده اداره کل کار تشکیل میشود. وظایف این شورا را آئین نامه ایکه بتصویب هیئت وزیران میرسد تعیین خواهد کرد.

تبصره - اعضاء شورای کارگاه میتوانند با یک نفر مشاور خود در جلسات شورای کارگاه حضور یابند.

ماده ۴۸ - رسیدگی باختلافات انفرادی بین کارگر و کار فرما در حدود آنچه مربوط به نقص یا عدم اجرای قوانین آئین نامه های کار و بیمه و یا تعهدات قرار دادی کار فرما باشد در شورای کارگاه با حضور شاکی یا نماینده او قطع و فصل خواهد شد و حکم شورای مزبور قطعی خواهد بود.

ماده ۴۹ - اختلافات مربوط به کار بین جمعی از کارگران و کارفرما یا کارفرمایان با اتحادیه کارگران و کارفرمایان در صورتیکه در شورای کار گاه حل نشود بدواری ارجاع میگردد. هیئت داور مرکب خواهد بود از یک داور منتخب از طرف کارگران و یک داور منتخب از طرف کارفرما یا کارفرمایان و در صورت عدم توافق بین داورهای نامبرده سرداور بتوافق طرفین انتخاب خواهد شد. هر گاه در تعیین سرداور توافق حاصل نگردد نماینده اداره کل کار و در غیاب او رئیس دادگستری محل سرداور خواهد بود.

ماده ۴۰ - در صورتیکه هیئت داورى مذکور در ماده ۲۹ در ظرف بیست روز رأی خود را ندهد و یا داورها امتناع از صدور رأی نمایند و یا رأی داورها مخالف با قوانین کشوری باشد موضوع بیهیت حل اختلاف ارجاع خواهد شد.

هیئت مزبور مرکب از فرماندار یا نماینده او و رئیس دادگستری شهرستان یا نماینده او و نماینده اداره کل کار در محل و دو نماینده از طرف کارگران و دو نماینده از طرف کارفرمایان میباشد و ریاست این هیئت با فرماندار خواهد بود رأی هیئت اختلاف باید حداکثر در ظرف بیست روز صادر شود و قطعی و لازم الاجرا خواهد بود.

ماده ۴۱ - ترتیب انتخاب نمایندگان کارگران و کارفرمایان و همچنین طرز رسیدگی هیئت حل اختلاف و هیئت داورى بموجب آیین نامه ای که بتصوب هیئت وزیران خواهد رسید معین میشود.

ماده ۴۲ - قبل از انقضای مدت‌های منظور در ماده ۳۰ کارفرما حق تعطیل کار را ندارد و کارگران نیز حق اعتصاب ندارند و در صورت تخلف چنانچه تعطیل از طرف کارفرما بعمل آمده باشد بنا به پیشنهاد اداره کل کار دولت میتواند کار را ادامه دهد و مزد کارگران و هزینه کار را بحساب کارفرما پرداخت کند و چنانچه تخلف از طرف کارگران باشد کارفرما میتواند بجای آنها کارگران دیگر بکار گماشته و متخلفین را از کار معاف کند.

ماده ۴۳ - اعتصاب کارگران فقط بمنظور گرفتن حق بطریق مسالمت آمیز مجاز است ولی نباید موجب ضرب و جرح و تخریب و سلب امنیت و یا بزه دیگری گردد که در اینصورت مسببین به کیفرهای

مقرر در قوانین جزائی محکوم خواهد شد .

تبصره - هیچ کس را بمنف یا تهدید نمیتوان وادار باعتصاب و یا منع از اعتصاب نمود . متخلفین بجهت تأدیبی از يك ماه الی سه ماه محکوم خواهند شد .

فصل یازدهم - شورای عالی کار

ماده ۴۴ - بمنظور تهیه لوایح قانونی مربوط بکار و آیین نامه ها و مقررات مربوط باین قانون و نظارت در اجرای بیمه کار گران و بیمه های اجتماعی و مطالعه در کلیه امور مربوط بکار هیئت بنام شورای عالی کار تشکیل میشود که سازمان و طرز عمل و وظایف آن بموجب آیین نامه هائیکه بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید تعیین خواهد شد .

تبصره - نمایندگان کار گران و کار فرمایان به تعداد مساوی در شورای مذکور شرکت خواهند داشت .

فصل دوازدهم - صندوق تعاون

ماده ۴۵ - در هر کار گاهی برای کمک به کار گران دو صندوق تحت نظر شورای کار گاه ایجاد میشود .

۱ - صندوق بهداشت برای کمک بکار گر در موارد بیماریهائیکه ناشی از کار نباشد .

۲ - صندوق تعاون برای موارد ازدواج ، عائله بندی و سببکاری که معلول بحرانهای اقتصادی نباشد از کار افتادگی (در اثر باز نشستگی و یا امراض سخت و یا بعلت نقص اعضاء غیر ناشی از حوادث کار نباشد و یا حاملگی و یا وضع حمل و یا بعلت دیگر) و پرداخت مخارج کفن و دفن و اعثال آن .

ماده ۴۶ - کار فرما موظف است يك در صد از دستمزد کار گران کار گاه خود کسر و دو در صد هم از طرف کار گاه بآن اضافه نموده و بصندوق فوق مطابق چند در صدی که در اساسنامه های مذکور در ماده ۳۷ تعیین میشود تخصیص دهد .

ماده ۳۷ - بمنظور تمرکز و نظارت در امور صندوقهای کار گاهها صندوقی بنام صندوق تعاونی مرکزی کار گران در تهران تحت نظارت شورای عالی کار ایجاد میشود. صندوق مزبور شخصیت حقوقی دارد.

تبصره ۱ - اساسنامه صندوق مرکزی و صندوقهای کار گاهها بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید.
ماده ۳۸ - صندوقهای هر کار گاه در آخر هر سه ماه باید چند درصد از موجودی خالص خود را که اساسنامه تعیین مینماید بحساب صندوق مرکزی تادیه نماید.

ماده ۳۹ - هر يك از صندوقهای کار گاه مكلف است در موارد مذكوره در ماده ۳۵ كمكهای پیش بینی شده را به کار گران کار گاه خود بنماید و در صورتیکه وجوه متمرکز در آن صندوق کفاف كمکهای پیش بینی شده را ننماید طبق اساسنامه مربوطه از صندوق مرکزی كمکهای لازم را خواهد گرفت.
ماده ۴۰ - کلیه موجودیهای صندوقهای احتیاط که باین عنوان تا کنون در صندوق کار گاه و یا خزانه داری جمع آوری شده از تاریخ تصویب این قانون بصندوق مرکزی تعاونی کار گران پرداخت خواهد شد و سرمایه اولیه صندوق مزبور را تشکیل خواهد داد.

تبصره - وجوه مربوطه بکار گاههای دولتی بنگاه راه آهن که تا کنون جمع آوری شده اختصاص به بهداشت کار گران همان بنگاه خواهد داشت و وجوه مزبور صرفاً برای بهداشت و ایجاد بیمارستان بمصرف خواهد رسید.

ماده ۴۱ - كمك صندوق تعاون مرکزی شامل کار گرانی خواهد بود که در صندوقهای تعاونی عملی شرکت داشته اند.

ماده ۴۲ - دولت موظف است برای كمك به کار گرانی که در موارد بحرانهای اقتصادی و بیماریهای همه گیر بیکار میشوند صندوقی بنام صندوق بیکاری طبق اساسنامه ایکه بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید ایجاد نماید.

ماده ۴۳ - هرگونه برداشتی از صندوقهای پیش بینی شده در این قانون غیر از مواردیکه طبق این قانون و آیین نامه مربوط بآن اجازه داده شده در حکم اختلاس محسوب و طبق قوانین مربوطه

فصل سیزدهم - اجرای قانون

ماده ۴۴ - باز رسان اداره کل کار تخلف از مواد این قانون و قانون بیمه کارگران و بطور کلی کلیه مقررات مربوط بکار را بدادستان محل تذکر داده و قضیه در دادگاه صلاحیت دار خارج از نوبت تعقیب خواهد شد . دادستان نیز میتواند کلیه موارد تخلف را تعقیب نماید .

ماده ۴۵ - باز رسان اداره کل کار از بین مهندسین و لیسانسیه ها بر طبق آئین نامه استخدام مخصوص که از طرف اداره کل کار تنظیم و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید انتخاب میشوند .

ماده ۴۶ - صورت مجلس تنظیمی از طرف باز رسان اداره کل کار داری همان اعتبار خواهد بود که اسناد تنظیمی از طرف ضابطین داد گستری دارد .

ماده ۴۷ - کلیه آئین نامه های مربوط به اجرای این قانون منتهی در مدت یکسال بوسیله اداره کل کار با نظر شورای عالی کار تهیه و تدوین و برای تصویب به هیئت وزیران تقدیم خواهد شد .

ماده ۴۸ - اداره کل کار مسئول اجرای این قانون خواهد بود .

اعلامیه رئیس محترم دولت

در اینموقع که خاک ایران از نیروی خارجی تخلیه گردیده و افکار عمومی و مترقی خواهان انجام اصلاحات اساسی در ایران میباشد لازم میدانم اصول قسمتی از برنامه اصلاحی خود را باستحضار عامه رسانیده و کلیه آزادیخواهان صالح و عناصر مترقی کشور را جهت پشتیبانی و پیشرفت اصلاحات ضروری دعوت باتحاد و یگانگی نمایم.

اگر تا حال به علت مشکلات سیاست خارجی که در نتیجه سوء تدبیر و بی قیدی زمامداران و نمایندگان تحمیلی ایجاد شده بود آغاز اصلاحات میسر نگردیده و اوقات اینجانب بیشتر مصروف حل مشکلات در سیاست خارجی بوده است امروز که سوء تفاهات گذشته مخصوصاً در مناسبات بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی مبدل به روابط حسنه و حسن تفاهم گردیده و خاک ایران از نیروی خارجی تخلیه شده است و فرصت کافی جهت آغاز اصلاحات بمنظور آبادی و عمران مملکت و تامین رفاه و آسایش مردم پیدا شده، باید عموم وطن پرستان و آزادیخواهان موقع را مغتنم شمرده در انجام مقصود و حصول موفقیت با اینجانب همراهی و توحید مساعی نمایند.

بدیهی است اصلاحات اساسی در ایران موقعی قابل اجراء خواهد بود که اصلاح طلبان و روشن فکران مملکت از روی عقیده و ایمان خواهان ترقی و تشنه اصلاحات باشند و زندگی آسوده و آزاد را برای خود و برای عموم افراد خاصه طبقات زحمت کش و دهاقین آماده و مهیا سازند و بانتظار دستور و راهنمایی دولت از وظایف مسامه خود باز نمانند .

آب کم جو تشنگی آور بدست تا بجوشد آبت از بالا و پست

دیر زمانی است که خود خواهان و کهنه پرستان کشور برای اینکه ملت ایران را اسیر مطامع خود سازند و از منابع طبیعی و انسانی این کشور بنفع طبقات سود پرست و محترک استفاده کنند با تمام نیروی سیاسی و مادی خود بر علیه ترقی و تکامل ایران کوشیده و از آنچه موجب تزلزل ارکان ملیت و استقلال ایران است کوتاهی نمودند. چه بسا ایرانیان وطن پرست که در نتیجه چنین سیاست سالیان دراز در گوشه زندانها بسر بردند یا جاث شیرین را نثار ترقی خواهی و استقلال طلبی ایران نمودند چه بسا فرزندان با استعداد این کشور که در اثر فساد اجتماعی بترباک و الکل و دزدی و رشوه خواری و بیشرفی و بیناموسی سوق داده شده و بسا مردمان با شرف که امروز زیر خورار ها خاک خفته و حسرت عظمت و اقتدار ایران عزیز را بگور بردند .

با کمال تاسف باید تصدیق نمود که برای معدودی عناصر ارنجعی قربانیهای گذشته کافی نبوده و باز میخواهند اکثریت مردم این مملکت را در حال جهل و نادانی و محرومیت از وسائل ابتدائی زندگی نگاه دارند و بر دولتی که ناظر اوضاع اسف بار و حامی رفاه و آسایش افراد است عیب جوئی و خورده گیری نمایند .

همین عناصر معدود با سوء استفاده از آزادی و موازین دموکراتیک تصور میکنند بآنها اجازه داده خواهد شد که بوسیله دسیسه و آتريک و نشر اکاذیب و انواع تهمت مانع اجرای نیات مترقی و

اصلاح طلب دولت کردند و باز با ایجاد حکومت وحشت و سرکوبی آزادبخواهان مانع ترقیات و اصلاحات شوند و غافل از اینکه اینجانب آنی این سوء استفاده از آزادی و دموکراسی را تحمل ننموده وبا قدرت قانون عناصر فاسد را که بر علیه استقلال و ترقیات کشور ایران دسیسه میکنند بجای خود خواهم نشانند و آنان را که با نیت اصلاح طلبانه این جانب همکاری و همراهی نمایند از جان شیرین عزیز تر خواهم داشت . بدیهی است برای این منظور مقدس و تامين آزادی و آسایش حقیقی در سر تا سر کشور به نیروی عموم آزادبخواهان و عناصر وطن پرست کشور متکی میباشم و انتظار هم آهنگی و اشتراك مساعی دارم . اما کیفیت اصلاحات .

۱ - مادام که وضع اقتصادی اکثریت ملت ایران بصورت صحیح و عادلانه اصلاح نشود امکان استفاده کامل از کلیه نیرو های ملی ایرانیان بمنظور تامين استقلال واقعی ایران میسر نتواند بود زیرا اکثریت ملت ایران را دهقانان و زحمت کشان تشکیل میدهند و مادامیکه این جماعت استقلال اقتصادی نداشته باشند چگونه میتوان امیدوار بود که آنها برای استقلال سیاسی و اقتصادی ایران کوشش نمایند . تنها ابراز علاقه بآب و خاک کشور برای اثبات وطن پرستی کافی نیست بلکه وطن پرست حقیقی کسی است که علاوه بر آب و خاک خویش بهم وطنان خود نیز علاقه مند باشد ایران وقتی با عظمت خواهد بود که ساکنین آن مردمی با آسایش ، آزاد ، دانا و نیرومند باشند و الا هزاران سال قبل از اینکه قوم ایرانی در کشور ما سکونت اختیار کند همین صحاری و کوه ها و همین جنگلها وجود داشته و احدی در آن زندگانی نمیکرده و اگر روزی هم ساکنین کنونی ایران در نتیجه بیفکری و سوء سیاست و بر اثر امراض جهل و بد بختی محو و نابود گردند باز آنها جریان خواهد داشت و کوه ها بجای خود استوار خواهد ماند ، لیکن نامی از ایرانی باقی نخواهد ماند . بنا بر این مسلم است که اولین وظیفه وطنخواهان حقیقی این است در راه سعادت واقعی مردم ایران کوشش کنند و برای اینکه ایران زنده

بماند زندگی ایرانیان را بنحویکه زبینهٔ يك ملت آزاد و متمدن است تامین نمایند. بنظر اینجانب تصمیم به تقسیم مجانی خالصجات دولتی میان زارعین قدم اساسی جهت تامین رفاه و آسایش ساکنین کشور بشمار رفته و با ازدیاد و تقویت طبقهٔ خرده مالکین اصول حقیقی مالکیت نیز در سر تاسر کشور در نتیجهٔ این اقدام تحکیم خواهد یافت.

اینکه در تصویبنامهٔ دولت راجع به تقسیم مجانی خالصجات دولتی میان زارعین اشاره می نیز به تحدید مالکیت شده است لازم است توضیح داده شود که اینجانب بهیچوجه در نظر ندارم اصول مالکیت را متزلزل سازم بلکه با وضع مقررات و تشریح مفهوم حقیقی آن در نظر دارم اساس مالکیت را در ایران روی پایه و اساس صحیح و محکم استوار سازم.

بنظر اینجانب کسی را میتوان سزاوار مالکیت شناخت که ملک خود را آباد کند و با ابراز فعالیت و تصرفات حقیقی مالکانه موجبات آبادی و عمران کشور را نیز فراهم نماید.

مالکی که در ملک خود تصرفات مالکانه نداشته باشد و ملک خود را خراب و ویران و زارع را عربان و بی خانمان گذارد و دیمهٔ خداوند را که جایگاه آسایش نفوس است عاقل و باطل نگاه دارد دور از انصاف است او را بجل خود گذاشت و استعداد حقیقی آب و خاک را هممل و متروک داشت. اوضاع و احوال امروزه دنیا اجازه نمیدهد کسی بعنوان مالک صد ها هزار متر اراضی لم بزرع و یا صد ها هکتار ملک را بصورت مخروبه و ویران نگاه دارد و در فکر آبادی و عمران آن نباشد. مالک حقیقی آن کسی است که ملک خود را آباد کند و بخیر و نفع جامعه تحمل خرج و زحمت نماید. مالک کسی است که در ملک خود تصرفات مالکانه نماید و اگر قادر نیست بمعرض فروش گذارد.

با در نظر گرفتن مراتب فوق و برای آبادی مملکت و تامین سعادت مردم در نظر دارم روی اصول زیر مقرراتی را وضع نمایم.

۱ - تعیین روابط بین مالک و زارع بوسیله وضع مقررات مخصوص که از طرفی رفاه و آسایش رعابای املاک اربابی تامین شود و از طرف دیگر بهره مالکانه بدون هیچ عنز مرتباً به مالک پرداخته شود و از هر گونه تحریکات و دسائس میان رعایا که آنها را از پرداخت بهره مالکانه منحرف سازد جداً جلو گیری شود .

۲ - مدت معین و متناسبی به مالکین و صاحبان اراضی لم یزرع فرصت داده خواهد شد که در املاک خود تصرفات مالکانه نموده و آنها را آباد نمایند .

۳ - وظائفی که مالکین جهت آبادی ملک عهده دار میباشند صریحاً تعیین خواهد شد تا در مدت مقرر اقدام باآبادی نمایند .

۴ - هر گاه پس از انقضای مدت مقرر معلوم شود مالکینی هستند که طبق مقررات در املاک خود تصرفات مالکانه ننموده و اقدام باآبادی نمیکند دولت حق خواهد داشت املاک آنها را بطرز عادلانه به میزانی محدود کند که از عهده آبادی آن بر آیند .

و مخصوصاً در نظر دارم بمنظور آبادی و عمران کشور اقدام فوری به ایجاد سد بندی های مهم نموده تا ثروت کشور افزایش یافته و جهت بیکاران نیز تهیه کار شود .

طرز زراعت مملکت نیز باید تغییر یابد و از اصول فنی جدید استفاده شود .

اساس سیاست مالی دولت نیز باید تغییر یافته و منطبق با مقتضیات و اوضاع و احوال مخصوص ایران گردد . با تقسیم اراضی خالصجات دولتی و استفاده از اراضی لم یزرع در نظر دارم هر هکتار زمین در ایران به تناسب کشت و موقعیتی که دارد میزان معینی مالیات در سال بخزانة بدهد و جهت اجرای این منظور که اساس و پایه عایدات کشور در آینده خواهد بود دستور خواهم داد کمیسیونی تشکیل و طرز اجرای این اصل مهم مالیاتی را پیشنهاد نماید .

اقدامات فوری و اساسی جهت توسعه بهداشت و فرهنگ مورد توجه مخصوص اینجانب بوده و بضمیمه سایر اصلاحات بخواست خداوند متعال و با همت و پشتیبانی آزادبخواهان ایران شروع به اجراء خواهم نمود .

بدیهی است حل قریب الوقوع مسئله آذربایجان بنفع آزادی و وحدت ملی ایران انجام کلیه

اصلاحات مورد نظر را تسهیل خواهد نمود .

در این موقع که با نهایت علاقه و تحمل زحمات شبانه روزی خود را آماده انجام اصلاحات اساسی نموده ام جهت حصول موفقیت در این امر خطیر و تأمین سعادت عموم ایرانیان و تقویت بنیاد و استقلال حقیقی کشور عموم آزادبخواهان کشور را دعوت بانحساد و یکانگی نموده و پشتیبانی آنها را جهت حصول موفقیت قطعی انتظار دارم .

قوام السلطنه

شانزدهم خرداد ۱۳۲۵

خوانندگان عزیز اکنون تفسیری را که مفسر سیاسی اداره کل تبلیغات تحت عنوان تأثیر شگرف اعلامیه نخست وزیر ایران نگاشته اند در اینجا نقل میکنیم .

با آنکه چهار روز از انتشار اعلامیه مهم جناب آقای نخست وزیر میگذرد هنوز ذره ای از توجه محافل سیاسی و جراید داخلی و خارجی نسبت به مفاد این اعلامیه تاریخی که بدون شبهه از پر صدا ترین و مهیج ترین اعلامیه هائی است که تاکنون از طرف نخست وزیران این کشور انتشار یافته است کاسته نشده است . زیرا این اعلامیه در حقیقت آمیزه ای از آمال و آرزوهای درین ملت ایران است که طی سالیان متمادی در قفس سینه آنها محبوس و رسیدن بآن را از جمله محالات میدانستند . نگاهى بمندرجات عموم روزنامه های ایران در ظرف چند روز اخیر فوراً نشانی میدهد که افکار و گفتار نخست وزیر بیدار ایران تا چه اندازه تارهای قلب آزادبخواهان و میهن پرستان و طرفداران مجد و ترقی ایران را هر تش ساخته و چه شور بزرگی در دل عموم افراد این کشور افکنده است هر روزنامه ای اعم از چپ و راست و بیطرف و تند رو یا معتدل ضمن تفسیر این اعلامیه تاریخی در سر مقاله های خود تأیید میکنند که

آنچه ما در ظرف چند سال اخیر گفته و با تقاضا کرده ایم در اعلامیه روز پنجشنبه جناب آقای نخست وزیر گنجاینده شده است. علت این استقبال بی نظیر افکار ملی و بین المللی از اعلامیه پرصدای نخست وزیر ایران تنها آنست که این اندیشه های بزرگ و این پیشنهاد های عملی و گرانها از روح میهن دوستی سیاستمدار کهن سالی تراوش کرده است که موهای خویش را در راه خدمت به میهن عزیز سپید کرده و آنچه را که در این دنیا آدمی میتواند آرزو کند بدست آورده و هیچ عشقی دردل اکنون جز عشق بوطن عزیز و حفظ حیثیت و عظمت میراث بزرگی که از نیاکان ما باقی مانده است نمی پرورد. سخنان نخست وزیر دلسوز ایران از آنچه عموم افراد این کشور را اعم از موافق و مخالف دولت کنونی متقاعد و مجذوب ساخته است که متکی بر یک منطق تزلزل ناپذیر و یک حقیقت بدیهی است و بدون شبهه هر گاه اندرزها و سخنان حکیمانه این مرد بزرگ چنانکه باید در دل ترقیخواهان و میهن پرستان ایران اثر کند همانطور که بسیاری از روزنامه های ملی در ظرف چند روز اخیر تایید کرده اند جناب آقای قوام السلطنه موفق خواهند شد که بدون کمترین خونریزی انقلاب میمون و مقدسی دروضع ایران حاصل کنند. اما مهمتر از تأثیر شگرف اعلامیه جناب آقای قوام السلطنه در ایران صدای بزرگ و جوش و خروش شدیدی است که در اکثر کشورهای ترقیخواه و علاقه مند به تمدن باستانی ایران ایجاد کرده است. در ظرف چند روز اخیر «عبارت» جناب آقای قوام السلطنه اصلاحات بزرگی را برای ایران وعده میدهند و با نخست وزیر ایران برای تولید یک انقلاب مسالمت آمیز در وضع ایران تصمیمهای مهم گرفته اند بخط درشت در صفحات اول بسیاری از روزنامه های بزرگ دنیا دیده میشود. و هر وقت که پیچ رادیو را چرخ بدهید کلمه ای چند از اعلامیه تاریخی نخست وزیر ایران را خواهید شنید. در این اعلامیه شور انگیز نخست وزیر ایران درهان فوری درد کنونی ایران را همچون بزشگ حادثی تجویز کرده و با ذکر یکی از پر معنی ترین و زیباترین ابیات مثنوی که اینک در ظرف چند روز اخیر نقل محافل و مجالس ایران گردیده است تأیید کرده اند تنها نباید متوقع بود که چند عضو هیئت دولت بتوانند انقلابی دروضع پریشان کنونی ایران حاصل کنند و بایک اقدام سحر انگیز ایران را تبدیل به بهشت برین کنند بلکه باید عموم افرادی که به آینده خود و حفظ مقام شامخ میهن خویش علاقه دارند نخست به شنوات بست و اندیشه های سیه خود فائق آیند و در راه تأمین تجدد و ترقی ایران منافع خصوصی را کنار گذاشته و برای نجات کشتی وطن از چنگک امواج اقیانوس

مطالعه کنونی دست اتحاد و اتفاق بیکدیگر دهند. آقای قوام السلطنه ملت ایران را بوسیله این اعلامیه مخاطب قرار داده میگوید. نیک بختی و بد بختی تو در دست خود تو است اگر حقیقتاً میل بترقی و تعالی کشور داشته باشی، اگر مانند نیاگان خود خون صمیمیت و وطن خواهی در عروق تو جاری باشد اگر پیرو شهوات پست و افکار پلید چند صباحی زندگی نباشی یقین بدان هیچ نیروی درجهان تو را ازسوق بطرف ترقی و تعالی باز نخواهد داشت و در ظرف مدت قلیلی خواهی توانست که یک انقلاب میمون و سترکی در وضع زندگی خویش حاصل نمایی. اما اگر تنها دست روی دست گذاری و اعمال خائنانه را بایی قیدی بنگری و انتظار داشته باشی که دولت همه کارها را درست کند خیال خامی در سر می پروری. اما قسمتی از اعلامیه نخست وزیر ایران که تااعتماد روح آزادیخواهان و وطن پرستان حقیقی این کشور مؤثر واقع شده اخطار به آن طبقه پست و خائنی است که از خون برادران و خواهران خود سفره خویش را رنگین میکنند و بر ویرانه های مساکن طبقه تجبر و بد بخت این کشور قصرهای خود را بر پا میکنند و به مقتضیات زمان و امواج بزرگ افکار و عقاید نوین کمترین اهمیتی نمیدهند. و حاضر نیستند که ذره ای از جلال و شکوه زندگی آنها کاسته شود و کوچکترین لطمه ای به آقامی و فرمانروایی آنها وارد آید. وبدون توجه باینکه شهوت پرستی و ماده دوستی آنها کشور را به چه برنگاه مخوفی سوق میدهد نخست به استاتوکو یعنی همین وضع پستی که دارند چسبیده اند. فجایع این طبقه خدا نشناس آشفتنگی بزرگی در روح حساس نخست وزیر میهن پرست ایران ایجاد میکنند که در این اعلامیه تاریخی منعکس میشود. با کمال تأسف باید تصدیق کرد که برای معدودی عناصر ارتجاعی قربانیهای گذشته کافی نبوده و باز میخواهند اکثریت مردم این مملکت را در حال جهل و نادانی و محرومیت از وسائل ابتدائی زندگی نگاه دارند. آیا این فریاد غضب آلود نخست وزیر ایران بر علیه یک طبقه مرتجع و ماده پرست و خود خواه ایران که در ایجاد وضع ملالت بار کنونی دست بزرگی دارند، مقدمه یک انقلاب بزرگ مسالمت آمیز و افتتاح یک دوره جدید و امید بخش در تاریخ ملت ایران نیست؟

آقای مظفر فیروز و آقای پیشه وزی هنگام تودیع در فرودگاه تبریز

عده گیری از اهالی پایتخت در فرودگاه تهران
آقای مظفر فیروز را استقبال مینمایند

آقای مظفر فیروز
در شاهگلی تیریز بیاناتی در
اطراف اهمیت موافقت نامه
مربوط بمسئله آذربایجان ایراد
مینمایند

آقای پیشه وری
در سرمیز ناهار هنگام نطق

نطق جناب آقای مظفر فیروز معاون

سیاسی نخست وزیر

از رادیوی تبریز

در ساعت ۴۵ - ۲۱ روز بیست و سوم خرداد ۱۳۲۵

هم وطنان - امشب از شهر تبریز یعنی مهد ایران و مرکز جنبشهای بزرگ آزادیخواهانه برای شما هموطنان عزیز صحبت میکنم . بطوریکه میدانید غفلت و سوء سیاست دولتهای گذشته و خیانتهای بی دریغ نمایندگان تحمیلی مجلس و بی اعتنائی با اجرای قوانین اساسی و حقوق حقه مردم سبب شد که جمعی از فرزندان ستمدیده و غیور ایران بمنظور دفاع از آزادی قیام نموده و تحولات اخیر آذربایجان را بوجود آوردند . محتاج به تذکر نیست که عمل عناصر ارتجاعی نزدیک بود خاک پاک ایران را تبدیل به میدان جنگ خانگی و خون ریزی نموده و این مملکت و اهالی ستمدیده آنرا بیش از پیش دچار بد بختی و ذلت بنماید . در همان دقایق بحران آمیز که در نتیجه غفلت و بی علاقگی اولیای امور یأس و نا امیدي سر تاسر مملکت را فرا گرفته بود افکار عمومی متوجه جناب آقای قوام السلطنه سیاست مدار کهنسال و توانای ایران گردید و در نتیجه همان فشار افکار عمومی بوده است که علی رغم دسائس عمال ارتجاعی زمام امور کشور ایران بکف با تدبیر این مرد وطن پرست سپرده شد . بمجرد زمامداری آقای قوام السلطنه نگرانیهای جنگ

خانگی و برادر کشی بر طرف شده کم کم پریشانی افکار مبدل با امید گردید. و موفقیت‌های بی در پی در سیاست‌های خارجی و داخلی و احراز شخصیت بین المللی سبب شد که نام آقای قوام السلطنه مشهور جهان گردد و این مرد کهن سال مظهر ایرانیت و شرافت در افکار خودی و بیگانه شناخته شود. در نتیجه همین جریانات و موفقیت‌های بی در پی و اقدامات اصلاحی بوده که آقای قوام السلطنه مقام رهبری عموم آزادبخواهان ایران را احراز نمودند. و پس از حل اکثر مشکلات خارجی و داخلی یک موضوع باقیماند و آن مشکل آذربایجان بوده است. در تعقیب مذاکراتی که در تهران با نمایندگان آذربایجان بعمل آمده بود رئیس دولت اینجانب را با اتفاق کمیسیون با آذربایجان اعزام داشت که در تحت تعلیمات عالی ایشان بمذاکرات با نمایندگان آذربایجان ادامه داده تا مسائل فیما بین بنحو آزادی و وحدت ملی ایران حل و تصفیه گردد. شنوندگان گرامی بخوبی مستحضر هستند که مشکل آذربایجان از طرف عوامل مختلف ارتجاعی و سیله بوده که دائماً دسیسه نموده و در میان افکار عمومی بمنظور ایجاد تشویش و نگرانی سم پاشی نمایند. متأسفانه این عناصر ارتجاعی و خیانت کار به سم پاشی داخلی اکتفا نموده بلکه میخواستند موضوع آذربایجان را داخل در دایره سیاست بین المللی نموده و بدین وسیله بیگانگان را بر خلاف اصل استقلال ایران دعوت بمداخله در امور ما بنمایند. حسن تدبیر و اراده قوی رئیس دولت و همچنین حسن نیت و وطن پرستی نمایندگان آذربایجان مخصوصاً آقای پیشه وری سبب شد که با حل این مشکل به نفع آزادی و وحدت ملی ایران آخرین امید عناصر ارتجاعی که قصد داشتند بوسیله خلط مبحث موضوع آذربایجان را پیراهن عثمان کرده و ادعوت بمداخلات بیگانه ضربت به استقلال ایران وارد سازند، مبدل بی‌اس شود. در این موقع این نکته را نباید از نظر دور داشت کسانی که خواهان برادر کشی بوده و تا دیروز حل مسئله آذربایجان را با تبلیغات ارتجاعی بوسیله استعمال زور راه منحصر بفرد می نمودند امروز در پیشگاه افکار عمومی و ملت ایران رسوا شده و ثابت و مسلم گردید که حسن نیت و اتخاذ تدابیر حسنه بهترین وسیله حل معضلات و مشکلات بشمار می‌رود.

بطوریکه با توجه به مفاد موافقتنامه ملاحظه می‌گردد اصول خود مختاری و حکومت ملی در آذربایجان تبدیل به انجمن ایالتی و ولایتی و نصب استانداری و تعیین روسای ادارات گردیده و سیاست مدبرانه و مسالمت آمیز جناب آقای قوام السلطنه که منجر به اخذ چنین نتیجه بر جسته ای گردیده کاملاً

در پیشگاه ملت ایران تأیید شده است. بالاخره در نتیجه مذاکرات پی در پی شبانه روزی این چند روز اخیراً امشب در ساعت هفت و نیم موافقت نامه‌ای بانمایندگان آذربایجان امضاء و مبادله گردید و این مشکل مهم در نهایت صمیمیت و صداقت به نفع آزادی و وحدت ملی ایران حل و تصفیه شده است. ملت ایران همیشه بافرد غیور و باشهامت آذربایجانی خود افتخار داشته و امشب با نهایت مسرت از این شهر تبریز یعنی سنگر آزادیخواهان ایران این مژده مهم و بزرگ را باستحضار هم وطنان عزیز می‌رسانم. حال باحل این مشکل باید دانست از فردا میان آزادیخواهان ایران دیگر موجبی برای جدائی نخواهد بود و عناصر ارتجاعی نیز باید بدانند که دولت جناب آقای قوام السلطنه باتکاه این نیروی با عظمت و متحد عموم آزادیخواهان ایران برای تأمین رفاه و آسایش مردم و آغاز اصلاحات اساسی در سراسر کشور قدم‌های برجسته‌ای را علی‌رغم هر گونه دیسه ارتجاعی در نهایت قدرت بر خواهند داشت. با بخش این مژده مسرت بخش یقین است که امشب عموم آزادیخواهان ایران جشن خواهند گرفت و نسبت به شخص جناب آقای قوام السلطنه که با وصف مشکلات گوناگون و تحریکات دائم ارتجاعی کشتی مملکتی را با نهایت موفقیت و حسن تدبیر بسوی اصلاحات و سعادت سوق می‌دهند تکریم خواهند نمود. در عین مسرت از این موفقیت بزرگ باید توجه خیر خواهان مملکت و آزادیخواهان کشور را باین نکته جلب نمایم که با ایجاد اتحاد و یگانگی در صفوف کلیه آزادیخواهان نیروی عظیم و متحد سربازان آزادی را تشکیل داده و از هر گونه رخنه و نفوذ ارتجاعی جلوگیری نمایم تا در سایه این اتحاد و یگانگی و تحت رهبری رئیس دولت موفق بانجام خدمت به مملکت و تأمین رفاه و آسایش مردم گردیم تا در مقابل تاریخ و نسل معاصر و آینده و خدا و خلق خجل و شرمند نگردیم.

در خانمه برای عموم هموطنان اعلام میدارم که علی‌رغم تبلیغات مسموم عناصر بد خواه ثابت شد که آذربایجان جزء لاینفک ایران بوده و همیشه نیز خواهد بود و احدی قادر نیست فرزندان غیور و وطن پرست آذربایجان را از مادر وطن جدا نماید.

زنده باد ایران، پاینده باد عموم آزادیخواهان

متن موافقت نامه

در نتیجه مذاکرات بین دولت و نمایندگان آذربایجان و با توجه به مواد هفت گانه ابلاغیه مورخ دوم اردی بهشت ماه ۱۳۲۵ دولت که مورد قبول نمایندگان مزبور واقع گردیده و در نتیجه تبادل افکار توافقی نظر حاصل شد که مواد زیر که بعنوان توضیح و مکمل آن تنظیم گردیده بموقع اجرا گذارده شود.

۱ - نسبت به مفاد ماده اول ابلاغیه صادره دولت موافقت حاصل شد که جمله زیر بآب اضافه گردد:

رئیس دارائی نیز بنا بر پیشنهاد انجمن ایالتی و تصویب دولت تعیین خواهد شد.

۲ - چون در ماده ۲ ابلاغیه دولت مقرر گردید که تعیین استاندار با جلب نظر انجمن ایالتی با دولت خواهد بود به منظور اجرای اصل مزبور موافقت حاصل شد که وزارت کشور استاندار را از میان چند نفر که انجمن ایالتی معرفی خواهد نمود برای تصویب بدولت پیشنهاد نماید.

۳ - نظر به تحولات اخیر در آذربایجان دولت سازمان فعلی را که بعنوان مجلس ملی آذربایجان انتخاب و تشکیل شده است بمنزله انجمن ایالتی آذربایجان خواهد شناخت و پس از تشکیل مجلس پانزدهم و تصویب قانون جدید ایالتی و ولایتی که از طرف دولت پیشنهاد خواهد شد انتخابات انجمن ایالتی آذربایجان طبق قانون مصوبه فوراً شروع خواهد شد.

۴ - برای تعیین تکلیف قوای علی و فرماندهان آن که در نتیجه تحول و نهضت آذربایجان نفرت آن از افراد نظام وظیفه احضار گردیده اند و با امضاء این قرار داد جزء ارتش ایران محسوب میشوند موافقت حاصل شد کمیسیونی از نمایندگان دولت جناب آقای قوام السلطنه و انجمن ایالتی آذربایجان در محل تشکیل و راه حل آنرا هرچه زود تر جهت تصویب پیشنهاد نمایند.

۵ - نسبت به وضع مالی آذربایجان موافقت حاصل گردید هفتاد و پنج در صد از عواید آذربایجان جهت مخارج محلی اختصاص و بیست و پنج در صد جهت مخارج عمومی کلیه کشور ایران به مرکز فرستاده شود .

تبصره ۱ - مخارج و عواید ادارات پست و تلگراف و گمرک و راه آهن و کشتی رانی دریاچه ارومیه مستثنا بوده و مخارج و عوائد آن کاملاً بر عهده و منحصر بدولت خواهد بود . توضیح اینکه تلگرافات انجمن های ایالتی و ولایتی و دوائر دولتی آذربایجان مجاناً مخابره خواهد شد .

تبصره ۲ - ساختمان و تعمیر راههای شوسه اساسی بر عهده دولت و احداث و تعمیر راههای فرعی و محلی بر عهده انجمن ایالتی آذربایجان است .

تبصره ۳ - دولت برای قدر دانی از خدمات برجسته آذربایجان که بمشروطیت ایران و به منظور حق شناسی از فداکاربهایکه مردم غیور آذربایجان در راه استقرار دموکراسی و آزادی نموده اند قبول نموده که بیست و پنج در صد از عواید گمرکی آذربایجان جهت تامین مصارف دانشگاه آذربایجان اختصاص داده شود .

ماده ۶ - دولت قبول میکند که امتداد راه آهن میانه تا تبریز را هر چه زود تر شروع و در اسرع اوقات انجام دهد . بدبئی است که جهت انجام این امر کار گران و متخصصین آذربایجانی حق تقدم خواهند داشت .

ماده ۷ - قوای داو طلبیکه غیر از نظام وظیفه بنام فدائی در آذربایجان تشکیل شده به ژاندارمری تبدیل میگردد و برای تعیین تکلیف قوای انتظامی مزبور و همچنین تعیین فرماندهان موافقت حاصل شد که کمیسیونیی از نمایندگان دولت جناب آقای قوام السلطنه و انجمن ایالتی آذربایجان در محل تشکیل و هر چه زود تر راه حل آنرا جهت تصویب پیشنهاد نمایند .

تبصره ۱ - نظر باینکه در سنوات اخیر بر اثر بعضی اعمال نام امنیه و ژاندارمری در بیشگاه افکار عمومی ایران خصوصاً آذربایجان ایجاد احساسات مخالف و نامناسبی نموده است و نظر باینکه رئیس دولت

شخصاً فرماندهی این سازمان را اخیراً عهده دار گردیده و انتظار آغاز اصلاحات و تصفیه این اداره از عناصر ناصالح می‌رود، موافقت شد که احساسات عمومی و مخصوصاً اهالی آذربایجان نسبت به زاندارمری به استحضار رئیس دولت برسد تا برای تغییر اسم آن و انتخاب نام مناسب جهت سازمان مزبور تصمیمات مقتضی را اتخاذ فرمایند.

ماده ۸ - نسبت باراضیکه در نهضت دموکراتیک آذربایجان میان دهقانان آذربایجان تقسیم گردیده آنچه مربوطه به خالصجات دولتی است چون دولت با تقسیم خالصجات میان دهقانان و زارعین در تمام کشور اصولاً موافق است اجرای آنرا بلا مانع دانسته و لایحه مربوط بآنرا در اولین فرصت برای تصویب مجلس شورایی پیشنهاد خواهد نمود و آنچه از اراضی غیر در نتیجه تحولات اخیر آذربایجان بین رعایا تقسیم شده موافقت حاصل شد که جهت جبران خسارات مالکین و یا تمویض املاک آنها کمیسیون از نمایندگان دولت جناب آقای قوام السلطنه و نمایندگان انجمن ایالتی آذربایجان تشکیل و راه حل را جهت تصویب پیشنهاد نماید.

ماده ۹ - دولت موافقت میکند با افتتاح مجلس پانزدهم لایحه قانونی انتخابات را که روی اصل آزادی دموکراسی یعنی با تأمین رأی عمومی و مخفی مستقیم متناسب و متساوی شامل نسوان هم باشد تنظیم و قبول آنرا بقید فوریت خواستار شود. دولت همچنین قبول می نماید به منظور ازدیاد نمایندگان آذربایجان و سایر نقاط کشور به تناسب اهالی نقاط مختلف به مجرد افتتاح مجلس پانزدهم لایحه قانونی را پیشنهاد و بقید دو فوریت تقاضای قبول آنرا بنماید تا پس از تصویب بوسیله انتخابات کسری نمایندگان نقاط مزبور تعیین و به مجلس اعزام گردند.

ماده ۱۰ - ایالت آذربایجان عبارت از استانهای ۳ و ۴ خواهد بود.

ماده ۱۱ - دولت موافقت دارد که جهت تأمین حسن جریان امور آذربایجان شورای اداری از استاندار و رؤسای ادارات و هیئت رئیسه انجمن ایالتی تشکیل و تحت نظارت انجمن ایالتی انجام وظیفه نمایند.

ماده ۱۲ - بماده ۳ ابلاغیه مورخ دوم اردی بهشت ماه ۱۳۲۵ که از لحاظ تعیین تکلیف مدارس

متوسطه و عالیہ دارای ابہام میباشد جملہ زیر اضافہ میگردد .

در مدارس متوسطه و عالیہ تدریس بدو زبان فارسی و آذربایجانی طبق برنامه وزارت فرهنگ کہ با در نظر گرفتن شرایط زمان و مکلف اصلاح و موافق موازین دموکراتیک و اصول مترقی جدید تنظیم گردیده تدریس خواهد شد .

مادہ ۱۳ - دولت موافقت دارد کہ اگراد مقیم آذربایجان از مزایای این موافقت نامہ بر خوردار بوده و طبق مادہ ۳ ابلاغیہ دولت تا کلاس پنجم ابتدائی بزبان خود شان تدریس نمایند .

تبصرہ - اقلیت های مقیم آذربایجان، آسوری وارمنی نیز حق خواهند داشت تا کلاس پنجم ابتدائی بزبان خود تدریس نمایند .

مادہ ۱۴ - چون دولت در نظر دارد قانون انتخابات جدید شهر داریہا را جهت تمام ایران روی اصول دموکراسی یعنی رأی عمومی . منصفی . مستقیم و متساوی بہ مجلس پانزدهم پیشنهاد نماید بمجرد تصویب قانون مزبور انتخابات انجمن شہرداریہا در آذربایجان و تمام نقاط ایران شروع خواهد شد و تصویب قانون مزبور و انتخابات جدید انجمن های شہرداری فعلی آذربایجان بوظائف خود ادامه خواهند داد .

مادہ ۱۵ - این موافقت نامہ در دو نسخہ تنظیم و مبادلہ گردیده و پس از تصویب ہیئت دولت و انجمن ایالتی آذربایجان بہ موقع اجرا گذارده میشود . تبریز بتاریخ ۲۳ / ۳ / ۱۳۲۵

مظفر فیروز پیشہ وری

پیام جناب آقای نخست وزیر به ملت ایران از رادیو تهران

در ساعت ۲۱ روز (۱۳۲۵ / ۴ / ۸)

هموطنان عزیز بطوریکه استحضار دارید این جانب از بدو زمام داری پیوسته سعی نمودم که با اتکاء به مردم و افکار عمومی موجبات اتحاد و اتفاق را میان دولت و ملت از هر حیث فراهم نمایم و برای همین منظور است که واجب میدانم گاهی بوسیلهٔ رادیو مستقیماً با عموم افراد کشور تماس گرفته و آنان را از اوضاع و احوال مملکت و منویات خود مستحضر سازم.

بر هیچ يك از هموطنان عزیز پوشیده نیست که غفلت دولتهای گذشته و خبط های پی در پی نمایندگان تحمیلی و عمال و عناصر ارتجاع چه مخاطرات عظیمی را از لحاظ سیاست خارجی و داخلی برای ایران تهیه کرده بود و موقعی که اینجانب بر حسب امر اعلیحضرت همایونی قبول مسئولیت نموده و زمام امور را در دست گرفتم وارث وضع اسفناک و آشفته ای گردیدم که شاید در تاریخ ایران کمتر نظیر داشته است.

باید اعتراف کنم که فقط علاقهٔ اینجانب به خدمتگزاری استظهار با اعتماد و حسن ظنی بود که از طرف عموم طبقات کشور در موارد مختلف بحرانی پیوسته باینجانب ابراز میگردد و همین اطمینان سبب شد که با وصف اوضاع آشفته و یأس آمیز پنج ماه قبل بانکای پشتیبانی عموم آزادخواهان کشور حاضر شدم زمام امور کشور را در دست گرفته و قبول مسئولیت نمایم.

بطوریکه هموطنان عزیز استحضار دارند ششماه قبل بر اثر سوء سیاست متصدیان امور و غفلت زمام داران مسئول با اقامت قوای خارجی در ایران و تحریکات پی در پی بر علیه آزادیخواهان و خصوصاً برادران آذربایجانی و تیرگی روابط با همسایه شمالی افکار عمومی دچار چنان یأس و نومیدی شده بود که هر آن انتظار میرفت بر اثر برادر کشی و جنگ داخلی و پیش آمدها و حوادث غیر مترقبه موجبات مزید اضطراب و پریشانی ملت ایران فراهم گردد.

امشب لازم میدانم با اشاره بگذشته و اقداماتی که بعمل آمده نظریات خود را نسبت به آینده باستحضار ملت ایران برسانم.

البته کیفیت اقداماتی که در این مدت کوتاه بعمل آمده بر هیچ يك از هموطنان عزیز پوشیده نیست و بدیهی است تخلیه کامل ایران از قوای خارجی برجسته ترین موفقیت این مدت کوتاه بشمار میرود زیرا با تخلیه ایران از قوای خارجی زمینه مساعد و آزادی عمل برای آغاز اصلاحات مهم و اساسی بدست آمد. پوشیده نماند که تخلیه ایران از قوای خارجی در نتیجه ایجاد حسن تفاهم با اتحاد جماهیر شوروی میسر گردید و بدیهی است که رفع سوء تفاهمات گذشته در نتیجه مسافرت اینجانب بمسکو و مذاکراتی که با ژنرال یسیم استالین و سایر رجال مهم شوروی در مسکو شروع نموده و بعداً در تهران با سقیر کبیر اتحاد جماهیر شوروی در ایران ادامه داده و منجر به عقد موافقت نامه شد، انجام گردید.

جبران غفلت های گذشته و استقرار روابط حسنه و مودت آمیز روی پایه صمیمیت و احترام متقابل با اتحاد جماهیر شوروی در کلیه شئون کشور تأثیر نموده و در واقع ختم این مسئله مهم انجام یکی از بزرگترین آرزو های ملت ایران بشمار میرود و یقین است تأثیرات مطلوب آن در زندگی سیاسی و اجتماعی و اقتصادی دو کشور دوست و همسایه در آینده مشهود و محسوس خواهد گردید.

در مسائل داخلی مشکل آذربایجان در رأس امور بوده و باعث نهایت مسرت است که مذاکرات مربوط بآن با وصف اشکالات فراوان بالاخره در نتیجه حسن نیت طرفین حسن پایانب یافته و این موضوع که مولود خیانت ها و غفلت های گذشته بود بالاخره بنفع آزادی و وحدت ملی ایران حل و تصفیه گردیده است.

تقلیل کامل در هزینه زندگی مردم، منع کشت تریاک، تصمیم به تقسیم خالصجات دولتی میان زارعین و تهیه مقدمات اصلاحات بزرگ اجتماعی که در اعلامیه های مختلف اشاره بآنها شده از جمله اقداماتی است که در این مدت کوتاه بعمل آمده است.

اگر خلاصه ای از اقدامات این مدت را گوشزد نمودم منظور خود نمائی نبوده بلکه میخواهم قسمتی از بیان این مدت کوتاه را باستحضار ملت ایران و عموم آزادی خواهان که پشتیبان حقیقی من بوده و در تمام این موفقیت ها شریک و سهیم هستند برسانم.

با کمال تأسف باید اعتراف نمود که عناصر کهنه پرست با وصف این حقایق روشن و غیر قابل انکار و عملیات مثبتی که بفتح کشور در این مدت کوتاه بعمل آمده معذالك ساکت ننشسته و برای اینکه مردم مملکت را از نتیجه زحمات و اقدامات این مدت محروم ساخته و بار دیگر آزادی را از ملت ایران سلب نموده و مسلط بر اوضاع شوند بانواع و اقسام دسائس و تحریکات دست زده و موفقیت خود را در ایجاد اختلاف میان آزادیخواهان میدانند.

اینجانب که مسئول حفظ مصالح و منافع ایران بوده و مصمم بقویت افکار مترقی و اصول دموکراسی در سر تا سر کشور میباشم و بانکای پشتیبانی عموم آزادیخواهان ایران مسئولیت سنگین زمام داری را عهده دار گردیدم هیچگاه در مقابل دسائس و تحریکات عمال نالاین و عناصر مشکوک که در نتیجه غفلت های بی در پی آنها مملکت بسوی پرنگاه خطرناک سوق داده شده بود ساکت ننشسته و اجازه نخواهم داد که این قبیل عناصر بر علیه آزادی ملت ایران بعملیات خصمانه خود ادامه دهند.

از طرفی لازم میدانم عموم آزادیخواهان ایران را مخاطب قرار داده و از آنها در خواست کنم که با حفظ نظم و ترتیب در صفوف آزادیخواهان و دفع هر نوع تحریکات ارتجاعی در میان خود اهتمام نموده موفقیت را در آینده تامین نمایند و بر اثر همت و مساعی خود ایران آزاد و آباد و دموکراتیک را بوجود آورند. برای اینکه در آینده تحت برنامه و نظم معینی بتوانیم موفقیت های بیشتری را بدست آوریم و نظر باینکه اصول دموکراسی ایجاب میکند که در سایه تشکیلات اجتماعی و برنامه مشخص دموکراتیک بسوی اصلاحات پیش برویم، مصمم شدم با پشتیبانی عناصر فعال و آزادیخواه حزبی را بنام دموکرات ایران

تشکیل دهم .

برنامه حزب دموکرات ایران تنظیم و امشب منتشر میشود تا عموم آزادبخواهان از کیفیت آن استحضار حاصل نمایند و عملیات و فعالیت حزبی بعد از پانزده روز دیگر در تمام کشور شروع خواهد شد و در این مدت برای عموم آزادبخواهان فرصت خواهد بود که بر نامه منتشره را مورد مطالعه قرار دهند و برای پیشرفت اصلاحات تشریک مساعی نمایند .

اینجانب یقین دارم که تشکیل حزب دموکرات ایران موجب خواهد شد که میان عموم آزادبخواهان و احزاب آزادیخواه اتحاد و یگانگی حقیقی ایجاد شود تا در سایه این اتحاد بتوانیم در آینده بوسیله اجرای سریع اصلاحات و انجام اقدامات اساسی رفاه و آسایش ملت ایران را که افتخار خدمت گذاری آنرا داریم تأمین نمائیم و باید صریحاً گفته شود که بنام حفظ مصالح کشور و تأمین آزادی و آسایش ملت ایران هر دسیسه و مانعی که در راه پیشرفت برنامه اصلاحات و حصول موفقیت ظاهر شود با نهایت قدرت دفع خواهیم نمود .

اما راجع بآینده . ملت ایران حق دارد از کسانی که مسئول اداره امور کشور میباشند خواستار شود که با اتخاذ تدابیر لازمه و اجرای اصلاحات ضروری، رفاه و آسایش مردم در آینده از هر حیث تأمین شود و افکار مترقی و اصلاح طلب در سر تا سر ایران رواج پیدا نماید .

اصول کلی سیاست اینجانب در آینده در برنامه حزب دموکرات ایران تصریح شده و با مطالعه آن کیفیت و چگونگی اصلاحاتی که مورد نظر است درک خواهد شد ولی لازم میدانم در بعضی مسائل توضیحات بیشتری بدهم .

سیاست خارجی اینجانب در آینده مانند گذشته متکی بحفظ استقلال و مصالح ایران خواهد بود و بدیهی است اساس آن روی حفظ دوستی و تشدید روابط حسنه با کلیه دول متحابه خصوصاً دولت اتحاد جماهیر شوروی و بریتانیای کبیر و ممالک متحده آمریکا استوار خواهد گردید و چون معتقد هستم در روابط بین المللی هر قدر مفهوم و معنی کلمات و جملات بیشتر روشن شود بنحوی که هر گونه ابهام و سوء تفاهم برطرف گردد حصول موفقیت در تشدید مناسبات حسنه بیشتر میسر تواند بود، لازم میدانم مفهوم حقیقی روابط

حسنة را توضیح نمایم .

سالها است که ایران با هیچ دولتی جنگ نداشته و روی تشریفات ظاهری و پروتکل های جاری با کلیه دول دارای روابط حسنه بوده است . ولی در تمام این مدت آنچه تجاوز بحقوق ایران و ایرانیان شده متأسفانه بنام حفظ روابط حسنه و احترام باستقلال ایران صورت گرفته است .

سیر تکامل ملل و رواج آزادی و افکار مترقی و دموکراتیک در سر تا سر جهان ایجاب میکند که من بعد حق حاکمیت و آزادی ملت ایران از هر جهت محترم باشد و رعایت گردد و اجرای معامله اقویا باضعفا و مداخله در امور داخلی ایران بنام روابط حسنه و احترام باستقلال ایران برای همیشه ترك شود .

اینجانب مصمم هستم استقلال و آزادی حقیقی ملت ایران را حفظ نموده و لازمه روابط حسنه را در عدم مداخله هر دولتی در امور داخلی ایران میدانم .

ملت ایران که سالها بعلمت مداخله دیگران عقب مانده و نتوانسته است به ترقیاتی که استعداد ذاتی و موقعیت جهانی آن اقتضا میکند نائل گردد امروز مصمم است حاکم بر مقدرات خود گردد و سر نوشت خود را آزادانه و بدست خود تعیین نماید .

ایران باید کانون آزادی و مرکز افکار مترقی شرق شده و قبله اعمال عموم آزادیخواهان آسیا گردد و بدین وسیله مقام حقیقی خود را در جهان بار دیگر احراز نماید .

من یقین دارم کلیه دول دوست به تمایلات حقیقی ملت ایران توجه نموده و مفهوم حقیقی روابط حسنه و احترام باستقلال ایران را درک خواهند نمود و به نمایندگان و مأمورین خود در ایران دستور خواهند داد که علاوه بر احتراز از هر گونه مداخله در امور داخلی ایران قسمی رفتار نمایند که با اصول دیپلماتیک که میان ملل راقیه معمول می باشد مخالفت نداشته و قلوب و احساسات ایرانیان را جریحه دار نسازند .

اینجانب مادام که مسؤل امور کشور میباشم تنها وسیله تحکیم حکومت ملی و تثبیت استقلال ایران را بوسیله عدم مداخله دیگران در امور داخلی ایران میدانم و بهمین جهت در حین اینکه خواهان استقرار

بهترین مناسبات با کلیه دول متحابه خصوصاً اتحاد جماهیر شوروی و بریتانیای کبیر و ممالک متحده آمریکا
میشام اجرای اصل فوق را در مناسبات خارجی خود حتمی و ضروری خواهم دانست .

بر عموم هموطنان عزیز پوشیده نیست که این جانب با طی کلیه مراحل سیاسی و اجتماعی امروز
دیگر هوس مقام و مرجعیت رسمی ندارم و اگر باین مشکلات باز سنگین و طاقت فرسای اداره امور کشور
را بر دوش گرفته ام فقط بمنظور خدمت بآب و خاکمی است که در آن پرورش یافته و خود را بآب
مدیون میدانم .

باید عناصر کهنه پرست برای همیشه این نکته را درک نمایند که با بیداری ملل و افکار متمدنی
که در سر تاسر جهان رواج یافته عقربه ساعت زمانه دیگر رو به عقب نخواهد رفت و امروز که ملت ایران
تشنه اصلاحات میباشد و از خدمت گزار دیرین خود انجام سریع اصلاحات را خواهان است اینجانب
باتکای عموم آزادی خواهان ایران با نهایت جدیت و قدرت مصمم هستم حق ملت را ادا نموده و مفهوم
حقیقی حکومت ملی را رعایت نمایم . مفهوم حقیقی حکومت ملی این است که مردم حاکم بر مقدرات
خود باشند و اقدامات حکومت بمنظور تأمین رفاه و آسایش اکثریت مردم صورت گیرد و افراد و عناصر
غیر مسئول نیز در امور دولت مداخله نمایند .

نصیحت من بعموم آزادیخواهان ایران امشب این است که با رعایت ترتیب و نظم صفوف
خود را محکم و متحد سازند و بدانند که عوامل بد خواه و نفع پرست که هويت آنها برای ملت
ایران محرز و مسلم میباشد با نهایت فعالیت کوشش خواهند کرد اجرای اصلاحات را بتأخیر انداخته
و میان آزادیخواهان تولید نفاق نمایند تا در انتخابات آینده که مقدمات شروع آن در شرف نهب میباشد
ایجاد اختلاف کنند .

غافل از اینکه کشور ایران مانند کلیه ملل جهان دیگر رو به ارتجاع نمیرود و آینده ایران بدست
جوانان متمدنی سپرده خواهد شد که در مکتب رجال یعنی احزاب وطن پرست تربیت یافته و خود را
سربازان آزادی و خدمت گزاران حقیقی ملت ایران بدانند .

امیدوارم در روزگار آینده که مقدرات و سر نوشت ایران بر اثر فداکاری و همت ما باید تعیین

گردد خواهیم توانست بر اثر شایستگی اعمال خود رشد سیاسی و اجتماعی ملت ایران را در مقابل دنیا بانبات برسانیم تا در مقابل خدا و ملت ایران و تاریخ همیشه سرافراز و سر بلند شویم .

اینجانب که تمام اوقات شبانه روز خود را وقف مردم و خدمت گزاری به ملت نموده ام روزی خود را مستحق استراحت خواهم دانست که در بهبود وضع مردم و تأمین رفاه و آسایش آنها بوسیله انجام اصلاحات ضروری موفقیتی حاصل نموده باشم و تا حصول نتیجه ثابت و قطعی علی رغم تمام تحریکات و دسائس بانگای نیروی وسیع آزادیخواهان بخدمت خود ادامه داده و دقیقه ای از انجام وظیفه غفلت نخواهم نمود .

ای که دستت میرسد کاری بکن
پیش از آن کز تو نیابد هیچ کار

